

**טיוטת חוק קיום דיונים באמצעים טכנולוגיים (הוראת שעה – נגיף הקורונה החדש) (דיונים
בבתי משפט ובבתי דין בהשתתפות עצורים, אסירים וכלואים), התש"ף-2020**

הצעה להחלטה

מ ח ל י ט י ם :

- א. לאשר את טיוטת חוק קיום דיונים באמצעים טכנולוגיים (הוראת שעה – נגיף הקורונה החדש) (דיונים בבתי משפט ובבתי דין בהשתתפות עצורים, אסירים וכלואים), התש"ף-2020, המצורפת.
- ב. בהתאם לסעיף 81(ג) לתקנון הכנסת, לבקש מהכנסת לקצר את תקופת ההנחה ולהקדים את הדיון בהצעת החוק.
- ג. בהתאם לסעיף 88(ב) לתקנון הכנסת, לבקש מהכנסת להתיר את הקריאה השנייה בהצעת החוק ביום הנחתה על שולחן הכנסת.

דברי הסבר

רקע כללי

כחלק ממכלול המאמצים למניעת התפשטות נגיף Novel Coronavirus nCov-2019 (להלן: "נגיף קורונה" או "הנגיף" או "המחלה"), ונוכח דרכי הפצתו והעליה המתמדת בהיקף הנדבקים בו, הותקנו מאז חודש מרץ 2020 על ידי הממשלה מגוון תקנות שעת חירום שמטרתן לצמצם את השהייה של אזרחים במרחב הציבורי ולמנוע התקהלויות (ראו למשל: תקנות שעת חירום (נגיף הקורונה החדש – הגבלת פעילות), התש"ף-2020 (ק"ת התש"ף, עמ' 812), ותקנות שעת חירום (הגבלת מספר העובדים במקום עבודה לשם צמצום התפשטות נגיף הקורונה החדש), התש"ף-2020 (ק"ת התש"ף, עמ' 820).

בתוך כך הותקנו הוראות שנועדו למנוע הדבקה של השוהים במתקני הכליאה, עצורים ואסירים, על ידי צמצום מגעים עם יתר האוכלוסייה, וזאת על מנת ליתן מענה לחשש המוגבר מהדבקה במקומות אלה בהם מוחזקים אנשים בשטח מחיה סגור ותחום העלול להוות כר פורה להתפשטות הנגיף (ראו: תקנות שעת חירום (מניעת כניסת מבקרים ועורכי דין למקומות מעצר ובתי הסוהר), התש"ף-2020 (ק"ת התש"ף, עמ' 752). מצב החירום המיוחד הביא גם לצמצום הדיונים בערכאות השיפוטיות השונות. כך, בבתי המשפט ובבתי הדין התקיימו בתקופה מסוימת רק דיונים שנקבעו כדחופים ובהם דיוני מעצרים. ישנה חשיבות גדולה בהמשך קיומם של הליכים משפטיים אף במצב חירום, זאת בייחוד ככל שמצב זה נמשך זמן רב יותר.

לנוכח חובת הנוכחות של חשודים ונאשמים הקבועה בדין בכלל, וביחס לדיוני מעצרים, בפרט, כמו-גם במקרים בהם יש חובת נוכחות של אסיר בדיון בעתירת אסיר או בעתירות נגד החלטת ועדת השחרורים או היחידה לשחרור ממאסרים קצרים לפי חוק שחרור על-תנאי ממאסר, התשס"א-2001, בין מכוח הדין ובין מכוח החלטה שיפוטית, וחשיבות השתתפותם בהליכים אלה בהם נידונה חירותם - מזה, ונוכח החשש המוגבר מהתפשטות הנגיף במקומות המעצר ובבתי הסוהר עקב סיכויי ההדבקה הגבוהים בעת שינוע יום יומי של קבוצות עצורים ואסירים לדיונים בבתי משפט, שהייתם במקום והחזרתם למתקני הכליאה - מזה, עולה הצורך בתקופה שבה קיימת התפשטות רחבת היקף ומהירה של הנגיף במדינה, לאפשר קיום דיונים שלא בנוכחות עצורים ואסירים, אלא בהשתתפותם באמצעות מכשירים טכנולוגיים.

ההגבלות שנדרש להטיל על מנת להתמודד עם הסכנות הטמונות בהתפשטות המגיפה, משתנות באופן תדיר בהתאם לקצב התפשטות הנגיף והיקף התפשטותו. גם לאחר שיפור במצב התחלואה והתפשטות הנגיף במדינה וכתוצאה ממנה הקלה בהגבלות המוטלות על הציבור, המגפה טרם מוגרה.

כל עוד לא נמצא חיסון או תרופה לנגיף, סכנת התפשטות רחבת היקף של הנגיף במדינה עודנה קיימת, ובתוך כך חשש מוגבר להדבקה המונית של השוהים במקומות המעצר ובבתי הסוהר. ברי, כי אף אם אין הכרח להטיל מגבלות על הציבור בכללותו או על ציבור השוהים בבתי הכלא עד למציאת חיסון לנגיף, על שירות בתי הסוהר ומערכת המשפט להיערך לאפשרות בעתיד הקרוב של התפרצות רחבת היקף של הנגיף כך שלא ניתן יהיה לשנע עצורים לדיונים בבית המשפט.

נוכח האמור, ובהתחשב בכך שהמגפה טרם מוגרה, עולה הצורך בקיומו של הסדר חקיקתי שלא בדרך של תקנות שעת חירום, שייתן מענה לצורך הבריאותי במניעת התפרצות רחבת היקף בבתי הסוהר ובמקומות המעצר. ההסדר המוצע מבקש לתת מענה בדרך של קביעת הוראה שעה לפרק

זמן קצוב. הסדר כאמור צריך להביא בחשבון מספר תרחישים אפשריים שדורשים היערכות מסוג שונה. התרחיש הראשון, במצב בו אנו מצויים בנקודת הזמן הנוכחית בו איום המגפה טרם הוסר, אך קצב ההדבקה הואט, מגבלות משרד הבריאות מכתיבות היערכות שונה של קיום דיונים בבתי המשפט ובתי דין והתנהלות בתי הסוהר. היערכות זו עשויה להשתנות מעת לעת, בהתחשב בשיעור העצורים והאסירים, בהוראות משרד הבריאות באותה עת ובאפשרות של המערכות השונות לקיים את ההוראות, תוך הבטחת כי הפגיעה בזכויות הדיוניות של העצורים והאסירים תהיה קטנה.

בתרחיש השני, מדובר בעליה בשיעור התפשטות המגפה, בין אם בהתפרצות מקומית ובין אם ב"גל שני". במסגרת תרחיש זה קיים חשש מוגבר להדבקה בקרב אוכלוסיית בתי הסוהר ומקומות המעצר ולפיכך לא ניתן יהיה לקיים דיונים בבתי משפט ובתי דין בנוכחות העצורים והאסירים כמתחייב מהוראות חוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], התשמ"ב-1982 וחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה - מעצרים), התשנ"ו-1996 (להלן: "חוק המעצרים"), ולפיכך יש לתת מענה לאפשרות קיום כלל הדיונים בדרך של היוועדות חזותית.

על רקע זה, ועל מנת להיות ערוכים כדבעי לשני התרחישים שצוינו שלעיל, עולה הצורך להסמיק את שר המשפטים יחד עם השר לביטחון פנים להכריז ביחד כי בשל התפשטות רחבת היקף של נגיף הקורונה והחשש הממשי להדבקה אוכלוסיית בתי הסוהר במגעם עם שאר האוכלוסייה, יש צורך בהיערכות לקיום דיונים בנוכחות העצורים והאסירים בבתי משפט ובתי דין באופן שלא עולה בקנה אחד עם הוראות החוק, וסמכות זהה לשר הביטחון, לאחר התייעצות עם שר המשפטים, להכריז כאמור ביחס לדיונים בבתי דין צבאיים לפי חוק השיפוט הצבאי, התשט"ו-1955 (להלן: "חוק השיפוט הצבאי"). הכרזה זו תיתן אפשרות "להחיות" את המנגנון הקבוע בהצעה בהתאם להתפשטות התחלואה ורק כאשר הדבר יידרש.

החוק המוצע נועד להעמיד תשתית נורמטיבית אשר תאפשר לעצורים ולאסירים להשתתף בדיונים בעניינם שמתקיימים בבתי המשפט ובתי הדין, באמצעים טכנולוגיים, חלף נוכחות פיזית ותוך צמצום סכנת הידבקותם והדבקות אוכלוסיית מקומות המעצר ובתי הסוהר. בנוסף, כצעד משלים להתמודדות עם החשש להדבקה עצורים ואסירים והתפשטות הנגיף בתוך מקומות המעצר ובתי הסוהר.

לצד ההוראות הקובעות כי הדיונים יתקיימו שלא בנוכחות העצור או האסיר אלא בהשתתפותו באמצעים טכנולוגיים, ונוכח הפגיעה הנובעת מקיום הדין באופן זה, מוצע לערוך מספר תיקונים בחוק המעצרים, ובחוק השיפוט הצבאי בהתאמה, שיש בהם כדי לצמצם את היקף המעצרים בשעת החירום, בתקופת תוקפן של הכרזות השרים, למעצרים החיוניים בלבד.

בהתחשב באופי המיוחד של דיונים בהם נשמעת עדות, מוצע גם לקבוע הוראות מיוחדות המתאימות לאפשרות לשמוע עדות באמצעים טכנולוגיים. כמו כן, מוצע לקבוע חובת מינוי סינזור ציבורי במקרים המתאימים, ולקבוע כי קיום דיון באמצעי קולי, ככל שאין אפשרות לאמצעי חזותי, יעשה רק בהסכמת האסיר או העצור ככל שמדובר בהליכים פליליים.

נוכח האמור, מוצע עתה לאשר את טיוטת החוק בממשלה ולהניח את הצעת החוק על שולחן הכנסת. כמו כן, על מנת לזרז את הליך החקיקה בכנסת, מוצע לפנות ליו"ר ועדת הכנסת לפי תקנון הכנסת, בבקשה לכנס את הוועדה, כדי שתחליט על קיצור תקופת ההנחה של הצעת החוק לפני הדיון בקריאה הראשונה, בהתאם לאמור בסעיף 81 לתקנון הכנסת וכן בבקשה להתיר את הדיון בקריאה השנייה ביום הנחת ההצעה על שולחן הכנסת, לפי סעיף 88 לתקנון הכנסת.

נתונים כלכליים והשפעה על משק המדינה

לא רלבנטי.

תקציב

ככל שתהיינה עלויות תקציביות בגין יישום הצעת החוק, המשרדים הרלוונטיים יישאו בעלויות אלו.

השפעת המצבה על כוח האדם

לא רלבנטי.

עמדת שרים אחרים שההצעה נוגעת לתחום סמכותם

ההצעה מקובלת על השר לביטחון פנים, שר הבריאות ושר הביטחון.

החלטות קודמות של הממשלה בנושא

אין.

עמדת היועץ המשפטי של המשרד יוזם ההצעה

עמדת היועצת המשפטית של משרד המשפטים היא כי אין מניעה משפטית בהעלאת ההצעה (ראו חוות דעת מצורפת).

סיווגים

סיווג ראשי : חק"מ

תחום פעולה עיקרי : אחר

מוגש על ידי שר המשפטים

ד' בסיון התש"ף
27 במאי 2020

חוות דעת משפטית הנלווית להצעת החלטה לממשלה

נושא הצעת ההחלטה:

אישור טיוטת חוק קיום דיונים באמצעים טכנולוגיים (הוראת שעה – נגיף הקורונה החדש)(הכרזה לעניין נוכחות עצורים ואסירים בדיונים והוראות לעניין דיוני מעצרים), התש"ף-2020, ובקשה לקיצור מועדים.

תמצית ההצעה בהתייחס להיבטי המשפטיים:

העולם, וישראל כחלק ממנו, נמצא כעת בעיצומה של פנדמיה (כפי שהוגדרה ע"י ארגון הבריאות העולמי) כתוצאה מהתפרצות והתפשטות נגיף novel Coronavirus nCov-2019 (להלן: "נגיף קורונה" או "הנגיף" או "המחלה").

במקביל להגבלות שהוטלו על הציבור, הותקנו הוראות שנועדו למנוע הדבקה של השוהים במתקני הכליאה, עצורים ואסירים, על ידי צמצום מגעם עם יתר האוכלוסייה, וזאת על מנת ליתן מענה לחשש המוגבר מהדבקה במקומות אלה, בהם מוחזקים אנשים בשטח מחיה סגור ותחום העלול להוות כר פורה להתפשטות הנגיף.

הוראות אלו נקבעו במסגרת תקנות שעת חירום (נגיף הקורונה החדש) (קיום דיונים בהליכים פליליים באמצעים טכנולוגיים), תש"ף-2020, ובמסגרת תקנות שעת חירום (נגיף הקורונה החדש) (קיום דיונים בהליכים פליליים באמצעים טכנולוגיים בבתי הדין הצבאיים), תש"ף-2020, ותחולתן היא רק על הליכים פליליים בזמן מצב חירום מיוחד אשר שר המשפטים הודיע בשלו, בהתאם לסמכותו לפי תקנה 2 לתקנות בתי המשפט ולשכות ההוצאה לפועל (סדרי דין במצב חירום מיוחד), התשנ"א-1991, על החלת תקנות 3-5 לתקנות האמורות, כך שבבתי המשפט מתקיימים רק דיונים בסוגי הליכים מסוימים ולא בכולם.

נוכח האמור, ובהתחשב בכך שהמגפה טרם מוגרה, עולה הצורך בקיומו של הסדר חקיקתי שלא בדרך של תקנות שעת חירום, שיתן מענה לצורך הבריאותי במניעת התפרצות רחבת היקף בבתי הסוהר ובמקומות המעצר. ההסדר המוצע מבקש לתת מענה בדרך של קביעת הוראה שעה לפרק זמן קצוב. הסדר כאמור מביא בחשבון מספר תרחישים אפשריים שדורשים היערכות מסוג שונה. התרחיש הראשון, במצב בו אנו מצויים בנקודת הזמן הנוכחית או במצב בו איום המגפה טרם הוסר, אך קצב ההדבקה הואט במידת מה, מגבלות משרד הבריאות מכתיבות היערכות שונה של קיום דיוני המעצרים בבתי המשפט והתנהלות בתי הסוהר. היערכות זו עשויה להשתנות מעת לעת, בהתחשב בשיעור העצורים, בהוראות משרד הבריאות באותה עת ובאפשרות של המערכות השונות לקיים את ההוראות, תוך הבטחה כי הפגיעה בזכויות הדיוניות של העצורים תהיה קטנה.

בתרחיש השני, המדובר בעליה בשיעור התפשטות המגפה, בין אם בהתפרצות מקומית ובין אם ב"גל שני". במסגרת תרחיש זה קיים חשש מוגבר להדבקה בקרב אוכלוסיית בתי הסוהר ומקומות המעצר ולפיכך לא ניתן יהיה לקיים דיוני מעצר בנוכחות העצורים בבתי משפט כמתחייב מהוראות חוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה - מעצרים), התשנ"ו-1996, ולפיכך יש לתת מענה לכלל דיוני המעצרים בדרך של היוועדות חזותית.

על רקע זה, ועל מנת להיות ערוכים כדבעי לשני התרחישים שצוינו שלעיל, עולה הצורך להסמך את שר המשפטים יחד עם השר לביטחון פנים להכריז ביחד על הכרזה כי בשל התפשטות רחבת היקף של נגיף הקורונה והחשש הממשי להדבקת אוכלוסיית בתי הסוהר במגעם עם שאר האוכלוסייה, יש צורך בהיערכות לקיום דיוני מעצר בנוכחות העצורים בבית משפט באופן שלא עולה בקנה אחד עם הוראות חוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה - מעצרים), התשנ"ו-1996 (להלן: "חוק המעצרים"). כן מוצע לקבוע הסמכה דומה לשר הביטחון, אשר יוכל להכריז כאמור, לאחר התייעצות עם שר המשפטים, ביחס לדיוני מעצר של עצורים המתקיימים בבית דין צבאי לפי חוק השיפוט הצבאי, התשט"ו-1955 (להלן – "חוק השיפוט הצבאי"). הכרזה זו תיתן אפשרות "להחיות" את המנגנון הקבוע בהצעה בהתאם להתפשטות התחלואה ורק כאשר הדבר יידרש, וזאת גם ביחס לכל דיון משפטי בו נדרשת נוכחות אסיר או עצור.

החוק המוצע נועד להעמיד תשתית נורמטיבית אשר תאפשר לעצורים ולאסירים להשתתף בדיונים הנוגעים למעצרים או מאסרם, או ליתר ענייניהם, שמתקיימים בבתי המשפט ובתי הדין הצבאיים, באמצעים טכנולוגיים, חלף נוכחות פיזית ותוך צמצום סכנת הידבקותם והדבקת אוכלוסיית מקומות המעצר ובתי הסוהר. בנוסף, כצעד משלים להתמודדות עם החשש להדבקת עצורים והתפשטות הנגיף בתוך מקומות המעצר ובתי הסוהר, לצד ההוראות הקובעות כי דיונים אלו יתקיימו שלא בנוכחות העצור אלא בהשתתפותו באמצעים טכנולוגיים, ונוכח הפגיעה הנובעת מקיום הדיון באופן זה, מוצע לערוך מספר תיקונים בחוק המעצרים, ובחוק השיפוט הצבאי בהתאמה, שיש בהם כדי לצמצם את היקף המעצרים במצב החירום המיוחד למעצרים החיוניים בלבד.

על מנת לזרז את הליך החקיקה בכנסת, בשל הדחיפות המתחייבת, מוצע לבקש מוועדת הכנסת לעשות שימוש בסמכותה לקצר את תקופת ההנחה על שולחן הכנסת ולהקדים את הדיון בהצעת החוק בקריאה ראשונה, בהתאם לסעיף 81(ג) לתקנון הכנסת. כמו כן, מוצע, בהתאם לסעיף 88(ב) לתקנון הכנסת, לבקש מוועדת הכנסת לעשות שימוש בסמכותה להתיר את הקריאה השנייה על הצעת החוק ביום הנחתה על שולחן הכנסת.

הכל כמפורט בדברי ההסבר להצעת ההחלטה.

קשיים משפטיים, ככל שישנם, ודרכי פתרונם:

טיוטת החוק דגן נועדה להביא לאיזון שבין זכויות העצורים והאסירים להיות נוכחים בדיונים בעניינם, ובפרט בדיוני מעצרים, מחד, ובין הצורך לעמוד בהנחיות משרד הבריאות ולמנוע הידבקות בנגיף הקורונה, מאידך.

נמצא כי ההסדר המוצע בתקנות דגן עומד באיזון זה ומקיים אותו. זאת, ראשית, לנוכח הקביעה המוצעת כי הכרזה בדבר מספר הדיונים שיתקיימו בנוכחות עצורים או אסירים תתקבל בידי שר המשפטים והשר לביטחון פנים יחדיו, ורק לאחר קבלת חוות דעת לעניין זה מטעם משרד הבריאות כי קיים חשש ממשי להתפשטות נגיף קורונה במקומות מעצר ובתי סוהר בשל הבאתם של עצורים ואסירים לבתי משפט, שהייתם בהם וחזרתם למקומות המעצר ובתי הסוהר, וכי אין דרך להבאתם של עצורים או אסירים לבתי משפט ולשהייתם בהם בלא חשש כאמור. כל זאת, גם בכפוף להחלטת נשיא בית המשפט המחוזי באשר ליישום הפרטני של מימוש החלופה לנוכחות בדיון, בהתאם לנסיבותיו של כל מקרה ולסוגי הדיונים.

נמצא אפוא כי בהוראה זו נותר שיקול דעת לנשיא בית המשפט באשר לחריגה מהכללים בהתאם לנסיבות הפרטניות שיצדיקו זאת, וכי הכרזה זו של השרים יכול שתהא חלקית בלבד. כן נקבע כי בכל יום יובאו לבתי

המשפט מספר העצורים והאסירים המרבי שניתן להביא לבית המשפט תוך עמידה בהוראות משרד הבריאות, לצורך השתתפותם בדיונים אשר נשיא בית המשפט הורה על קיומם בנוכחות העצור או האסיר, בהתאם לסדרי עדיפויות הנותנים ביטוי לפגיעה האפשרית בזכויות העצור או האסיר, ותוך מתן עדיפות ברורה לקטינים ולבעלי מוגבלויות.

באשר לתקופת ההגבלה, נקבעה הוראה נוספת שמטרתה להבטיח את מידתיות השימוש באמצעים החלופיים, והיא כי הכרזה על הגבלה חלקית תהיה לתקופה שלא תעלה על חודש ימים, כאשר השרים רשאים להאריך יחד את תקופת תוקפה של ההכרזה לתקופות נוספות שלא יעלו על חודש ימים כל אחת, וזאת רק אם שוכנעו, לאחר קבלת חוות דעת משרד הבריאות, כי ממשיכות להתקיים הנסיבות המפורטות.

באשר לאפשרות של הגבלה מלאה, נקבעה הוראה מגבילה עוד יותר, לפיה האפשרות להכרזה על הגבלה מלאה של נוכחות אסירים או עצירים בדיונים בעניינם תוגבל לתקופה שלא תעלה על 14 ימים בכל פעם, כאשר השרים רשאים להאריך יחד את תקופת תוקפה של ההכרזה לתקופות נוספות שלא יעלו על 14 ימים כל אחת, וגם זאת רק אם שוכנעו, לאחר קבלת עמדת משרד הבריאות, כי ממשיכות להתקיים נסיבות כאמור.

באשר לדיוני מעצרים, ההסדר המוצע קובע הוראות שנועדו למזער את הפגיעה בזכויותיו של העצור, ובראשן חובת מינוי סניגור וקיום הדיון בהיוועדות חזותית בנוכחותו, ותוך הבטחת האפשרות לקיום שיחה חסויה בין העצור וסניגורו במצב דברים זה בסמוך לפני הדיון. כן נקבע כי בהליכים פליליים יותר שימוש באמצעי היוועדות קולי, ולא חזותי, רק במצבים שהדבר אינו מתאפשר ובכפוף להסכמת האסיר או העצור.

ההסדרים דלעיל, על האיזונים שבהם, נקבעו גם ביחס לבתי הדין הצבאיים, תוך קביעת סמכות מקבילה לשר הביטחון להכריז, בהתייעצות עם שר המשפטים, ולאחר קבלת חוות דעת לעניין זה מטעם חיל הרפואה, הכרזה על הגבלת מספר הדיונים שיתקיימו בנוכחות כלואים, לפיה רק חלק מהדיונים בבית משפט שבהם נדרשת על פי דין נוכחות כלואים יתקיימו בנוכחותם, וזאת כפי שיוורה נשיא בית הדין הצבאי, וכן להכריז על אי קיום דיונים בנוכחות כלואים באופן מלא תחת התנאים האמורים. גם במקרים אלו רשאי נשיא בית הדין הצבאי להורות אילו דיונים יתקיימו בכל יום בנוכחות כלוא, באופן שיאפשר להביא בכל יום את מירב הכלואים שניתן להביא תוך עמידה בהוראות חיל הרפואה.

באשר להיבט התקציבי שבהצעה, מוסכם כי ככל שתהיינה עלויות תקציביות בגין יישום הצעת החוק, המשרדים הרלוונטיים יישאו בעלויות אלו.

כל האמור, באופן המאפשר פיקוח פרלמנטרי על ההסדרים המוצעים במסגרת טיוטת חוק זה - אשר לא התאפשר עד כה במסגרת התקנת תקנות שעת החירום בנושא - מוביל למסקנה כי באיזון שבין כלל השיקולים אין מניעה לאשר את טיוטת החוק, וכן לפנות לכנסת בבקשה לקיצור זמני החקיקה בהצעת החוק מפאת דחיפותה.

עמדת היועצים המשפטיים של משרדים אחרים שהצעת ההחלטה נוגעת להם:

ההצעה היא על דעת היועצים המשפטיים למשרד לביטחון פנים, למשרד הבריאות ולמשרד הביטחון.

עמדת היועץ המשפטי של המשרד שהשר העומד בראשו מגיש את ההצעה:

היועצת המשפטית למשרד המשפטים סבורה כי אין מניעה משפטית באישור טיוטת החוק. הצעה זו היא על דעת המשנה ליועץ המשפטי לממשלה (פלילי).

A handwritten signature in black ink, consisting of a large loop followed by a diagonal stroke.

לאה ריקובר, עו"ד
היועצת המשפטית למשרד המשפטים

ד' סיון תש"ף

27 מאי 2020

(027-98-2020-00360)

טיוטת חוק

א. שם החוק המוצע

טיוטת חוק קיום דיונים באמצעים טכנולוגיים (הוראת שעה – נגיף הקורונה החדש) (דיונים בבתי משפט ובבתי דין בהשתתפות עצורים, אסירים וכלואים), התש"ף-2020.

ב. מטרת החוק המוצע והצורך בו

כחלק ממכלול המאמצים למניעת התפשטות נגיף Novel Coronavirus nCov-2019 (להלן: "נגיף קורונה" או "הנגיף" או "המחלה"), ונוכח דרכי הפצתו והעליה המתמדת בהיקף הנדבקים בו, הותקנו מאז חודש מרץ 2020 על ידי הממשלה מגוון תקנות שעת חירום שמטרתן לצמצם את השכיחה של אזרחים במרחב הציבורי ולמנוע התקהלויות (ראו למשל: תקנות שעת חירום (נגיף הקורונה החדש – הגבלת פעילות), התש"ף-2020 (ק"ת התש"ף, עמ' 812), ותקנות שעת חירום (הגבלת מספר העובדים במקום עבודה לשם צמצום התפשטות נגיף הקורונה החדש), התש"ף-2020 (ק"ת התש"ף, עמ' 820)). בתוך כך הותקנו הוראות שנועדו למנוע הדבקה של השוהים במקומות הכלואים, עצורים ואסירים, על ידי צמצום מגעם עם יתר האוכלוסייה, וזאת על מנת ליתן מענה לחשש המוגבר מהדבקה במקומות אלה בהם מוחזקים אנשים בשטח מחיה סגור ותחום העלול להוות כר פורה להתפשטות הנגיף (ראו: תקנות שעת חירום (מניעת כניסת מבקרים ועורכי דין למקומות מעצר ובתי הסוהר), התש"ף-2020 (ק"ת התש"ף, עמ' 752)). מצב החירום המיוחד הביא גם לצמצום הדיונים בערכאות השיפוטיות השונות. כך, בבתי המשפט ובבתי הדין התקיימו בתקופה מסוימת רק דיונים שנקבעו כדחופים ובהם דיוני מעצרים. ישנה חשיבות גדולה בהמשך קיומם של הליכים משפטיים אף במצב חירום, זאת בייחוד ככל שמצב זה נמשך זמן רב יותר והעדר וודאות לגבי מועד סיומו. נוכח חובת הנוכחות של חשודים ונאשמים הקבועה בדין בכלל, וביחס לדיוני מעצרים, בפרט, כמו גם בסוגים נוספים של דיונים בעניינם של אסירים ועצורים, ונוכח חשיבות השתתפותם בהליכים אלה בהם נידונים חירותם וזכויותיהם – מזה, ונוכח החשש המוגבר מהתפשטות הנגיף במקומות המעצר ובבתי הסוהר עקב סיכויי ההדבקה הגבוהים בעת שינוע יום יומי של קבוצות עצורים ואסירים לדיונים בבתי משפט, שהייתם במקום והחזרתם למתקני הכליאה – מזה, עולה הצורך בתקופה שבה קיימת התפשטות רחבת היקף ומהירה של הנגיף במדינה, לאפשר קיום דיונים שלא בנוכחות עצורים ואסירים, אלא בהשתתפותם באמצעות מכשירים טכנולוגיים.

ההגבלות המוטלות על מנת להתמודד עם הסכנות הטמונות בהתפשטות המגיפה, משתנות באופן תדיר בהתאם לקצב התפשטות הנגיף והיקף התפשטותו. גם לאחר שיפור במצב התחלואה והתפשטות הנגיף במדינה וכתוצאה ממנה הקלה בהגבלות המוטלות על הציבור, המגפה טרם מוגרה. כל עוד לא נמצא חיסון או תרופה לנגיף, סכנת התפשטות רחבת היקף של הנגיף במדינה עודנה קיימת, ובתוך כך קיים חשש מוגבר להדבקה המונית של השוהים במקומות המעצר ובבתי הסוהר. ברי, כי אף אם אין הכרח להטיל מגבלות על הציבור בכללותו או על ציבור השוהים בבתי הכלא עד למציאת חיסון לנגיף, על

שירות בתי הסוהר ומערכת המשפט להיערך לאפשרות בעתיד הקרוב של התפרצות רחבת היקף של הנגיף כך שלא ניתן יהיה לשנע עצורים לדיונים בבית המשפט.

נוכח האמור, ובהתחשב בכך שהמגפה טרם מוגרה, עולה הצורך בקיומו של הסדר חקיקתי שלא בדרך של תקנות שעת חירום, שיתן מענה לצורך הבריאותי במניעת התפרצות רחבת היקף בבתי הסוהר ובמקומות המעצר. ההסדר המוצע מבקש לתת מענה בדרך של קביעת הוראה שעה לפרק זמן קצוב. הסדר כאמור צריך להביא בחשבון מספר תרחישים אפשריים שדורשים היערכות מסוג שונה. התרחיש הראשון, במצב בו אנו מצויים בנקודת הזמן הנוכחית בו איום המגפה טרם הוסר, אך קצב ההדבקה הואט, מגבלות משרד הבריאות מכתיבות היערכות שונה של קיום דיונים בבתי המשפט ובתי דין והתנהלות בתי הסוהר. היערכות זו עשויה להשתנות מעת לעת, בהתחשב בשיעור העצורים והאסירים, בהוראות משרד הבריאות באותה עת ובאפשרות של המערכות השונות לקיים את ההוראות, תוך הבטחה כי הפגיעה בזכויות הדיוניות של העצורים והאסירים תהיה קטנה.

בתרחיש השני, מדובר בעליה בשיעור התפשטות המגפה, בין אם בהתפרצות מקומית ובין אם ב"גל שני". במסגרת תרחיש זה קיים חשש מוגבר להדבקה בקרב אוכלוסיית בתי הסוהר ומקומות המעצר ולפיכך לא ניתן יהיה לקיים דיונים בבתי משפט ובתי דין בנוכחות העצורים והאסירים כמתחייב מהוראות חוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], התשמ"ב-1982 וחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה - מעצרים), התשנ"ו-1996 (להלן: "חוק המעצרים"), ולפיכך יש לתת מענה לאפשרות קיום כלל הדיונים בדרך של היוועדות חזותית.

על רקע זה, ועל מנת להיות ערוכים כדבעי לשני התרחישים שצוינו שלעיל, עולה הצורך להסמיך את שר המשפטים יחד עם השר לביטחון פנים להכריז במשותף כי בשל התפשטות רחבת היקף של נגיף הקורונה והחשש הממשי להדבקה אוכלוסיית בתי הסוהר במגעם עם שאר האוכלוסייה, יש צורך בהיערכות לקיום דיונים בנוכחות העצורים והאסירים בבתי משפט ובתי דין באופן שלא עולה בקנה אחד עם הוראות החוק, וסמכות זהה לשר הביטחון, לאחר התייעצות עם שר המשפטים, להכריז כאמור ביחס לדיונים בבתי דין צבאיים לפי חוק השיפוט הצבאי, התשט"ו-1955 (להלן: "חוק השיפוט הצבאי"). הכרזה זו תיתן אפשרות "להחיות" את המנגנון הקבוע בהצעה בהתאם להתפשטות התחלואה ורק כאשר הדבר יידרש.

החוק המוצע נועד להעמיד תשתית נורמטיבית אשר תאפשר לעצורים ולאסירים להשתתף בדיונים בעניינם שמתקיימים בבתי המשפט ובתי הדין, באמצעים טכנולוגיים, חלף נוכחות פיזית ותוך צמצום סכנת הידבקותם והדבקה אוכלוסיית מקומות המעצר ובתי הסוהר. זאת, כצעד משלים להתמודדות עם החשש להדבקה עצורים ואסירים והתפשטות הנגיף בתוך מקומות המעצר ובתי הסוהר.

לצד ההוראות הקובעות כי הדיונים יתקיימו שלא בנוכחות העצור או האסיר אלא בהשתתפותו באמצעים טכנולוגיים, ונוכח הפגיעה הנובעת מקיום הדיון באופן זה, מוצע לערוך מספר תיקונים בחוק המעצרים, ובחוק השיפוט הצבאי בהתאמה, שיש בהם כדי לצמצם את היקף המעצרים בשעת החירום, בתקופת תוקפן של הכרזות השרים, למעצרים החיוניים בלבד. צמצום היקף המעצרים נועד להבטיח

כי גם במקרה של הדבקה בבתי הסוהר ובמקומות המעצרים היקף הפגיעה יצטמצם אף הוא. בהתחשב באופי המיוחד של דיונים בהם נשמעת עדות, מוצע אף לקבוע הוראות מיוחדות המתייחסות לאפשרות לשמוע עדות באמצעים טכנולוגיים.

ג. עיקרי החוק המוצע

עיקר 1 (פרק א' סימנים א' - ד') - **השתתפות עצורים או אסירים בדיונים באמצעים טכנולוגיים** - מוצע לתת סמכות משותפת לשר המשפטים ולשר הביטחון הפנים (להלן - "השרים") להכריז יחד אחת משתי ההכרזות הבאות: הכרזה על הגבלת מספר הדיונים שיתקיימו בנוכחות עצורים או אסירים, לפיה רק חלק מהדיונים בבית משפט ובתי הדין שבהם נדרשת על פי דין נוכחות עצורים או אסירים יתקיימו בנוכחותם, וזאת כפי שיוורה נשיא בית המשפט בהתאם לסמכותו לפי סעיף 3(א)(1) המוצע (להלן - "הכרזה על הגבלה חלקית"). השרים מוסמכים להכריז כאמור, אם שוכנעו, לאחר קבלת חוות דעת בעניין זה מטעם משרד הבריאות, כי קיים חשש ממשי להתפשטות נגיף הקורונה במקומות מעצר ובתי סוהר בשל הבאתם של עצורים ואסירים לבתי משפט ובתי דין, שהייתם בהם וחזרתם למקומות המעצר ובתי הסוהר, וכי אין דרך להבאת כלל העצורים או האסירים לבתי המשפט ובתי הדין ולשהייתם בהם בלא חשש כאמור; ההכרזה השניה היא הכרזה על אי קיום דיונים בנוכחות עצורים או אסירים, במדינה כולה או בחלקה (להלן - "הכרזה על הגבלה מלאה"). זאת, אם שוכנעו השרים, לאחר קבלת חוות דעת לעניין זה מטעם משרד הבריאות, כי קיימת התפשטות רחבת היקף של נגיף הקורונה במדינה או במקומות מעצר ובתי סוהר, וכי בשל כך קיימת רמת סיכון גבוהה מאוד להתפשטות נגיף הקורונה במקומות מעצר ובתי סוהר, מסוימים או בכלם. משהכריזו השרים על הגבלה חלקית, יחולו הוראות סעיף 3 לחוק המוצע, לפיהן רשאי נשיא בית המשפט להורות אילו דיונים יתקיימו בכל יום בנוכחות עצור או אסיר בבית המשפט שבמחוזו, באופן שיאפשר להביא בכל יום את מירב העצורים והאסירים שניתן להביא תוך עמידה בהוראות משרד הבריאות. עוד מוצע להבנות את שיקול דעתו של נשיא בית המשפט בבואו לקבוע אילו דיונים יתקיימו בכל יום, על ידי קביעת סדר קדימויות בין סוגי הדיונים השונים, בהם קיימת על פי דין חובת נוכחות של העצור או האסיר. משהכריזו השרים על הגבלה מלאה, או ביחס לדיונים שלא יתקיימו בנוכחות עצורים או אסירים בתקופת ההכרזה על הגבלה חלקית, וכל עוד אחת ההכרזות האמורות בתוקף, יחולו הוראות מיוחדות לעניין אופן השתתפותו של עצור או אסיר בדיונים שאינם דיוני מעצר וכן הוראות לגבי אופן קיום הדיון במקרה בו העצור או האסיר משתתף בו באמצעים טכנולוגיים, חלף נוכחותו (פרק א', סימן ג'). כן יחולו הוראות מיוחדות שיקבעו בחוק המעצרים לעניין אופן קיום דיון המעצר, בהשתתפות העצור, חלף נוכחותו, לעניין הגורם המאשר הגשת בקשות להארכת מעצר חשודים ונאשמים במשטרה ובתביעה, לפי העניין, ולעניין השיקולים שעל בית המשפט לשקול בבואו ליתן צו מעצר כאמור (פרק א', סימן ד').

עיקר 2 (פרק ב' לחוק, סימנים א' - ד') - **השתתפות כלואים בדיונים בבתי דין צבאיים באמצעים טכנולוגיים**: מוצע לתת סמכות לשר הביטחון (להלן - "השר") להכריז, בהתייעצות עם שר המשפטים,

אחת משתי ההכרזות הבאות: הכרזה על הגבלת מספר הדיונים שיתקיימו בנוכחות כלואים, לפיה רק חלק מהדיונים בבית משפט שבהם נדרשת על פי דין נוכחות כלואים יתקיימו בנוכחותם, וזאת כפי שיוורה נשיא בית הדין הצבאי בהתאם לסמכותו לפי סעיף 22(א) המוצע (להלן – "הכרזה על הגבלת חלקית"). השר מוסמך להכריז כאמור, בהתייעצות עם שר המשפטים, אם שוכנע, לאחר קבלת חוות דעת לעניין זה מטעם חיל הרפואה, כי קיים חשש ממשי להתפשטות נגיף הקורונה בחדרי משמר ובבתי סוהר בשל הבאתם של כלואים לבתי הדין הצבאיים, שהייתם בהם וחזרתם לחדרי המשמר ובתי הסוהר, וכי אין דרך להבאת כלל הכלואים לבתי הדין הצבאיים ולשהייתם בהם בלא חשש כאמור; ההכרזה השניה היא הכרזה על אי קיום דיונים בנוכחות כלואים, במדינה כולה או בחלקה (להלן – "הכרזה על הגבלת מלאה"). זאת, אם שוכנע השר, בהתייעצות עם שר המשפטים ולאחר קבלת חוות דעת לעניין זה מטעם חיל הרפואה, כי קיימת התפשטות רחבת היקף של נגיף הקורונה במדינה או במקומות מעצר ובתי סוהר, וכי בשל כך קיימת רמת סיכון גבוהה מאוד להתפשטות נגיף הקורונה בחדרי משמר ובתי סוהר מסוימים או בכולם. משהכריז השר על הגבלת חלקית, יחולו הוראות סעיף _ לחוק המוצע, לפיהן רשאי נשיא בית הדין הצבאי להורות אילו דיונים יתקיימו בכל יום בנוכחות כלוא, באופן שיאפשר להביא בכל יום את מירב הכלואים שניתן להביא תוך עמידה בהוראות חיל הרפואה. עוד מוצע להבנות את שיקול דעתו של נשיא בית הדין הצבאי בבואו לקבוע אילו דיונים יתקיימו בכל יום, על ידי קביעת סדר קדימויות בין סוגי הדיונים השונים, בהם קיימת על פי דין חובת נוכחות של הכלוא. משהכריז השר על הגבלת מלאה, או ביחס לדיונים שלא יתקיימו בנוכחות עצורים או אסירים בתקופת ההכרזה על הגבלת חלקית, וכל עוד אחת ההכרזות האמורות בתוקף, יחולו הוראות מיוחדות לעניין אופן השתתפותו של כלוא בדיונים שאינם דיוני מעצר וכן הוראות לגבי אופן קיום הדיון במקרה בו הכלוא משתתף בו באמצעים טכנולוגיים, חלף נוכחותו (פרק ב' סימן ג'). כן יחולו הוראות מיוחדות שיקבעו בחוק השיפוט הצבאי, בין היתר, לעניין אופן קיום דיון המעצר, בהשתתפות העצור, חלף נוכחותו ולעניין השיקולים שעל בית הדין הצבאי לשקול בבואו ליתן צו מעצר כאמור (פרק ב', סימן ד').

עיקר 3 (פרק ג') - מוצע לקבוע מנגנון דיווח של הגורמים הרלוונטיים לוועדת החוקה, חוק ומשפט. זאת, לצורך פיקוח ובקרה על החלטת השרים והחלטת שר הביטחון להכריז כל אחת מההכרזות ובחינת משמעותן של החלטות אלה בהיבט של פגיעה בעצורים. דיווחים אלה נדרשים אף לצורך בחינת יישום ההסדר שחל לעניין הבאת עצורים, אסירים או כלואים, לפי העניין, לבית המשפט או לבית הדין הצבאי, בהתאמה, בתקופת ההכרזה על הגבלת חלקית, וכן לצורך בחינה האם ההוראות הקבועות בסימן ג' לפרק א' לחוק המוצע, ובסימן ג' לפרק ב' לחוק המוצע, אשר נועדו לצמצם את היקף המעצרים, כאיזון לפגיעה בזכות הנוכחות של העצורים, אכן הביאו לצמצום היקף המעצרים בתקופת תוקפה של ההכרזה לשני סוגיה. לפיכך מוצע כי שירות בתי הסוהר והנהלת בתי המשפט ימסרו לוועדת החוקה, חוק ומשפט, במסגרת דיווח עיתי, אחת לשלושה חודשים, נתונים רלוונטיים לעניין זה בכל הנוגע לעצורים שהדיון בעניינם מתקיים בבית משפט, וכי המשטרה הצבאית ויחידת בתי הדין הצבאיים ימסרו נתונים דומים בכל הנוגע לכלואים המוחזקים בבתי משמר ובבתי סוהר ושהדיון בעניינם מתקיים בבית דין צבאי. כן מוצע מנגנון דיווח אחת ל-14 יום לשרים וליועץ המשפטי

במסגרתה יעביר שירות בתי הסוהר נתונים הרלוונטיים לפיקוח ובקרה על קיומם של הדיונים בנוכחות עצורים ואסירים וכן בדבר קיומם של הדיונים באמצעים טכנולוגיים. נתונים אלה יוכלו לשמש כבסיס להחלטת השרים בעניין הארכת ההכרזה או ביטולה. בדומה לכך מוצע כי המשטרה הצבאית תמסור נתונים מקבילים לשר ולפרקליט הצבאי הראשי.

ד. השפעת טיוטת החוק המוצע על החוק הקיים

החוק הקיים קובע חובת נוכחות של עצור בדיון המעצר בעניינו. כן קובע החוק כלל של נוכחות נאשמים בכל ההליכים הפליליים בעניינם. בטיטת החוק מוצע לקבוע הסדר חלופי לנוכחות זאת, המאפשר השתתפות עצור או אסיר בדיון בעניינו באמצעים טכנולוגיים. בנוסף, כאמור, מוצע לתקן מספר סעיפים בחוק המעצרים ובחוק השיפוט הצבאי, על דרך קביעת תנאים נוספים להארכת מעצר, מעבר לאלה הקבועים בחוק כיום ואשר יש בהם כדי לצמצם את היקף המעצרים.

ה. השפעת טיוטת החוק המוצע על תקציב המדינה

ככל שתהיינה עלויות תקציביות בגין יישום הצעת החוק, המשרדים הרלוונטיים ישאו בעלויות אלה.

ו. השפעת טיוטת החוק המוצע על תקנים במשרדי הממשלה וההיבט המינהלי

אין

ז. הערות שהתקבלו לתזכיר החוק:

לתזכיר החוק התקבלו הערות ציבור במספר נושאים שעיקרן יובאו להלן:

ההצדקה להסדר (הערה מטעם הסניגוריה הציבורית, הסניגוריה הצבאית, ארגון עדאללה, האגודה לזכויות האזרח) - נטען, כי אין הצדקה להסדר המוצע בטיטת החוק, לנוכח מאפייני התחלואה בעת הזו כאשר המחלה נמצאת בנסיגה. בעקבות הערה זו הוחלט לשנות את מנגנון ההכרזה הקבוע בחוק המוצע באופן הכולל גם מודל של החלה חלקית של ההסדר. מודל זה מאפשר הגבלה חלקית של הדיונים בנוכחות העצורים והאסירים, במצב שבו חל מיתון בהיקף התחלואה (סעיף 2 לטיטת החוק המוצע, להלן - "הכרזה על הגבלה חלקית"). ההסדר המוצע בעניין זה מאפשר במצב האמור להביא את מירב העצורים והאסירים שניתן להביא לדיון בעניינם בבתי משפט ובתי דין, לפי הוראות משרד הבריאות והוראות הדין, כך שההסדר מוחל באופן מידתי כפי הנדרש בהתאם למצב התחלואה באותה תקופה.

נוסח ההכרזה (הערה מטעם הסניגוריה הציבורית, הסניגוריה הצבאית, האגודה לזכויות האזרח ומטעם לשכת עורכי הדין) - נטען כי ההכרזה מנוסחת בכלליות ובעמימות ולא כוללת קריטריונים ברורים לפרסומה ולביטולה (להבדיל ממה שנקבע לגבי פעילויות אחרות במשק). הדבר מעלה חשש מהנצחת המצב הפוגעני למשך חודשים ארוכים. כן נטען כי לא נקבעו תבחינים באשר למדדים ולנתונים אשר יצדיקו את הפעלת החוק ואשר יובילו לביטולו, וכי ההכרזה צריכה להינתן בכפוף לחוות דעת מנכ"ל משרד הבריאות או מי מטעמו. בעקבות ההערה חודדו העילות המצדיקות כל אחת מההכרזות

(הכרזה על הגבלה חלקית והכרזה על הגבלה מלאה), תוך יצירת הבחנה ברורה בין העילות שבבסיס כל אחת מההכרזות. כמו כן, נקבע כי הכרזת השרים הרלוונטיים תינתן לאחר קבלת חוות דעת משרד הבריאות וכי חוות דעת משרד הבריאות בעניין זה תכלול נתונים על מצב התחלואה בשל נגיף הקורונה באותה עת במדינה, מאפייניה ומגמותיה, רמת הסיכון המוערכת הנגזרת מהאמור להתפשטות הנגיף במקומות הכליאה ובתי הסוהר, קווים מנחים וסוגי אמצעים המומלצים, בהתחשב ברמת הסיכון ומהותו, לצורך הקטנת סיכון ההתפשטות.

הגבלת תוקף ההכרזה לשבועיים (הערה מטעם האגודה לזכויות האזרח) - בעקבות ההערה הוגבל תוקף ההכרזה על הגבלה מלאה, לפיה לא ניתן לקיים את כלל הדיונים בנוכחות עצורים ואסירים ל- 14 יום (סעיף 4 לטיוטת החוק המוצע).

קביעת רשימה סגורה של סוגי הליכים שניתן לקיים בלא נוכחות פיזית וקביעה כי לא ניתן לקיים דיון בו נשמעת עדות בהשתתפות העצור בהוועדות חזותית אלא בהסכמה (הערה מטעם לשכת עורכי הדין) - נוסח החוק שונה כך שנקבע בו תעודף מפורט של סוגי הליכים לעניין קביעה כי בתקופת הכרזה על הגבלה חלקית עצור או אסיר יהיו נוכחים פיזית בדיון. עוד נקבע במפורש כי דיון ובו נשמעת עדות לא יתקיים בהשתתפותו של העצור או האסיר בהוועדות חזותית אלא בהסכמת הצדדים. זאת, לבד מחריג מאוד מצומצם הנועד לאפשר שמיעת עדות טכנית או עדות אשר אין כל דרך לדחות את שמיעתה. כמו כן נקבע בחוק במפורש כי שמיעת עדות של העצור או האסיר עצמו לעולם לא תתבצע בהוועדות חזותית.

השמטת החריג המאפשר השתתפות העצור באמצעות מכשיר המעביר קול בלבד (הערה מטעם הסניגוריה הציבורית, לשכת עורכי הדין, האגודה לזכויות האזרח, הסניגוריה הצבאית ומטעם ניר שלו) - בעקבות ההערה צומצם חריג זה באופן שנקבע כי בהליכים פליליים ניתן יהיה לאפשר השתתפות באמצעות מכשיר המעביר קול בלבד רק בהסכמת ב"כ העצור או האסיר. זאת, מלבד בדיוני מעצר של חשוד בהם מניעה טכנית בלתי צפויה מביאה לכך שלא ניתן לקיים הוועדות חזותית. במקרה כזה ובהעדר הסכמה של ב"כ העצור, מוצע לקבוע כי השופט יהיה רשאי, באישור נשיא בית המשפט, באופן חריג ומטעמים מיוחדים, לקיים את הדיון באמצעות מכשיר המעביר קול בלבד. משהוסרה המניעה הטכנית ולא תמה תקופת המעצר, תהא לעצור הזכות לדרוש דיון חוזר שיתקיים באמצעות מכשיר המעביר קול ותמונה.

השמטת החריג הנוגע לעצור שסרב להשתתף בדיון ומאפשר קיום הדיון בהעדרו ושלא בהשתתפותו (הערה מטעם האגודה לזכויות האזרח) - בעקבות ההערה הושמט החריג.

דיווח לכנסת - הוצע כי יקבע מנגנון דיווח תקופתי לכנסת שיכלול את הנתונים הרלוונטיים לצורך מעקב אחר יישום הוראת השעה (הערות הסניגוריה הציבורית). בעקבות ההערה נקבע מנגנון דיווח כאמור (סעיפים 26 - 29 לחוק המוצע) לפיו הגופים הרלוונטיים (שירות בתי הסוהר, הנהלת בתי המשפט, המשטרה הצבאית ויחידת בתי הדין הצבאית), ימסרו לוועדת החוקה, חוק ומשפט של הכנסת, במסגרת דיווח עיתי, אחת לשלושה חודשים, בין היתר, נתונים על אודות מספר בקשות המעצר שהוגשו לבית המשפט ולבתי הדין הצבאי בעניינם של חשודים ונאשמים בתקופת הדיווח, מספר העצורים שנקלטו במקומות המעצר ובבתי הסוהר ובמתקני הכליאה הצבאיים, בהתאמה, והכל תוך השוואה לנתונים מאותה תקופה בשנה הקודמת; נתונים על מספר הדיונים שהתקיימו באמצעות

מכשיר טכנולוגי בתקופת הדיווח בהתאם לחוק המוצע, ומספר הדיונים מתוכם שהתקיימו באמצעות מכשיר טכנולוגי המעביר תמונה וקול בזמן אמת. כן נקבע מנגנון דיווח, אחת לשבועיים, על חלק מהנתונים האמורים אף לשרים הרלוונטיים וליועץ המשפטי לממשלה (ולפרקליט הצבאי הראשי, בהתאמה) וכן נתונים על מספר העצורים והאסירים שהובאו לדיונים בבתי המשפט ובבתי הדין הצבאיים בתקופת תוקפה של ההכרזה על הגבלה חלקית. זאת על מנת לבחון האם אכן נעשו כל המאמצים להביא את מירב העצורים והאסירים לבית המשפט בתקופת ההכרזה החלקית, במגבלות הוראות משרד הבריאות. הדיווח הדו שבועי לשרים נועד לאפשר בקרה ופיקוח של היועץ המשפטי לממשלה וכן להעמיד תשתית עובדתית בפני השרים לצורך החלטה בדבר נחיצות הארכת ההכרזה או ביטולה.

הרחבת והגמשת חריג הדיון הפרונטאלי (הערה מטעם הסניגוריה הציבורית, הסניגוריה הצבאית והאגודה לזכויות האזרח) - נטען כי החריג מנוסח באופן צר וקשיח באופן שלמעשה מרוקן אותו מתוכן. הוצע להרחיב ולהגמיש את הסעיף באופן משמעותי, במיוחד לנוכח מצב התחלואה של היום והרחבת הפעילות של בתי המשפט, כמו גם עמדת משרד הבריאות לפיה אם שומרים על הפרדה בין עצורים על פי מקום מעצרם ניתן להביאם לבתי המשפט, כן נטען כי אין לקבל עמדת שירות בתי הסוהר במסגרת זו (הערה מטעם הסניגוריה הציבורית, מטעם האגודה לזכויות האזרח ומטעם ניר שלו) - בעקבות ההערה החריג האמור לא הורחב, אך תחולתו הוגבלה רק לתקופת תוקפה של ההכרזה על הגבלה מלאה של הדיונים (סעיף 4 לחוק המוצע), שהיא ההכרזה החריגה יותר שתוקפה אף מוגבל כאמור ל-14 יום. לצד זאת, נקבע חריג נוסף, רחב וגמיש יותר, שיחול בתקופת תוקפה של ההכרזה על הגבלה חלקית. אשר לעמדת שירות בתי הסוהר, מכיוון שמדובר בחריג שחל רק בתקופה של הכרזה על הגבלה מלאה ישנה חשיבות בקבלת עמדת השב"ס בנוגע לאפשרות להביא את העצור או האסיר פיזית לבית המשפט. **הבטחת החיסיון של שיחת העצור עם סניגורו** (הערה מטעם הסניגוריה הציבורית, לשכת עורכי הדין) - נטען כי למרות ההוראה לגבי חיסיון השיחה, בחלק גדול של המקרים התברר שאנשי שב"ס עומדים בקרבה לעצור באופן המאפשר לשמוע (גם אם לא בכוונת זדון) את השיחה, או שהיא מתבצעת במצב של רמקול כאשר הסוהר נמצא בטווח שמיעה. בעקבות ההערה, במסגרת ההוראה בעניין מתן אפשרות לעצור לערוך שיחה עם סניגורו לפני, במהלך ולאחר הדיון, נקבע מפורשות כי השיחה תתקיים באופן שיבטיח את סודיותה.

יש לבטל את החריג המאפשר הארכת מעצר לעצורים השוהים בבידוד במתקן הכליאה בהעדרם ושלא בהשתתפותם (הערה מטעם הסניגוריה הציבורית, מטעם ניר שלו והערה דומה מטעם האגודה לזכויות האזרח) - בעקבות ההערות בוטלה הוראה זו.

קביעת עדיפות לשימוש במכשיר טכנולוגי המאפשר העברת קול ותמונה בזמן אמת בעניינם של עצורים ואסירים חבי בידוד (הערה מטעם הסניגוריה הציבורית והסניגוריה הצבאית) - נוכח אילוצים הנובעים מהגבלות צווי הבידוד הרלוונטיים הקובעים חובת בידוד, ישנו קושי לאפשר לאותם עצורים או אסירים שחלה עליהם חובת בידוד ושוהים במתקני הכליאה שימוש במכשירים הטכנולוגיים המשמשים את העצורים והאסירים האחרים מחוץ למתחם הבידוד. עם זאת, הוספה בחוק האפשרות לפיה ככל שמדובר בדיון שאינו דיון מעצר לעשות שימוש גם במכשיר המאפשר גם תמונה וזאת אם ניתן לעשות זאת בתנאי הצווים הרלוונטיים החלים על בידוד. כמו כן, השימוש במכשיר המאפשר קול

בלבד במקרה כזה סווג.

תיעוד בכתב של החלטת הקצין המשטרה לאחר הגשת בקשת המעצר באופן מנומק וצירופה לבקשה תוך הדגשה כי החלטת הקצין תינתן מראש (הערה מטעם הסניגוריה הציבורית) - בעקבות ההערה תוקן הנוסח כך שהובהר כי הבקשה להארכת מעצר תוגש לאחר שאושרה בידי קצין משטרה בדרגת רפ"ק ממערך החקירות של המשטרה, בהחלטה מנומקת שתתועד בכתב על ידי הקצין ואם הדבר אינו אפשרי, תתועד על ידי השוטר. כן נקבע כי התיעוד יצורף לבקשה להארכת מעצר.

סיווג תחולת ההסדר כך שלא יחול על עצורים בתחנות המשטרה או בבסיס חקירות של המשטרה הצבאית (הערה מטעם הסניגוריה הציבורית ומטעם הסניגוריה הצבאית, בהתאמה) - בעקבות ההערה נוספו הוראות המבהירות כי ההסדר המאפשר השתתפות העצור בדיון באמצעות מכשירים טכנולוגיים לא יחול על עצורים המוחזקים בתחנת המשטרה, או בבסיס חקירות של המשטרה הצבאית, נוכח העובדה כי קיימת אפשרות שעצורים אלה יובאו לבית המשפט והדיון יתקיים בנוכחותם כבימי שגרה. **דרישת הסכמה כתנאי להשתתפות בדיון ובו נערך משפט באמצעי טכנולוגי** (הערה מטעם לשכת עורכי הדין, והאגודה לזכויות האזרח) - כאמור, מדובר בהסדר שתחולתו מוגבלת לשעת חירום, בה קיימת סכנת התפשטות של הנגיף בבתי הסוהר, לכן אין מקום לקבוע תנאי הכרחי של הסכמה. עם זאת, סדר התעודף שנקבע במנגנון ההכרזה הוא כזה אשר מתעדף דיונים בהם מתנהל המשפט הפלילי עצמו - כך שאלה יהיו הדיונים הראשונים בהם עצורים או אסירים יהיו נוכחים פיזית. כמו כן, הוספה הגבלה מפורשת על שמיעת עדותו של עצור או אסיר באמצעי טכנולוגי כמו גם הוגבלה האפשרות להשתתפות באמצעים טכנולוגיים בדיון שבו נשמעת עדות, כך שהיא מותנית בהסכמת העצור או האסיר, למעט מקרים חריגים בהם לא ניתן לדחות את הדיון ואין בכך לפגוע בעצור או האסיר באופן בלתי מידתית. **הוספת חובת התאמה לאנשים עם מוגבלויות** - בעקבות הערה כי יש בכל מקרה בו העצור או האסיר הוא אדם עם מוגבלות להתאים את אולם בית המשפט לצורך כך, הוסף סעיף הקובע כי יש להתאים את האולם בהתאם. כן נקבע במסגרת הוראות תעודף הדיונים על ידי נשיא בית המשפט כי בכל סוג דיון יש לתעדף דיון של עצור או אסיר עם מוגבלות אשר מקשה באופן ממשי על קיום הדיון באמצעי טכנולוגי. עוד הוספה התייחסות ספציפית למצב שבו לא ניתן לבצע התאמות כנדרש במסגרת החריג המסמך את הנשיא להורות על הבאת העצור או האסיר פיזית לדיון כאשר מדובר על מצב של הכרזה על הגבלה מלאה.

התקבלו הערות ציבור נוספות. ואולם, לאחר שנבחנו ונשקלו נמצא כי אין מקום לשנות את נוסח טיוטת החוק בגינה. ואלה עיקרן:

ההסדר לא חוקתי (הערה מטעם האגודה לזכויות האזרח, לשכת עורכי הדין, עדאלה ומטעם הוועד הציבורי נגד עינויים) - נטען כאמור בשל השלילה של זכות הנוכחות של העצור בדיון מעצרו ובשל הפגיעה בזכות ההיוועצות עם סניגורו. לאחר שקילת ההערה הוחלט שלא לקבלה. לתפיסתנו ההסדר מידתי. כחלק מההסדר נקבעו תנאים להתקיימות דיון בו משתתף העצור באמצעים טכנולוגיים ואחד מהם הוא מתן אפשרות לערוך שיחת היוועצות עם סניגורו, לפני הדיון, במהלכו ולאחריו, באופן המבטיח את סודיות השיחה. תנאי נוסף הוא כי הדיון יתקיים באופן שכל הצדדים לדיון והעצור יראו וישמעו זה את זה. כך, ניתנת לאפשרות להיוועץ עם סניגורו ואפשרות לסניגור לראות ולהתרשם ממצבו

של העצור במהלך הדיון.

יובהר כי ביום 24.5.2020 התקינה הממשלה את תקנות שעת חירום (מניעת כניסת מבקרים ועורכי דין למקומות מעצר ובתי הסוהר) (תיקון מס' 2), התש"ף – 2020 לפיהן צומצמה המניעה הגורפת על ביקורי עורכי דין ומבקרים אחרים בבתי הכלא. האפשרות לקבוע הקלות נוספות בהקשר זה נמצאת בבחינה מתמשכת וכך ייעשה גם בהמשך.

קשיים בהתנהלות הדיונים בהיוועדות חזותית (הערה מטעם הסניגוריה הציבורית, הסניגוריה הצבאית ומטעם לשכת עורכי הדין) - אין חולק כי דיון בו משתתף העצור או אסיר באמצעות מכשיר טכנולוגי אינו משתווה לדיון בנוכחותו, במובנים רבים. עם זאת, מדובר בהסדר שהוא כורח מצב החירום ושנועד לחול בתקופה מוגבלת של הכרזת השרים, שהיא שעת חירום במהותה. בנסיבות אלה ההסדר המוצע מהווה חלופה מידתית.

היפוך ברירת המחדל כך שהדיונים יתקיימו בנוכחות העצורים והאסירים ורק במקרים חריגים ניתן יהיה לאפשר את הסדר ההשתתפות באמצעים טכנולוגיים והוספת דרישת הסכמה כתנאי להשתתפות באמצעים אלה (הערה מטעם הסניגוריה הציבורית, ומטעם לשכת עורכי הדין) - לתפיסתנו אין מקום להפוך את ברירת המחדל, שכן מדובר בהסדר שתחולתו מוגבלת לשעת חירום, בה קיימת סכנת התפשטות של הנגיף בבתי הסוהר והיא תלויה בהכרזת השרים. עם זאת, במסגרת סעיף ההכרזה על הגבלה חלקית, שהוסף לטיוטת החוק, נקבע מבחן המבטיח שמירב העצורים שניתן להביא לבית המשפט, תוך עמידה בהוראות משרד הבריאות והוראות הדין, יובאו לבית המשפט לדיון בעניינם.

קביעה כי כל דיון בעתירת אסיר צריך להתקיים בנוכחותו של האסיר או בהשתתפותו באמצעות מכשיר טכנולוגי המאפשר העברת קול ותמונה (וזאת, מעבר לחובת הנוכחות הקבועה כיום בדיון לגבי עתירות אסירים) (הערה מטעם הסניגוריה הציבורית) – ההסדר שנקבע בעניין השתתפות האסיר בדיון באמצעות אמצעי טכנולוגי, מאפשר את השתתפות האסיר בדיון בעתירת אסיר בו נדרשת נוכחותו - וזאת בין אם מכוח הדין ובין מכוח החלטה שיפוטית - מבלי לשנות את האיזונים הקבועים בחוק לעניין זה. יחד עם זאת, מוצע לקבוע כי דיון בעתירת אסיר, שלא ניתן לקיימה בנוכחות האסיר, יתקיים בהשתתפותו באמצעי מכשיר טכנולוגי המאפשר ויעוד חזותי, ואם מכשיר כאמור אינו זמין בעת קיום הדיון, והעותר הסכים לכך, ניתן יהיה לקיים את הדיון באמצעות מכשיר המאפשר העברת קול בלבד. יצוין כי הערה הפוכה בנושא זה הגיעה משירות בתי הסוהר, כפי שיפורט להלן.

אין לאפשר השתתפות של האסיר בדיון במקרים בהם לא נקבעה בזמן חובת השתתפות שלו (שירות בתי הסוהר) - כפי שצוין מעלה, שירות בתי הסוהר סבר כי אין להסדיר את השתתפות האסיר בדיון בעתירת אסיר, או בעתירה על היחידה לשחרור ממאסרים קצרים או ועדת השחרורים, באופן החורג מגדרי ההסדר הקבוע כיום לעניין נוכחות אסיר בדיון בהליכים אלה. כפי שהובהר, ההסדר המוצע אינו משנה מן האיזונים הקבועים בחקיקה בעניין הנוכחות בדיון ומשמר את הפרקטיקה הקיימת בשגרה לעניין השתתפות האסיר בדיון בהליכים אלה. יצוין כי שירות בתי הסוהר סבר עוד כי יש להבחין בין אסיר המסווג כביטחוני לבין אסיר שאינו מסווג כאמור לעניין מספר שיחות הטלפון של האסיר עם עורך דינו בקשר לעתירת אסיר, אגב הדיון בעניינו, בטענה כי אין מקום ליתן לעותר שמסווג כאסיר ביטחוני שיחת היוועצות במהלך הדיון בעתירה, בנוסף לשיחת טלפון בסמוך לפני הדיון ולאחריו. ואולם, לא מצאנו כי יש הצדקה או צורך ביטחוני לעריכת הבחנה כאמור.

אישור הכרזת השרים על ידי ועדת החוקה חוק ומשפט ובהמלצת ועדה בראשות שופט עליון בדימוס

(הערה מטעם הסניגוריה הציבורית, הסניגוריה הצבאית, האגודה לזכויות האזרח, לשכת עורכי הדין, ומטעם ניר שלו) - הוצע מנגנון לפיו הכרזת השרים הרלוונטיים תותנה באישור ועדת החוק חוק ומשפט. הצעה זו מקשה על יישום מידי של ההסדר בחוק המוצע, שהוא הסדר המיועד לשעת חירום ולפיכך מחייב החלה מיידית כשהנסיבות מצדיקות זאת. עם זאת, כמפורט לעיל, הוספו לטיוטת החוק סעיפים הקובעים מנגנון דיווח על נתונים רלוונטיים לבחינת השימוש בהוראת השעה, הן לוועדת החוקה חוק ומשפט והן לשרים הרלוונטיים, ליועץ המשפטי לממשלה ובהתאמה לפרקליט הצבאי הראשי.

הסדרת כללים מפורטים באשר לציוד הנדרש, כללים לגבי השתתפות אפקטיבית (הערה מטעם הסניגוריה הציבורית, מטעם לשכת עורכי הדין, ומטעם האגודה לזכויות האזרח) – חלק מן ההערות הפנו משנת 2007 שנקבעו במסגרת הסדר שנועד לחול בשגרה ולא בשעת חירום. הסדר שמטרתו ייעול וחסכון הנובע מאי שינוע עצורים לבית המשפט, כאשר אין מניעה לנכוח פיזית בדיון. הסדר דנן הוא כורח המציאות והוא נועד אך לשעת חירום, בתקופת הכרזה על הגבלה חלקית או מלאה, בהעדר חלופה אחרת. תקנות מעין אלה אינן מתאימות למצב חירום, שהוא קצוב בזמן וכאשר מטבע הדברים היקף הציוד שידרש בפועל בשעת החירום הוא בלתי ניתן לצפיה מראש. אשר לטענה כי יש לאפשר לעצור או האסיר להשמע כאשר אינו מבין את מהלך הדיון או מבקש להפסיק את הדיון – החוק קובע במפורש תנאים לאופן קיום הדיון ובהם החובה כי כל המשתתפים יראו וישמעו זה את זה במהלך כל הדיון, וכן נקבע כי יש חובה לאפשר שיחת היוועצות לפני, אחרי ובמהלך הדיון.

מתן הסמכות להחיל את חריג הנוכחות הפרונטלית שופט הדן בתיק ולא לנשיא בית המשפט (הערה מטעם הסניגוריה הציבורית ומטעם ניר שלו) - אין מקום לתפיסתנו לתת סמכות זו לכל שופט, בשים לב לכך שמדובר בחריג מאוד צר ותחום, שנועד לחול רק בשעת חירום, במצב של הכרזה על הגבלה מלאה. לפיכך, נדרשת ראיית כוללת של כלל העצורים והאסירים שבעניינם מתקיים דיון באותה עת בבית המשפט אל מול הנחיות משרד הבריאות ביחס להבאתם, ראייה כוללת כזו נתונה לנשיא בית המשפט. על כן ישנה חשיבות שהסמכות תינתן דווקא לנשיא בית המשפט, כגורם מתכלל עם ראיית רוחב, ולא לכל שופט ושופט.

קיום דיונים באולמות הסמוכים לאולמות שבבתי המעצר או הסמוכים להם, כחלופה מידתית יותר (הערה מטעם לשכת עורכי הדין והערה מטעם ניר שלו) - אפשרות זו מופיעה בטיטת החוק כחלופה (סעיף 3(ב) וסעיף 19 לטיוטת החוק המוצע), כך שאם ניתן לקיים דיון באולמות אלה, לא יחול ההסדר לעניין השתתפות העצור בהיוועדות חזותית. כמו כן, הוספה התייחסות לכך במסגרת תעדוף הדיונים על ידי נשיא בית המשפט בתקופת הכרזה על הגבלה חלקית. עם זאת, נוכח היקף הדיונים המתקיימים מידי יום, ובשים לב למגבלות החלות בתקופת ההכרזה, אין די באולמות האמורים כדי לקיים בהם את כלל הדיונים ועדיין נדרש גם להסדיר אפשרות להשתתפות בהיוועדות חזותית.

עיגון ההסדר ביחס לבתי הדין הצבאיים מיותר - (הערה מטעם הסניגוריה הצבאית) - מערכות המשפט והכליאה הצבאיות, מתמודדות בתקופת הקורונה עם אותם קשיים אשר המערכות האזרחיות מתמודדות עימן בתקופה זו. גורמי הרפואה והשיטור בצה"ל הסבירו את הצורך העדכני בהסדרים המוצעים בטיטת החוק, והכל מתוך חשש אמיתי מהדבקה בנגיף הקורונה בבסיסי הכליאה הצבאיים. החשש נובע ממספר גורמים, הכוללים בין היתר את הצפיפות בבסיסי הכליאה הצבאיים, את אמצעי

ההסעה שלא מאפשרים הפרדה בין כלואים שונים מקפסולות שונות, את החשיפה לשהים במחיצת הכלואים במהלך ימי הדיונים ועוד.

אין מקום במסגרת הוראת שעה זו לתקן את הוראה בחוק השיפוט הצבאי המאפשרת דיון ללא נוכחות בשל מצב רפואי (הערה מטעם הסניגוריה הצבאית) - נטען כי ההוראה נועדה לשנות את המצב החוקי בשגרה שרק חוות דעת של רופא פסיכיאטרי יכול להצדיק דיון ללא נוכחות - אכן, סעיף 240 לחוק השיפוט הצבאי, כנוסחו טרם תיקון תקנות שעת החירום, לא כלל אפשרות לקיום דיון בהעדר נוכחות, למעט מקרה בו קיימת חוות דעת של רופא פסיכיאטרי. יחד עם זאת, ולאור החשש האמיתי מהדבקה בעת הנוכחות, כמו גם הקשיים הגדולים שעלולים להתעורר אם אכן נגיע לידי סיטואציה של דיון בנוכחות חולי קורונה, קיימת הצדקה לתיקון המוצע ולהשוואה לקבוע בעניין זה בחוק המעצרים. ככלל, ישנה שאיפה להשוואת דינים בין המערכות, בשינויים המחויבים.

ח. תחולת החוק ביהודה ושומרון :

במקביל להצעה זו נחתמו צווים של המפקד הצבאי שחל בבתי המשפט הצבאיים ביהודה ושומרון לתקופה קצובה וככל שיהיה בכך צורך יוארכו הצווים.

ט. להלן נוסח טיוטת החוק המוצע:

טיוטת חוק מטעם הממשלה:

טיוטת חוק קיום דיונים באמצעים טכנולוגיים (הוראת שעה – נגיף הקורונה החדש) (דיונים בבתי

משפט ובבתי דין בהשתתפות עצורים, אסירים וכלואים), התש"ף-2020

פרק א': השתתפות עצורים או אסירים בדיונים באמצעים טכנולוגיים

סימן א': הגדרות

הגדרות

1. בפרק זה -

"אסיר" – כהגדרתו בפקודת בתי הסוהר;

"בית דין" – אחד מאלה:

(1) בית דין לעבודה כמשמעותו בחוק בית הדין לעבודה, התשכ"ט-1963¹;

(2) בית דין דתי כהגדרתו בחוק בתי דין דתיים (יחידות סיוע), התשע"א-2011²;

"בית משפט" – לרבות בית דין;

"בית סוהר" – כמשמעותו בפקודת בתי הסוהר;

"דיון מעצר" – דיון בעניין הנוגע למעצר לפי סעיפים 15, 17, 21, 47, 52, 53, 62 או 62א לחוק המעצרים;

"חוק המעצרים" – חוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה – מעצרים), התשנ"ו-1996³;

"חוק סדר הדין הפלילי" – חוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], התשמ"ב-1982⁴;

"חוק שחרור על תנאי ממאסר" – חוק שחרור על-תנאי ממאסר, התשס"א-2001⁵;

"מקום מעצר" – כמשמעותו בסעיף 7(1) לחוק המעצרים, למעט תחנת משטרה;

"נפגע עבירה" – כהגדרתו בחוק זכויות נפגעי עבירה, התשס"א-2001⁶;

¹ ס"ח התשכ"ט, עמ' 70.

² ס"ח התשע"א, עמ' 918.

³ ס"ח התשנ"ו, עמ' 338.

⁴ ס"ח התשמ"ב, עמ' 43.

⁵ ס"ח התשס"א, עמ' 410.

⁶ ס"ח התשס"א, עמ' 183.

"עצור" – בין שהוא חשוד או נאשם, למעט עצור הנתון במעצר בפיקוח אלקטרוני כמשמעותו בסעיף 22ב לחוק המעצרים, ועצור המוחזק בתחנת משטרה;

"עתירת אסיר" – עתירה לפי סעיף 62א לפקודת בתי הסוהר;

"פקודת בתי הסוהר" – פקודת בתי הסוהר [נוסח משולב], התשל"ב-1971⁷;

"רשם" – מי שהתמנה לרשם או לרשם בכיר לפי פרק ג' לחוק בתי המשפט [נוסח משולב], התשמ"ד-1984⁸;

"שופט" – לרבות דיין כהגדרתו בחוק הדיינים, התשט"ו-1955⁹, קאדי כהגדרתו בחוק הקאדים, התשכ"א-1961¹⁰, קאדי מד"הב כהגדרתו בחוק בתי הדין הדרוזיים, התשכ"ג-1962¹¹, או רשם.

סימן ב': הכרזות על הגבלת דיונים בנוכחות עצורים או אסירים

(א) שוכנעו שר המשפטים והשר לביטחון הפנים (בחוק זה – השרים), לאחר קבלת חוות דעת לעניין זה מטעם משרד הבריאות, כי קיים חשש ממשי להתפשטות נגיף הקורונה (Novel Coronavirus 2019-nCoV) (להלן – נגיף הקורונה) במקומות מעצר ובתי סוהר, בשל הבאתם של עצורים ואסירים לבתי משפט, שהייתם בהם וחזרתם למקומות המעצר ובתי הסוהר, וכי אין דרך להבאת כלל העצורים או האסירים שהבאתם נדרשת, לבתי משפט, ולשהייתם בהם, בלא חשש כאמור, רשאים הם להכריז יחד, כי רק חלק מהדיונים בבית משפט שבהם נדרשת על פי דין נוכחות עצורים או אסירים יתקיימו בנוכחותם, וזאת כפי שיורה נשיא בית המשפט או סגן הנשיא (בפרק זה – נשיא בית המשפט) בהתאם לסמכותו לפי סעיף 3(א)(1) (בפרק זה – הכרזה על הגבלה חלקית); חוות הדעת מטעם משרד הבריאות תכלול נתונים על מצב התחלואה בשל נגיף הקורונה באותה עת במדינה, מאפייני התחלואה ומגמותיה והערכה בדבר רמת הסיכון להתפשטות הנגיף במקומות המעצר ובבתי הסוהר על בסיס אותם נתונים, וכן תכלול הנחיות לנקיטת פעולות ולשימוש ובאמצעים לצורך הקטנת הסיכון להתפשטות הנגיף, בהתחשב ברמת הסיכון ומהותו (להלן – חוות דעת משרד הבריאות).

(ב) הכרזה על הגבלה חלקית תיכנס לתוקף עם נתינתה ותתפרסם ברשומות בהקדם האפשרי.

2. הכרזה על הגבלת מספר הדיונים שיתקיימו בנוכחות עצורים או אסירים

⁷ דיני מדינת ישראל, נוסח חדש 21, עמ' 459.

⁸ ס"ח התשמ"ד, עמ' 198.

⁹ ס"ח התשט"ו, עמ' 68.

¹⁰ ס"ח התשכ"א, עמ' 118.

¹¹ ס"ח התשכ"ג, עמ' 20.

(ג) הכרזה על הגבלה חלקית תהיה לתקופה שלא תעלה על חודש ימים; השרים רשאים להאריך יחד את תקופת תוקפה של ההכרזה לתקופות נוספות שלא יעלו על חודש ימים כל אחת, אם שוכנעו, לאחר קבלת חוות דעת משרד הבריאות, כי ממשיכות להתקיים הנסיבות המפורטות בסעיף קטן (א).

(ד) שוכנעו השרים, לאחר קבלת חוות דעת משרד הבריאות, כי הנסיבות המפורטות בסעיף קטן (א), אינן מתקיימות עוד, יבטלו יחד את ההכרזה על הגבלה חלקית, בלא דיחוי; ביטול ההכרזה כאמור ייכנס לתוקף עם נתינתו והודעה על הביטול תפורסם ברשומות בהקדם האפשרי.

(ה) הודעה על מתן הכרזה על הגבלה חלקית כאמור בסעיף קטן (א) או על ביטולה כאמור בסעיף קטן (ג) תימסר להנהלת בתי המשפט, למשטרת ישראל, לשירות בתי הסוהר, לפרקליטות המדינה, לסניגוריה הציבורית, ללשכת עורכי הדין ולאגף לסיוע משפטי במשרד המשפטים, עם הינתנה.

(א) בתקופת תוקפה של הכרזה על הגבלה חלקית יחולו הוראות אלה:

3. קביעת הדיונים
שיתקיימו בנוכחות
עצורים ואסירים
בתקופת תוקפה של
הכרזה על הגבלה
חלקית

(1) בכל יום יובאו לבתי המשפט מרב העצורים והאסירים שניתן להביא תוך יישום הוראות הדין והוראות משרד הבריאות, לצורך השתתפותם בדיונים שנשיא בית המשפט הורה על קיומם בנוכחות העצור או האסיר; נשיא בית המשפט רשאי להורות על קיום דיון בנוכחות עצור או אסיר בהתאם לסדר העדיפויות שלהלן:

(א) דיון שבו מובאות ראיות לבירור האשמה לפי סימן ה' לפרק ה' לחוק סדר הדין הפלילי, של נאשם שהוא עצור; לעניין זה תינתן עדיפות לדיון בעניינו של נאשם השוהה במעצר זמן רב יותר;

(ב) דיון ראשון לפי סעיף 15 לחוק המעצרים, ודיון לפי סעיף 21 לחוק האמור, שלגביו הודיע בא כוח הנאשם מבעוד מועד כי בכוונתו להעלות טענות לעניין דיות הראיות, עילת המעצר או חלופת מעצר וכן דיון לפי סעיף 4 לחוק סמכויות שעת חירום (מעצרים), התשל"ט-1979¹² (בסעיף זה – חוק סמכויות שעת חירום (מעצרים)), דיון לפי סעיף 5 לחוק כליאתם של לוחמים בלתי חוקיים, התשס"ב-2002¹³, ודיון ראשון לפי סעיף 7 לחוק ההסגרה, התשי"ד-1954¹⁴;

(ג) דיון בעניינו של עצור לפי סעיפים 15, 17, 21, 47, 52, 53, 62 או 62א לחוק המעצרים, שאינו מנוי בפסקת משנה (ב), דיון לפי סעיפים 5 ו-7 לחוק סמכויות שעת חירום (מעצרים) או דיון לפי סעיפים 14ג(ד) ו-14ד(ב) לחוק לנשיאת עונש מאסר במדינת אזרחותו של האסיר, התשנ"ז-1996¹⁵;

(ד) דיון בהליך פלילי שאינו מנוי בפסקאות משנה (א) עד (ג);

(ה) דיון בעתירת אסיר, דיון לפי חוק שחרור על תנאי ממאסר או דיון בעניין החזקת אסיר בהפרדה לפי סעיפים 19ה עד 19ז לפקודת בתי הסוהר;

(ו) דיון שאינו מנוי בפסקאות (א) עד (ה) שעצור או אסיר צד לו.

(2) בכל דיון לפי פסקה (1) תינתן עדיפות לדיון בעניינם של עצור, אסיר או נפגע עבירה שהוא קטין, או בעניינם של עצור או אסיר עם מוגבלות שמקשה באופן ממשי על השתתפותו בדיון.

(3) זהות העצורים והאסירים שיובאו לדיון בעניינם בבית המשפט מידי יום בהתאם להוראות פסקאות (1) ו-(2), ייקבע בתיאום בין שירות בתי הסוהר לבין הנהלת בתי המשפט;

¹² ס"ח התשל"ט, עמ' 76.

¹³ ס"ח התשס"ב, עמ' 192.

¹⁴ ס"ח התשי"ד, עמ' 174.

¹⁵ ס"ח התשנ"ז, עמ' 6.

(4) על אף הוראות פסקאות (1) או (2), לעניין סדר העדיפויות הקבוע בהן, רשאי נשיא בית משפט להורות, מטעמים שיירשמו, כי הליך מסוים יתקיים בנוכחות העצור או האסיר, גם אם יש בכך משום סטייה מסדר העדיפויות הקבוע באותן פסקאות, ובלבד שהמספר הכולל של העצורים והאסירים שיובאו באותו יום לא יעלה על המספר המרבי של העצורים והאסירים שאפשר להביא באותו יום לפי הוראות פסקה (1) רישה.

(ב) על אף האמור בסעיף קטן (א)(1), אם מתקיימים דיונים בעניין עתירת אסיר או דיונים לפני ועדת שחרורים לפי חוק שחרור על תנאי ממאסר באולמות בתי משפט הסמוכים לבתי הסוהר, ולא מתקיימים בהם דיונים אחרים בהליכים פליליים, יובאו לדיונים אלה בכל יום מירב העצורים והאסירים שניתן להביא תוך יישום הוראות הדין והוראות משרד הבריאות.

(ג) בסעיף זה, "הוראות משרד הבריאות" – הנחיות ונהלים של משרד הבריאות הנוגעים למניעת התפשטות נגיף הקורונה שפורסמו באתר האינטרנט של משרד הבריאות, וכן הנחיות לנקיטת פעולות ולשימוש באמצעים לצורך הקטנת הסיכון להדבקה בנגיף, שנכללו בחוות דעת משרד הבריאות.

(א) על אף הוראות סעיף 2, שוכנעו השרים, לאחר קבלת חוות דעת לעניין זה מטעם משרד הבריאות, כי קיימת התפשטות רחבת היקף של נגיף הקורונה במדינה או במקומות מעצר ובתי סוהר, וכי בשל כך קיים סיכון מוגבר להתפשטות נגיף הקורונה במקומות מעצר ובתי סוהר, רשאים הם להכריז יחד, כי לא ניתן לקיים דיונים בבית משפט בנוכחות עצורים ואסירים, במדינה כולה או בחלק ממנה (בפרק זה – הכרזה על הגבלה מלאה); לעניין זה, חוות דעת משרד הבריאות תתייחס למצב התחלואה בשל נגיף הקורונה באותה עת במדינה, ובפרט לסיכון הבריאותי הטמון בהבאת עצורים ואסירים לבתי משפט ובשהייתם בהם.

(ב) הכרזה על הגבלה מלאה תהיה לתקופה שלא תעלה על 14 ימים; השרים רשאים להאריך יחד את תקופת תוקפה של ההכרזה לתקופות נוספות שלא יעלו על 14 ימים כל אחת, אם שוכנעו, לאחר קבלת עמדת משרד הבריאות, כי ממשיכות להתקיים הנסיבות המפורטות בסעיף קטן (א).

(ג) על הכרזה על הגבלה מלאה יחולו הוראות סעיף 2(ב), (ד) ו-(ה).

סימן ג': השתתפות עצור או אסיר בדיון שאינו דיון מעצר באמצעים

טכנולוגיים – הוראת שעה

הכרזה על אי קיום
דיונים בנוכחות
עצורים או אסירים

5. תחולת הוראות
סימן ג' – הוראת
שעה

עד תום תקופת תוקפן של תקנות שעת החירום (נגיף הקורונה החדש)(נוכחות עצורים ואסירים בדיונים בבתי המשפט ובבתי הדין), התש"ף-2020¹⁶ (להלן – תקנות שעת החירום) וכן בתקופת תוקפה של הכרזה על הגבלה חלקית או הכרזה על הגבלה מלאה, יחולו הוראות סימן זה לגבי השתתפותם של עצורים או אסירים בדיונים שאינם דיוני מעצר, שלא ניתן לקיימם בנוכחות העצורים או האסירים בשל תקנות שעת החירום או בשל הכרזה כאמור, ואם חלה הכרזה על הגבלה מלאה – לגבי השתתפותם של עצורים או אסירים השוהים במקומות מעצר או בתי הסוהר שחלה לגביהם ההכרזה בדיונים כאמור.

6. השתתפות עצור או
אסיר בדיון שאינו
דיון מעצר באמצעי
טכנולוגי

(א) נדרשה לפי דין, לרבות לפי החלטת בית משפט, נוכחותו של עצור או אסיר בדיון כאמור בסעיף 5, יתקיים הדיון שלא בנוכחותו של העצור או האסיר אלא בהשתתפותו באמצעות מכשיר טכנולוגי שיקצה שירות בתי הסוהר ושמאפשר העברת קול ותמונה בזמן אמת, ואם אין מכשיר טכנולוגי זמין מסוג זה בעת קיום הדיון בעניינו של אותו עצור או אסיר – באמצעות מכשיר כאמור שמאפשר העברת קול בלבד; היה הדיון כאמור דיון בהליך פלילי, יתקיים הדיון באמצעות מכשיר טכנולוגי המאפשר העברת קול בלבד רק אם העצור או האסיר הסכים לכך.

(ב) על אף הוראות סעיף קטן (א), חלה הכרזה על הגבלה מלאה, והיה הדיון כאמור באותו סעיף קטן דיון בהליך פלילי, דיון בענייני משפחה כהגדרתם בחוק בית המשפט לענייני משפחה, התשנ"ה-1995¹⁷, ובכלל זה דיון כאמור בעניין ילדו של אסיר או עצור, או דיון בהליך לפי חוק הנוער (טיפול והשגחה), התש"ף-1960¹⁸, בעניין ילדו של אסיר או עצור, ומצא נשיא בית המשפט כי על אף הסיכון המוגבר כאמור בסעיף 4(א), מתקיימים כל אלה, רשאי הוא באופן חריג להורות כי הדיון יתקיים בנוכחותו של העצור או האסיר, וזאת לאחר שקיבל את עמדת הצדדים ועמדה בכתב מטעם שירות בתי הסוהר:

(1) קיים צורך חיוני ודחוף לקיים את הדיון בנוכחותו של העצור או האסיר;

(2) קיומו של הדיון לפי הוראות סעיף קטן (א) או דחיית הדיון יגרמו לפגיעה ממשית ובלתי מידתית בעצור או באסיר;

¹⁶ ק"ת התש"ף, עמ' 1420.
¹⁷ ס"ח התשנ"ה, עמ' 393.
¹⁸ ס"ח התש"ך, עמ' 52.

(3) על בית המשפט להתרשם מהעצור או מהאסיר פנים אל פנים, לרבות אם העצור או האסיר הוא אדם עם מוגבלות ולא ניתן לערוך את התאמות הנגישות הנדרשות באולם בית המשפט באופן שיאפשר את השתתפותו בדיון באמצעי טכנולוגי בהתאם להוראות לפי סעיף 13.

(ג) הוראות סעיף קטן (ב) לא יחולו לעניין עצור או אסיר שחלה לגביו חובת בידוד מכוח צו בריאות העם (נגיף הקורונה החדש) (בידוד בית והוראות שונות) (הוראת שעה), התש"ף-2020¹⁹ (בחוק זה – צו בידוד בית), או מכוח צו בריאות העם (נגיף הקורונה החדש 2019) (בידוד בבית חולים) (הוראת שעה), התש"ף-2020²⁰ (בחוק זה – צו בידוד בבית חולים).

(ד) על אף הוראות סעיפים קטנים (א) ו-(ב), עצור או אסיר שחלה לגביו חובת בידוד מכוח צו בידוד בית או מכוח צו בידוד בבית חולים, ושוהה בבידוד במקום מעצר או בבית סוהר בהתאם להוראת רופא לפי סעיף 2(ג) לצו כאמור, ישתתף בדיון באמצעות מכשיר טכנולוגי שיקצה שירות בתי הסוהר המאפשר לקיים את הדיון תוך עמידה בהוראות הצו האמור, ומאפשר לכל הפחות העברת קול; לא ניתן לאפשר את קיום הדיון בהשתתפותו של העצור או האסיר באמצעות מכשיר טכנולוגי המאפשר העברת קול וגם תמונה בזמן אמת, תוך עמידה בהוראות הצו האמור, רשאי בית המשפט להורות על השתתפותו של העצור או האסיר בדיון באמצעות מכשיר טכנולוגי המאפשר העברת קול בלבד, רק אם שוכנע כי מתקיימים שני אלה:

(1) דחיית הדיון למועד אחר תביא לפגיעה בלתי מידתית בעצור או באסיר או באינטרס הציבורי;

(2) השתתפות העצור או האסיר בדיון באמצעות מכשיר טכנולוגי כאמור לא תביא לפגיעה בלתי מידתית בו.

אופן קיום דיון
באמצעים
טכנולוגיים

7. על דיון בהשתתפות עצור או אסיר שמתקיים באמצעות מכשיר טכנולוגי לפי הוראות סעיף 6, יחולו הוראות אלה:

²⁰ ק"ית התש"ף, עמ' 620.

(1) הדיון יתקיים בדרך שתבטיח כי בעלי הדין המשתתפים בדיון, ובכלל זה העצור או האסיר, והשופט או כל אדם אחר שנוכחותו נדרשת בדיון, ובדיון בהליך פלילי – גם הסניגור והשוטר או התובע, לפי העניין, ונפגע העבירה, ישמעו ויראו זה את זה במהלך הדיון, והכול בהתאם למכשיר הטכנולוגי שבאמצעותו יתקיים הדיון; אין בהוראות פסקה זו כדי לגרוע מהוראות כל דין לעניין נוכחות נפגע עבירה בדיון;

(2) הדיון יתקיים באופן שימזער ככל האפשר את הפגיעה בעצור או באסיר ובאינטרס הציבורי, בשל כך שהדיון מתקיים בלא נוכחותו;

(3) תתאפשר שיחה חסויה בין העצור או האסיר לסניגורו או בא כוחו, לפי העניין, בסמוך לפני הדיון, במהלכו ומיד לאחריו, לשם ייעוץ משפטי בלבד; השיחה תתקיים באופן שיבטיח את סודיותה והוראות סעיף 13(א)(2) לחוק האזנת סתר, התשל"ט-1979²¹, לא יחולו לגבי שיחה כאמור;

(4) היה הדיון כאמור דיון בהליך פלילי, יתקיים הדיון בנוכחות סניגורו של העצור או האסיר, ואם אינו מיוצג ימנה לו בית המשפט סניגור.

השתתפות עצור או
אסיר באמצעי
טכנולוגי בדיון שבו
נשמעת עדות

(א) על אף הוראות סעיף 6, היה הדיון כאמור בסעיף 5 דיון שנשמעת עדות לפי סימן ה' לפרק ה' לחוק סדר הדין הפלילי, לא יתקיים הדיון שלא בנוכחותו של העצור או האסיר אלא בהשתתפותו באמצעות מכשיר טכנולוגי, כאמור בסעיף 6(א), אלא אם כן הורה על כך בית המשפט, בהסכמת הצדדים.

(ב) על אף האמור בסעיף קטן (א), מצא בית המשפט, לבקשת פרקליט מחוז, ראש יחידת התביעות במשטרה או בא כוחו של העצור או האסיר, כי מדובר במקרה חריג שבו קיימים טעמים מיוחדים שירשמו שמחייבים שמיעת עד באופן דחוף, ולא ניתן להביא את העצור או האסיר לבית המשפט באותו יום לפי הוראות סעיף 3, רשאי בית המשפט להורות על השתתפותו של העצור או האסיר בדיון כאמור בסעיף קטן (א) באמצעות מכשיר טכנולוגי כאמור בו, ובלבד ששוכנע כי מתקיימים שני אלה:

(1) לא ניתן לדחות את הדיון למועד אחר;

(2) השתתפות העצור או האסיר בדיון באמצעות מכשיר טכנולוגי כאמור בסעיף קטן (א), לא תביא לפגיעה בו.

²¹ ס"ח התשל"ט, עמ' 118.

9. הסכמת עצור או אסיר להשתתפות בדיון באמצעי טכנולוגי
- עצור או אסיר, שעל אף שניתן לקיים את הדיון בעניינו בנוכחותו, לפי הוראות סעיף 3, הסכים להשתתף בדיון כאמור באמצעות מכשיר טכנולוגי, יחולו לעניין השתתפותו בדיון ולעניין אופן קיומו הוראות סעיפים 6 ו-7(1) עד (4).
10. דיון בעניינו של עצור או אסיר שבו נשמעת עדותו
- סעיפים 6 עד 9 לא יחולו על דיון בעניינו של עצור או אסיר שבו נשמעת עדותו של העצור או האסיר לפי סימן ה' לפרק ה' לחוק סדר הדין הפלילי.
11. השתתפות אסיר בדיון בעתירת אסיר באמצעי טכנולוגי
- (א) על אף האמור בסעיף 6 ובתקנה 4 לתקנות סדרי דין (עתירות אסירים), התש"ס-1980²², היה הדיון כאמור בסעיף 5 דיון בעתירת אסיר, ונדרשה נוכחותו של האסיר בדיון ולא ניתן לקיים את הדיון בנוכחות האסיר כאמור באותו סעיף, ואם חלה הכרזה על הגבלה חלקית – לרבות בשל כך שלא ניתן להביאו לאולם בית משפט הסמוך לבית סוהר, כאמור בסעיף 3(ב), יחולו הוראות אלה:
- (1) השתתפותו של העותר בדיון תהיה באמצעות מכשיר טכנולוגי המאפשר העברת קול ותמונה בזמן אמת, ואם אין מכשיר טכנולוגי זמין מסוג זה בעת קיום הדיון, והעותר הסכים לכך – באמצעות מכשיר כאמור המאפשר העברת קול בלבד, והכל באופן שימזער ככל האפשר את הפגיעה בעותר;
- (2) הדיון יתקיים בנוכחות באי כוח הצדדים; לא היה העותר מיוצג, ימנה לו בית המשפט סגור;
- (3) על דיון כאמור יחולו הוראות סעיפים 6(ד) ו-7(1) עד (4), בשינויים המחויבים.
- (ב) הוראות סעיף זה יחולו, בשינויים המתחייבים, גם על דיון בעניין החזקת אסיר בהפרדה, לפי סעיפים 19ה עד 19ז לפקודת בתי הסוהר.
12. השתתפות אסיר בדיון בעתירה נגד היחידה לשחרור ממאסרים קצרים או ועדת השחרורים באמצעי טכנולוגי
- על אף האמור בסעיף 6 ובתקנה 21ח לתקנות בתי משפט לעניינים מינהליים (סדרי דין), התשס"א-2001²³, נדרשה נוכחותו של האסיר בדיון בעתירה נגד החלטת היחידה לשחרור ממאסרים קצרים או החלטת ועדת השחרורים לפי סעיף 25 לחוק שחרור על תנאי ממאסר, יחולו הוראות אלה:

²² ק"ת התש"ס, עמ' 2322.

²³ ק"ת התשס"א, עמ' 171.

(1) השתתפותו של האסיר בדיון תהיה באמצעות מכשיר טכנולוגי המאפשר העברת קול ותמונה בזמן אמת, ואם אין מכשיר טכנולוגי זמין מסוג זה בעת קיום הדיון, והאסיר הסכים לכך – באמצעות מכשיר כאמור המאפשר העברת קול בלבד ;

(2) הדיון יתקיים באופן שימזער ככל האפשר את הפגיעה באסיר, בשל כך שהדיון מתקיים שלא בנוכחותו ;

(3) על דיון המתקיים בהשתתפות האסיר לפי פסקאות (1) ו-(2), יחולו הוראות סעיפים 6(ד) ו-7(1) עד (4), בשינויים המחויבים.

13. הוראות מיוחדות לעניין השתתפות אדם עם מוגבלות בדיון באמצעים טכנולוגיים

היה אחד מהמשתתפים בדיון שחלות לגביו הוראות סימן זה אדם עם מוגבלות, יורה בית המשפט על קיום הדיון באמצעות מכשיר טכנולוגי, תוך עריכת התאמות הנגישות הנדרשות באולם בית המשפט לפי חוק הליכי חקירה והעדה (התאמה לאנשים עם מוגבלות שכלית או נפשית), התשס"ו-2005²⁴, או לפי תקנות שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות (התאמות נגישות לשירות), התשע"ג-2013²⁵, כנדרש בהתאם לסוג המוגבלות, בשינויים המתחייבים.

סימן ד': קיום דיוני מעצר בבתי משפט באמצעים טכנולוגיים

14. חוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה - מעצרים) - הוראת שעה

עד תום תקופת תוקפן של תקנות שעת חירום (נגיף הקורונה החדש)(נוכחות עצורים ואסירים בדיונים בבתי המשפט ובבתי הדין), התש"ף-2020²⁶ (להלן – תקנות שעת החירום) וכן בתקופת תוקפה של הכרזה על הגבלה חלקית או הכרזה על הגבלה מלאה, יקראו את חוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה – מעצרים), התשנ"ו-1996²⁷ (להלן – חוק המעצרים) כך לגבי דיוני מעצר, ואם חלה הכרזה על הגבלה מלאה – לגבי דיוני מעצר בעניינם של עצורים השוהים במקומות מעצר או בתי הסוהר שחלה לגביהם ההכרזה, או בעניינם של עצורים המוחזקים בתחנות משטרה כאמור :

(1) בסעיף 13, אחרי סעיף קטן (ב) יבוא :

²⁴ ס"ח התשס"ו, בעמ' 42.
²⁵ ת"ק התשע"ג, בעמ' 968 ; התשע"ח, בעמ' 142.
²⁶ ק"ת התש"ף, עמ' 1420.
²⁷ ס"ח התשנ"ו, עמ' 338 ; התש"ף, עמ' 30.

"(ב1) בלי לגרוע מהוראות סעיפים קטנים (א) ו-(ב), בבואו לצוות על מעצרו של אדם לפי סעיף קטן (א) ישקול השופט גם את חיוניות המעצר, בין השאר בהתחשב בסיכון להידבקות העצור בנגיף הקורונה (Novel Coronavirus nCov-2019) (להלן – נגיף הקורונה) בעת שהותו במעצר ובמצב הכליאה באותה עת, ואם חלות הוראות סעיף 16א – גם בהתחשב בפגיעה בעצור הנובעת מקיומו של הדיון לפי הוראות הסעיף האמור, שלא בנוכחותו." ;

(2) בסעיף 15, אחרי סעיף קטן (א) יבוא :

"(א1) הייתה הבקשה כאמור בסעיף קטן (א) בקשה להארכת מעצר, תוגש הבקשה לפי הוראות אותו סעיף קטן לאחר שאושרה בידי קצין משטרה בדרגת רב פקד ומעלה ממערך החקירות של משטרת ישראל בהחלטה מנומקת שתתועד בכתב בידי הקצין, ואם אין אפשרות לכך – בידי שוטר, ותצורף לבקשה." ;

(3) אחרי סעיף 16 יבוא :

"הארכת מעצר 16א. (א) על אף הוראות סעיפים 16(2) ו-57, לגבי שלא בנוכחות דיונים שלא ניתן לקיימם בנוכחות עצור בשל העצור תקנות שעת החירום, בשל הכרזה על הגבלה חלקית או בשל הכרזה על הגבלה מלאה, יחולו הוראות אלה :

(1) הדיון בבקשה להארכת מעצר יתקיים שלא בנוכחות העצור אלא בהשתתפותו, באמצעות מכשיר טכנולוגי שיקצה שירות בתי הסוהר ושמאפשר העברת קול ותמונה בזמן אמת, ואם אין מכשיר טכנולוגי זמין מסוג זה בעת קיום הדיון בעניינו של אותו עצור, והעצור הסכים לכך – באמצעות מכשיר כאמור שמאפשר העברת קול בלבד, והכול באופן שימזער ככל האפשר את הפגיעה בעצור בשל כך שהדיון מתקיים שלא בנוכחותו; אין בהוראות סעיף זה כדי לגרוע מסמכותו של השופט לפי הוראות סעיף 16(2) לקיים דיון שלא בנוכחותו של עצור, אם נוכח השופט, על יסוד חוות דעת של רופא, שאין העצור מסוגל להשתתף בדיון מפאת מצב בריאותו;

(2) על אף האמור בפסקה (1) -

(א) היה הדיון כאמור באותה פסקה דיון לפי סעיף 15, ולא ניתן לקיימו, טרם פקיעת מעצרו של החשוד, באמצעות מכשיר טכנולוגי המאפשר העברת תמונה וקול בזמן אמת, בשל מניעה טכנית בלתי צפויה, רשאי שופט באישור נשיא בית המשפט, להורות על קיום הדיון באמצעות מכשיר טכנולוגי המאפשר העברת קול בלבד, וזאת באופן חריג ומטעמים מיוחדים שירשמו; הוארך מעצרו של החשוד לפי הוראות פסקת משנה זו וחדלו להתקיים הנסיבות שבשלהן לא ניתן לקיים את הדיון באמצעות מכשיר המאפשר העברת תמונה וקול בזמן אמת, וטרם הסתיימה תקופת המעצר, רשאי העצור לדרוש דיון חוזר שיתקיים באמצעות מכשיר טכנולוגי המאפשר העברת קול ותמונה, כאמור בפסקה (1);

(ב) (1) חלה הכרזה על הגבלה

מלאה, ומצא נשיא בית משפט כי קיים צורך חיוני ודחוף לקיים את הדיון בנוכחותו של העצור, על אף הנסיבות שבשלחן ניתנה ההכרזה, כי קיומו של הדיון לפי הוראות פסקה (1) יגרום לפגיעה ממשית ובלתי מידתית בעצור וכי על בית המשפט להתרשם מהעצור פנים אל פנים, לרבות בשל כך שהעצור הוא אדם עם מוגבלות אשר מקשה באופן ממשי על השתתפותו בדיון באמצעות מכשיר טכנולוגי לפי הוראות פסקה (1), רשאי הוא, באופן חריג, להורות כי הדיון יתקיים בנוכחותו של העצור, וזאת לאחר שקיבל את עמדת הצדדים ועמדה בכתב מטעם שירות בתי הסוהר;

(2) הוראות פסקת משנה זו לא יחולו על עצור שחלה לגביו חובת בידוד מכוח צו בריאות העם (נגיף הקורונה החדש) (בידוד בית והוראות שונות) (הוראת שעה), התש"ף-2020 (בסעיף זה – צו בידוד בית), או מכוח צו בריאות העם (נגיף הקורונה החדש 2019) (בידוד בבית חולים) (הוראת שעה), התש"ף-2020 (בסעיף זה – צו בידוד בבית חולים);

(ג) עצור שחלה לגביו חובת בידוד מכוח צו בידוד בית ושוהה בבידוד במקום מעצר או בבית סוהר, או עצור שחלה לגביו חובת בידוד מכוח צו בידוד בבית חולים, ושוהה בבידוד במקום מעצר או בבית סוהר, בהתאם להוראת רופא לפי סעיף 2(ג) לצו כאמור, ישתתף בדיון באמצעות מכשיר טכנולוגי שיקצה שירות בתי הסוהר המאפשר את קיום הדיון תוך עמידה בהוראות הצווים האמורים ומאפשר לכל הפחות העברת קול, והכול באופן שימזער ככל האפשר את הפגיעה בעצור בשל כך שהדיון מתקיים שלא בנוכחותו.

(ב) על דיון כאמור בסעיף קטן (א)(1) או (2)(א) או (ג) יחולו הוראות אלה :

(1) הדיון יתקיים בנוכחות סניגורו של העצור, ואם אינו מיוצג ימנה לו השופט סניגור ;

(2) תתאפשר שיחה חסויה בין העצור לסניגורו סמוך לפני הדיון, במהלכו ומיד לאחריו, וזאת לשם ייעוץ משפטי בלבד ; השיחה תתקיים באופן שיבטיח את סודיותה והוראות סעיף 13(א)(2) לחוק האזנת סתר, התשל"ט-1979, לא יחולו לגביה ;

(3) הדיון יתקיים בדרך שתבטיח כי העצור, השופט, הסניגור והשוטר או התובע, לפי העניין, או כל אדם אחר שנוכחותו נדרשת בדיון, ישמעו ויראו זה את זה במהלך הדיון, והכל בהתאם למכשיר הטכנולוגי שבאמצעותו יתקיים הדיון; היה העצור אדם עם מוגבלות, יחולו הוראות סעיף 13 לחוק קיום דיונים באמצעים טכנולוגיים;

(4) אין בהוראות סעיף קטן זה כדי לגרוע מהוראות סעיפים 34 ו-35.

(ג) הוראות סעיף זה לא יחולו על עצורים המוחזקים בתחנת משטרה.

(ד) בסעיף זה -

"הכרזה על הגבלה חלקית" – הכרזה לפי סעיף 2 לחוק קיום דיונים באמצעים טכנולוגיים;

"הכרזה על הגבלה מלאה" – הכרזה לפי סעיף 4 לחוק קיום דיונים באמצעים טכנולוגיים;

"חוק קיום דיונים באמצעים טכנולוגיים" – חוק קיום דיונים באמצעים טכנולוגיים (הוראת שעה – נגיף הקורונה החדש)(דיונים בבתי משפט ובבתי דין בהשתתפות עצורים, אסירים וכלואים), התש"ף-2020;

"עצור" – בין שהוא חשוד או נאשם, למעט עצור הנתון במעצר בפיקוח אלקטרוני כמשמעותו בסעיף 22ב;

"תקנות שעת החירום" – תקנות שעת חירום (נגיף הקורונה החדש)(נוכחות עצורים ואסירים בדיונים בבתי המשפט ובבתי הדין), התש"ף-2020.

(א) בסעיף קטן (א), בסופו יבוא "לעניין סעיף קטן זה, יראו חשוד שהדיון בבקשה להארכת מעצרו מתקיים לפי הוראות סעיף 16א(1) רישה או (2)א או (ג), כמי שהדיון מתקיים בנוכחותו";

(ב) בסעיף קטן (ד), בסופו יבוא "על בקשה להארכת מעצר לפי סעיף קטן זה יחולו הוראות סעיף 21(2ד)";

(5) בסעיף 21, אחרי סעיף קטן (ד) יבוא :

"(1ד) בלי לגרוע מהוראות סעיפים קטנים (ב) עד (ד), בבואו לתת צו מעצר לפי סעיף קטן (א)1, ישקול בית המשפט גם את חיוניות המעצר בין השאר בהתחשב בסיכון להידבקות העצור בנגיף הקורונה בעת שהותו במעצר ובמצב הכליאה באותה עת, ואם חלות הוראות סעיף 16א – גם בהתחשב בפגיעה בעצור הנובעת מקיומו של הדיון לפי הוראות הסעיף האמור, שלא בנוכחותו";

(2ד) בקשת מעצר לאחר הגשת כתב אישום לפי סעיף זה תוגש באישורו של אחד מאלה, לפי העניין :

(1) פרקליט בדרגת מנהל מחלקה ומעלה, ואם אישר זאת המשנה לפרקליט המדינה – גם פרקליט בדרגת ממונה, אם היה התובע פרקליט בפרקליטות המדינה כפי שנקבע לפי סעיף 12א(1)א לחוק סדר הדין הפלילי ;

(2) תובע שהוא קצין משטרה בדרגת רב פקד ומעלה, אם היה התובע שוטר שהתמנה לתובע לפי סעיף 12א(1)ב לחוק סדר הדין הפלילי." ;

(6) בסעיף 49א, בסופו יבוא "לא ניתן לחתום על כתב ערובה כאמור בשל כך שהדיון מתקיים לפי הוראות סעיף 16א, יפורטו תנאי השחרור בדיון ויירשמו בפרוטוקול הדיון";

(7) בסעיף 52, בסופו יבוא :

"(ד) על דיון בבקשה לעיון חוזר לפי סעיפים קטנים (א) או (ב), בעניינו של עצור, שלא ניתן לקיימו בנוכחותו בשל תקנות שעת החירום, בשל הכרזה על הגבלה חלקית או בשל הכרזה על הגבלה מלאה, יחולו הוראות סעיף 16א, בשינויים המחויבים." ;

(8) בסעיף 53, בסופו יבוא :

"(ד) על דיון בערר לפי סעיפים קטנים (א) או (א1), בעניינו של עצור, שלא ניתן לקיימו בנוכחותו בשל תקנות שעת החירום, בשל הכרזה על הגבלה חלקית או בשל הכרזה על הגבלה מלאה, יחולו הוראות סעיף 16א, בשינויים המחויבים."

15. תחולת סעיף 16א לחוק המעצרים על דיונים לפי סעיפים 4, 5 ו-7 לחוק סמכויות שעת-חירום (מעצרים) – הוראת שעה
- על אף הוראות סעיף 8(א) לחוק סמכויות שעת-חירום (מעצרים), התשל"ט-1979²⁸ (בסעיף זה – חוק המעצרים (שעת חירום)), בתקופה האמורה בסעיף 5, ברישה, יחולו הוראות סעיף 16א לחוק המעצרים, בשינויים המחויבים, לעניין נוכחות עציר שביקש זאת, בדיון לפי סעיפים 4, 5 ו-7 לחוק המעצרים (שעת חירום) שלא ניתן לקיימו בנוכחות העציר, ואם חלה הכרזה על הגבלה מלאה – בדיון כאמור בעניינו של עציר השוהה במקום מעצר או בבית סוהר שחלה לגביו ההכרזה.
16. תחולת סעיף 16א לחוק המעצרים על דיונים לפי סעיף 5 לחוק כליאתם של לוחמים בלתי חוקיים – הוראת שעה
- על אף הוראות סעיף 5 לחוק כליאתם של לוחמים בלתי חוקיים, התשס"ב-2002²⁹, בתקופה האמורה בסעיף 5, ברישה, יחולו הוראות סעיף 16א לחוק המעצרים, בשינויים המחויבים, גם לעניין דיון לפי סעיף 5 לחוק האמור שלא ניתן לקיימו בנוכחות הכלוא, ואם חלה הכרזה על הגבלה מלאה – בדיון כאמור בעניינו של כלוא השוהה במקום מעצר או בבית סוהר שחלה לגביו ההכרזה.
17. תחולת סעיף 16א לחוק המעצרים על דיונים לפי סעיף 7 לחוק ההסגרה – הוראת שעה
- על אף הוראות סעיף 7(א) לחוק ההסגרה, התשי"ד-1954³⁰, יחולו בתקופה האמורה בסעיף 5, ברישה, הוראות סעיף 16א לחוק המעצרים, בשינויים המחויבים, גם לעניין דיון לפי סעיף 7 לחוק האמור שלא ניתן לקיימו בנוכחות העצור, ואם חלה הכרזה על הגבלה מלאה – בדיון כאמור בעניינו של עצור השוהה במקום מעצר או בבית סוהר שחלה לגביו ההכרזה.
18. תחולת סעיף 16א לחוק המעצרים על דיונים לפי ג' 14 לחוק לנשיאת מאסר במדינת אזרחותו של האסיר – הוראת שעה
- על אף הוראות סעיפים 14ג(ד) ו-14ד(ב) לחוק לנשיאת עונש מאסר במדינת אזרחותו של האסיר, התשנ"ז-1996³¹, יחולו בתקופה האמורה בסעיף 5, ברישה, הוראות סעיף 16א לחוק המעצרים, בשינויים המחויבים, גם לעניין דיון לפי סעיפים 14ג(ד) או 14ד(ב) האמורים שלא ניתן לקיימו בנוכחות הנידון, ואם חלה הכרזה על הגבלה מלאה – בדיון כאמור בעניינו של נידון השוהה במקום מעצר או בבית סוהר שחלה לגביו ההכרזה.

²⁸ ס"ח התשל"ט, עמ' 76; התש"ס, עמ' 139.

²⁹ ס"ח התשס"ב, עמ' 192; התשע"ו, עמ' 651.

³⁰ ס"ח התשי"ד, עמ' 174; התשע"ט, עמ' 232.

³¹ ס"ח התשנ"ז, עמ' 6; התש"ע, עמ' 633.

סימן ד' לפרק א' – 19. (א) הוראות סעיפים 16א, 52(ד) ו-53(ד) לחוק המעצרים, כנוסחם בסעיף 14(3), (7) ו-(8) לחוק זה, והוראות סעיף 16א לחוק המעצרים כפי שהוחל בסעיפים 15 עד 18 לחוק זה, לא יחולו לעניין דיונים המתקיימים באולם בית משפט הסמוך למקום המעצר או לבית הסוהר.

פרק ב': השתתפות כלואים בדיונים בבתי דין צבאיים באמצעים טכנולוגיים

סימן א': הגדרות

הגדרות 20. בפרק זה -

"אסיר", "בית סוהר" ו-"חבוש" – כהגדרתם בתקנות בתי סוהר צבאיים ;

"דיון מעצר" - דיון בעניין הנוגע למעצר לפי סעיפים 240, 241, 243 ו-243ב לחוק השיפוט הצבאי, וכן דיונים לפי סעיפים 47, 52, 62 ו-62א לחוק המעצרים כפי שהוחלו בסעיף 243ב לחוק השיפוט הצבאי ;

"חדר משמר" – חדר משמר צבאי כמשמעותו בחוק השיפוט הצבאי ;

"חוק השיפוט הצבאי" – חוק השיפוט הצבאי, התשט"ו-1955³² ;

"כלוא" – אסיר, חבוש או עצור ;

"נפגע עבירה" - כהגדרתו בחוק השיפוט הצבאי.

"עצור" – עציר כהגדרתו בתקנות בתי סוהר צבאיים, בין שהוא חשוד או נאשם, ולמעט עצור המוחזק בבסיס חקירות של המשטרה הצבאית ;

"תקנות בתי סוהר צבאיים" – תקנות השיפוט הצבאי (בתי סוהר צבאיים), התשמ"ז-1987³³.

סימן ב': הכרזות על הגבלת דיונים בנוכחות כלואים

³² ס"ח התשט"ו, עמ' 171 ; התש"ף, עמ' 30.
³³ ק"ת התשמ"ז, עמ' 294.

הכרזה על הגבלת 21.
מספר הדיונים
שיתקיימו בנוכחות
כלואים

(א) שוכנע שר הביטחון, לאחר קבלת חוות דעת לעניין זה מטעם חיל הרפואה, כי קיים חשש ממשי להתפשטות נגיף הקורונה בחדרי משמר ובבתי סוהר, בשל הבאתם של כלואים לבתי הדין הצבאיים, שהייתם בהם וחזרתם לחדרי המשמר ולבתי הסוהר, וכי אין דרך להבאתם של כלל הכלואים שנדרשת הבאתם לבתי הדין הצבאיים ולשהייתם בהם בלא חשש אמור, רשאי הוא, לאחר התייעצות עם שר המשפטים, להכריז כי רק חלק מהדיונים בבתי הדין הצבאיים שבהם נדרשת לפי דין נוכחות כלואים, יתקיימו בנוכחותם, וזאת כפי שיורה נשיא בית הדין הצבאי בהתאם לסמכותו לפי סעיף 22(א) (בפרק זה – הכרזה על הגבלה חלקית); חוות הדעת מטעם חיל הרפואה תכלול נתונים על מצב התחלואה בשל נגיף הקורונה באותה עת במדינה ובצבא ההגנה לישראל, מאפייני התחלואה ומגמותיה ורמת הסיכון להתפשטות הנגיף בחדרי משמר ובבתי הסוהר הנובעת מאותם נתונים, וכן תכלול הנחיות לנקיטת פעולות ולשימוש ובאמצעים לצורך הקטנת הסיכון להדבקה בנגיף, בהתחשב ברמת הסיכון ומהותו (להלן – חוות דעת חיל הרפואה).

(ב) הכרזה על הגבלה חלקית תיכנס לתוקף עם נתינתה ותפורסם ברשומות בהקדם האפשרי.

(ג) הכרזה על הגבלה חלקית תהיה לתקופה שלא תעלה על חודש ימים; שר הביטחון, בהתייעצות עם שר המשפטים ולאחר קבלת חוות דעת מטעם חיל הרפואה, רשאי להאריך את תקופת תוקפה של ההכרזה לתקופות נוספות שלא יעלו על חודש ימים כל אחת, אם שוכנע כי ממשיכות להתקיים הנסיבות המפורטות בסעיף קטן (א).

(ד) שוכנע שר הביטחון, לאחר קבלת חוות דעת חיל הרפואה, כי הנסיבות המפורטות בסעיף קטן (א) אינן מתקיימות עוד, יבטל את ההכרזה על הגבלה חלקית, לאחר התייעצות עם שר המשפטים, בלא דיחוי; ביטול ההכרזה כאמור ייכנס לתוקף עם נתינתו והודעה על הביטול תפורסם ברשומות בהקדם האפשרי.

(ה) הודעה על מתן הכרזה על הגבלה חלקית או על ביטולה כאמור בסעיף קטן (ד) תימסר לנשיא בית הדין הצבאי לערעורים, למשטרה הצבאית, לפרקליטות הצבאית, לסניגוריה הצבאית וללשכת עורכי הדין, עם הינתנה.

(ו) חייל שמוחזק במעצר פתוח לפי סעיף 244 לחוק השיפוט הצבאי לא ייחשב לעצור לעניין סעיף זה.

קביעת הדיונים 22.
שיתקיימו בנוכחות
כלואים בתקופת
תוקפה של הכרזה
על הגבלה חלקית

(א) בתקופת תוקפה של הכרזה על הגבלה חלקית, יובאו בכל יום לבתי הדין הצבאיים מרב הכלואים שניתן להביא תוך יישום הוראות הדין והוראות חיל הרפואה, לצורך השתתפותם בדיונים שנשיא בית הדין הצבאי יורה על קיומם בנוכחות הכלוא; נשיא בית הדין הצבאי רשאי להורות על קיום דיון בנוכחות כלוא בהתאם לסדר העדיפויות שלהלן:

(1) דיון שבו מובאות ראיות לבירור האשמה של נאשם עצור, לפי הפרק השלישי לחוק השיפוט הצבאי; לעניין זה תינתן עדיפות לדיון בעניינו של נאשם השוהה במעצר זמן רב יותר;

(2) דיון ראשון לפי סעיף 240 לחוק השיפוט הצבאי ודיון לפי סעיף 243 לחוק האמור, שלגביו הודיע בא כוח הנאשם מבעוד מועד כי בכוונתו להעלות טענות לעניין דיות הראיות או עילת המעצר או חלופת מעצר;

(3) דיון בעניינו של עצור לפי סעיפים 240, 241, 243 ו-243ב לחוק השיפוט הצבאי, וכן דיון לפי סעיפים 47, 52, 62 ו-62א לחוק המעצרים שאינו מנוי בפסקה (2);

(4) דיון בהליך פלילי שאינו מנוי בפסקאות (1) עד (3);

(5) דיון בוועדה לעיון בעונש לפי חוק השיפוט הצבאי;

(6) דיון שאינו מנוי בפסקאות (1) עד (5) שהכלוא צד לו;

(ב) בכל דיון לפי סעיף קטן (א) תינתן עדיפות לדיון בעניינו של כלוא או נפגע עבירה שהוא קטין, או של עצור או אסיר עם מוגבלות שמקשה באופן ממשי על השתתפותו בדיון באמצעות מכשיר טכנולוגי.

(ג) זהות הכלואים שיובאו לדיון בעניינם בבית הדין הצבאי מידי יום בהתאם להוראות סעיפים קטנים (א) ו-(ב), יקבע בתיאום בין המשטרה הצבאית לבין יחידת בתי הדין הצבאיים.

(ד) על אף הוראות סעיפים קטנים (א) ו-(ב) לעניין סדר העדיפויות הקבוע בהם, רשאי נשיא בית הדין הצבאי להורות מטעמים שיירשמו כי הליך מסוים יתקיים בנוכחות הכלוא, גם אם יש בכך משום סטייה מסדר העדיפויות הקבוע באותם סעיפים קטנים, ובלבד שהמספר הכולל של כלואים שיובאו באותו יום לא יעלה על המספר המרבי של כלואים שניתן להביא באותו יום לפי הוראות סעיף קטן (א) רישה.

(ה) הוראות סעיף 21(ו) יחולו לעניין סעיף זה.

(ו) בסעיף זה, "הוראות חיל הרפואה" – הנחיות ונהלים של חיל הרפואה הנוגעים למניעת התפשטות נגיף הקורונה שפורסמו באתר האינטרנט של צבא ההגנה לישראל, וכן הנחיות לנקיטת פעולות ולשימוש באמצעים לצורך הקטנת הסיכון להדבקה בנגיף, שנכללו בחוות דעת חיל הרפואה.

23. הכרזה על אי קיום דיונים בנוכחות כלואים

(א) על אף הוראות סעיף 22, שוכנע שר הביטחון, לאחר קבלת חוות דעת לעניין זה מטעם חיל הרפואה, כי קיימת התפשטות רחבת היקף של נגיף הקורונה במדינה או בחדרי משמר ובתי סוהר, וכי בשל כך קיים סיכון מוגבר להתפשטות נגיף הקורונה בחדרי משמר ובתי סוהר, רשאי הוא, לאחר התייעצות עם שר המשפטים, להכריז כי לא ניתן לקיים דיונים בבתי דין צבאיים בנוכחות כלואים, במדינה כולה או בחלק ממנה (בפרק זה – הכרזה על הגבלה מלאה); לעניין זה, חוות דעת חיל הרפואה תתייחס למצב התחלואה בשל נגיף הקורונה באותה עת במדינה ובצבא ההגנה לישראל, ובפרט לסיכון הבריאותי הטמון בהבאת כלואים לבתי הדין הצבאיים ובשהייתם בהם.

(ב) הכרזה על הגבלה מלאה תהיה לתקופה שלא תעלה על 14 ימים; שר הביטחון רשאי, לאחר התייעצות עם שר המשפטים, להאריך את תקופת תוקפה של ההכרזה לתקופות נוספות שלא יעלו על 14 ימים כל אחת, אם שוכנע, לאחר קבלת עמדת חיל הרפואה, כי ממשיכות להתקיים הנסיבות המפורטות בסעיף קטן (א).

(ג) על הכרזה על הגבלה מלאה יחולו הוראות סעיף 21(ב) ו-1(ד) עד (ו).

סימן ג': השתתפות כלואים בדיונים שאינם דיוני מעצר בבתי דין צבאיים באמצעים טכנולוגיים

24. השתתפות כלואים בדיונים שאינם דיוני מעצר באמצעים טכנולוגיים

עד תום תקופת תוקפן של תקנות שעת החירום וכן בתקופת תוקפה של הכרזה על הגבלה חלקית או הכרזה על הגבלה מלאה, יחולו לגבי דיונים שאינם דיוני מעצר המתקיימים בבתי דין צבאיים, ושלא ניתן לקיים בנוכחות הכלואים בשל תקנות שעת החירום או בשל הכרזה כאמור, ואם חלה הכרזה על הגבלה מלאה – לגבי דיונים כאמור בעניינם של כלואים השוהים בחדרי משמר או בתי הסוהר שחלה לגביהם ההכרזה, הוראות סעיפים 6 עד 10 ו-13, בשינויים המחויבים ובשינויים אלה:

(1) בכל מקום -

(א) במקום "בית משפט" יבוא "בית דין צבאי";

(ב) במקום "בית המשפט" יבוא "בית הדין הצבאי";

- (ג) במקום "בבית משפט" יבוא "בבית דין צבאי";
- (ד) במקום "בבית המשפט" יבוא "בבית הדין הצבאי";
- (ה) במקום "עצור או אסיר" יבוא "כלוא";
- (ו) במקום "העצור או האסיר" יבוא "הכלוא";
- (ז) במקום "עצורים או אסירים" יבוא "כלואים";
- (ח) במקום "שירות בתי הסוהר" יבוא "המשטרה הצבאית";
- (ט) במקום "ושירות בתי הסוהר" יבוא "המשטרה הצבאית";
- (2) בסעיף 8 -

- (א) בסעיף קטן (א), במקום "דיון שנשמעת בו עדות לפי סימן ה' לפרק ה' לחוק סדר הדין הפלילי" יבוא "דיון שנשמעת בו עדות לפי סעיפים 364 עד 371, ו-386 לחוק השיפוט הצבאי";
- (ב) בסעיף קטן (ב), במקום "פרקליט מחוז, ראש יחידת התביעות במשטרה" יבוא "פרקליט צבאי";
- (3) בסעיף 10, במקום "לפי סימן ה' לפרק ה' לחוק סדר הדין הפלילי" יבוא "לפי סעיפים 364 עד 371, ו-386 לחוק השיפוט הצבאי".

סימן ד': קיום דיוני מעצר בבתי דין צבאיים באמצעים טכנולוגיים

עד תום תקופת תוקפן של תקנות שעת החירום וכן בתקופת תוקפה של הכרזה על הגבלה חלקית או הכרזה על הגבלה מלאה, יקראו את חוק השיפוט הצבאי, התשט"ו-1955 (להלן – חוק השיפוט הצבאי) כך לגבי דיוני מעצר, ואם חלה הכרזה על הגבלה מלאה – לגבי דיוני מעצר בעניינם של כלואים השוהים בחדרי משמר ובבתי סוהר שחלה לגביהם ההכרזה, ולגבי דיוני מעצר בעניינם של עצורים המוחזקים בבסיס חקירות של המשטרה הצבאית:

(1) בסעיף 240 -

- (א) אחרי סעיף קטן (א) יבוא:

חוק השיפוט הצבאי 25.
– הוראת שעה

"(א1) בלי לגרוע מהוראות סעיף קטן (א), בבואו להורות על הארכת מעצר לפי אותו סעיף קטן, ישקול השופט גם את חיוניות המעצר, בין השאר בהתחשב בסיכון להידבקות העצור בנגיף הקורונה (Novel Coronavirus nCov-2019) בעת שהותו במעצר ובמצב הכליאה באותה עת, ואם חלות הוראות סעיף 240א – גם בהתחשב בפגיעה בעצור הנובעת מקיומו של הדיון לפי הוראות הסעיף האמור, שלא בנוכחותו." ;

(ב) בסעיף קטן (ב), במקום "רופא פסיכיאטרי" יבוא "רופא" ובמקום "לבריאאות נפשו" יבוא "לבריאאותו" ;

(ג) בסעיף קטן (ד), בסופו יבוא "על דיון בערעור לפי סעיף קטן זה שלא ניתן לקיימו בנוכחותו של העצור בשל תקנות שעת החירום, בשל הכרזה על הגבלה חלקית או בשל הכרזה על הגבלה מלאה יחולו הוראות סעיף 240א" ;

(2) אחרי סעיף 240 יבוא :

"הארכת מעצר	240א. (א) על אף האמור בסעיף 240(ב), לגבי דיונים
שלא בנוכחות	שלא ניתן לקיימם בנוכחות עצור בשל תקנות שעת
עצור	החירום, בשל הכרזה על הגבלה חלקית או בשל
	הכרזה על הגבלה מלאה, יחולו הוראות אלה :

(1) הדיון בבקשה להארכת מעצר יתקיים שלא בנוכחות העצור אלא בהשתתפותו, באמצעות מכשיר טכנולוגי שתקצה המשטרה הצבאית ושמאפשר העברת קול ותמונה בזמן אמת, ואם אין מכשיר טכנולוגי זמין מסוג זה בעת קיום הדיון בעניינו של אותו עצור, והעצור הסכים לכך – באמצעות מכשיר כאמור שמאפשר העברת קול בלבד, והכול באופן שימזער ככל האפשר את הפגיעה בעצור, בשל כך שהדיון מתקיים שלא בנוכחותו; אין באמור בסעיף זה כדי לגרוע מסמכותו של השופט לפי הוראות סעיף 240(ב) לקיים דיון שלא בנוכחותו של עצור, אם נוכח השופט, על יסוד חוות דעת של רופא, שאין העצור מסוגל להשתתף בדיון מפאת מצב בריאותו;

(2) על אף הוראות פסקה (1) -

(א) היה הדיון כאמור באותה פסקה דיון לפי סעיף 240(א), ולא ניתן לקיימו, טרם פקיעת מעצרו של החשוד, באמצעות מכשיר טכנולוגי המאפשר העברת תמונה וקול בזמן אמת, בשל מניעה טכנית בלתי צפויה, רשאי בית הדין הצבאי באישור נשיא בית הדין הצבאי, להורות על קיום הדיון באמצעות מכשיר טכנולוגי המאפשר העברת קול בלבד, וזאת באופן חריג ומטעמים מיוחדים שירשמו; הוארך מעצרו של החשוד כאמור וחדלו להתקיים הנסיבות שבשלהן לא ניתן לקיים את הדיון באמצעות מכשיר המאפשר העברת תמונה וקול בזמן אמת, וטרם הסתיימה תקופת המעצר, רשאי העצור לדרוש דיון חוזר שיתקיים באמצעות מכשיר טכנולוגי המאפשר העברת קול ותמונה, כאמור בפסקה (1);

(ב) (1) חלה הכרזה על הגבלה

מלאה, ומצא נשיא בית דין צבאי כי קיים צורך חיוני ודחוף לקיים את הדיון בנוכחותו של העצור, על אף על אף הנסיבות שבשלהן ניתנה ההכרזה, כי קיומו של הדיון לפי הוראות פסקה (1) יגרמו לפגיעה ממשית ובלתי מידתית בעצור, וכי על בית הדין הצבאי להתרשם מהעצור פנים אל פנים, לרבות בשל כך שהעצור הוא אדם עם מוגבלות אשר מקשה באופן ממש על השתתפותו בדיון באמצעות מכשיר טכנולוגי לפי הוראות פסקה (1), רשאי הוא, באופן חריג, להורות כי הדיון יתקיים בנוכחותו של העצור, וזאת לאחר שקיבל את עמדת הצדדים והמשטרה הצבאית;

(2) הוראות פסקת משנה זו לא יחולו על עצור שחלה לגביו חובת בידוד מכוח צו בריאות העם (נגיף הקורונה החדש)(בידוד בית והוראות שונות) (הוראת שעה), התש"ף-2020 (בסעיף זה – צו בידוד בית), או מכוח צו בריאות העם (נגיף הקורונה החדש 2019) (בידוד בבית חולים) (הוראת שעה), התש"ף-2020 (בסעיף זה – צו בידוד בבית חולים);

(ג) עצור שחלה לגביו חובת בידוד מכוח צו בידוד בית השוהה בבידוד בחדר משמר או בבית סוהר, או עצור שחלה לגביו חובת בידוד מכוח צו בידוד בבית חולים, ושוהה בבידוד במקום בחדר משמר או בבית סוהר בהתאם להוראת רופא לפי סעיף 2(ג) לצו האמור, ישתתף בדיון באמצעות מכשיר טכנולוגי שתקצה המשטרה הצבאית המאפשר את קיום הדיון תוך עמידה בהוראות הצווים האמורים ומאפשר לכל הפחות העברת קול, והכול באופן שימזער ככל האפשר את הפגיעה בעצור בשל כך שהדיון מתקיים שלא בנוכחותו.

(א) על דיון כאמור בסעיף קטן (א)(1) או (א)(2) או (ג) יחולו הוראות אלה:

(1) הדיון יתקיים בנוכחות סניגורו של העצור, ואם אינו מיוצג ימנה לו השופט סניגור;

(2) תתאפשר שיחה חסויה בין העצור לסניגורו סמוך לפני הדיון, במהלכו ומיד לאחריו, וזאת לשם ייעוץ משפטי בלבד; השיחה תתקיים באופן שיבטיח את סודיותה והוראות סעיף 13(א)(2) לחוק האזנת סתר, התשל"ט-1979, לא יחולו לגביה;

(3) הדיון יתקיים בדרך שתבטיח כי העצור, השופט, הסניגור והשוטר הצבאי או התובע, לפי העניין, או כל אדם אחר שנוכחותו נדרשת בדיון, ישמעו ויראו זה את זה, במהלך הדיון, והכל בהתאם למכשיר הטכנולוגי שבאמצעותו יתקיים הדיון; היה העצור אדם עם מוגבלות, יחולו הוראות סעיף 13 לחוק קיום דיונים באמצעים טכנולוגיים;

(4) אין בהוראות סעיף קטן זה כדי לגרוע מהוראות סעיפים 34 ו-35 לחוק סמכויות אכיפה - מעצרים כפי שהוחלו בסעיף 227א.

(ב) הוראות סעיף זה לא יחולו על דיון בעניינו של מי שמוחזק במעצר פתוח לפי סעיף 244.

(ג) הוראות סעיף זה יחולו, בשינויים המחויבים, על דיון לפי סעיף 240(ד).

(ד) בסעיף זה -

"הכרזה על הגבלה חלקית" – הכרזה לפי סעיף 21 לחוק קיום דיונים באמצעים טכנולוגיים;

"הכרזה על הגבלה מלאה" – הכרזה לפי סעיף 23 לחוק קיום דיונים באמצעים טכנולוגיים;

"חוק קיום דיונים באמצעים טכנולוגיים" – חוק קיום דיונים באמצעים טכנולוגיים (הוראת שעה – נגיף הקורונה החדש)(דיונים בבתי משפט ובבתי דין בהשתתפות עצורים, אסירים וכלואים), התש"ף-2020;

"עצור" – בין שהוא חשוד או נאשם, למעט עצור המוחזק בבסיס חקירות של המשטרה הצבאית;

"תקנות שעת החירום" – תקנות שעת חירום (נגיף הקורונה החדש)(נוכחות עצורים ואסירים בדיונים בבתי המשפט ובבתי הדין), התש"ף-2020.

(3) בסעיף 243ב(ב), במקום "סעיף 240(ב)" יקראו "סעיפים 240(א1) ו-(ב) ו-240א".

פרק ג': שונות

26. דיווח הנהלת בתי המשפט
- נציג הנהלת בתי המשפט ידווח בכתב לוועדת החוקה חוק ומשפט של הכנסת (להלן – ועדת החוקה), אחת לשלושה חודשים, על מספר בקשות המעצר לפי סעיף 13 לחוק המעצרים, כנוסחו בסעיף 14(1) לחוק זה, ועל מספר בקשות המעצר לפי סעיף 21 לחוק המעצרים, כנוסחו בסעיף 14(5) לחוק זה, שהוגשו לבתי המשפט בכל יום בתקופה האמורה, ועל מספרן הכולל של בקשות המעצר כאמור שהוגשו לבתי המשפט במהלך אותה תקופה, והכל תוך השוואה לאותם נתונים מאותה תקופה בשנה הקודמת.
27. דיווח שירות בתי הסוהר
- נציג שירות בתי הסוהר ידווח בכתב -
- (1) לוועדת החוקה, אחת לשלושה חודשים, על מספר העצורים כהגדרתם בסעיף 1 (בפרק זה – עצורים) שנקלטו במקומות מעצר ובבתי סוהר שבאחריות שירות בתי הסוהר בכל יום ועל מספרם הכולל של העצורים שנקלטו כאמור בתקופה שלגביה נמסר הדיווח, והכל תוך השוואה לאותם נתונים מאותה תקופה בשנה הקודמת;
- (2) לוועדת החוקה, אחת לשלושה חודשים, וליועץ המשפטי לממשלה ולשרים, אחת לשבועיים, על מספר הדיונים שהתקיימו באמצעות מכשיר טכנולוגי בתקופה שלגביה נמסר הדיווח, לפי הוראות סימנים ג' ו-ד' בפרק א', ומספר הדיונים מתוכם שהתקיימו באמצעות מכשיר טכנולוגי המעביר תמונה וקול בזמן אמת;
- (3) לוועדת החוקה, אחת לשלושה חודשים, וליועץ המשפטי לממשלה ולשרים, אחת לשבועיים, על המספר הכולל של אסירים ועצורים שהובאו לדיונים בבתי משפט לפי הוראות סעיף 3.
28. דיווח יחידת בתי הדין הצבאיים
- נציג יחידת בתי הדין הצבאיים ידווח בכתב לוועדת החוקה, אחת לשלושה חודשים, על מספר בקשות המעצר לפי סעיפים 240(א) ו-243 לחוק השיפוט הצבאי, שהוגשו לבתי הדין הצבאיים בכל יום במהלך התקופה האמורה, ועל מספרן הכולל של בקשות המעצר כאמור שהוגשו לבתי הדין הצבאיים במהלך אותה תקופה, והכל תוך השוואה לאותם נתונים מאותה תקופה בשנה הקודמת.
29. דיווח המשטרה הצבאית
- נציג המשטרה הצבאית ידווח בכתב -

(1) לוועדת החוקה, אחת לשלושה חודשים, על מספר כלואים כהגדרתם בסעיף 20 (בסעיף זה – כלואים), שנקלטו בחדרי המשמר ובבתי הסוהר בכל יום במהלך התקופה שלגביה נמסר הדיווח, ומספרם הכולל של הכלואים שנקלטו כאמור בתקופה האמורה, והכל תוך השוואה לאותם נתונים מאותה תקופה בשנה הקודמת;

(2) לוועדת החוקה, אחת לשלושה חודשים, ולפרקליט הצבאי הראשי ולשר הביטחון, אחת לשבועיים, על מספר דיוני המעצר שהתקיימו באמצעות מכשיר טכנולוגי לפי הוראות סימנים ג' ו-ד' בפרק ב', בתקופה שלגביה נמסר הדיווח, ומספר הדיונים מתוכם שהתקיימו באמצעות מכשיר כאמור המעביר תמונה וקול בזמן אמת;

(3) לוועדת החוקה, אחת לשלושה חודשים, ולפרקליט הצבאי הראשי ולשר הביטחון, אחת לשבועיים, על מספר הכלואים שהובאו לדיונים בבתי המשפט ובבתי הדין לפי הוראות סעיף 22.

ביטול תקנות שעת 30. בטלות בזה תקנות שעת חירום אלה:

חירום

(1) תקנות שעת חירום (דיוני מעצרים), התש"ף-2020³⁴;

(2) תקנות שעת חירום (דיוני מעצרים בבתי הדין הצבאיים), התש"ף-2020³⁵;

(3) תקנות שעת חירום (נגיף הקורונה החדש) (קיום דיונים בהליכים פליליים באמצעים טכנולוגיים), התש"ף-2020³⁶;

(4) ותקנות שעת חירום (נגיף הקורונה החדש) (קיום דיונים בהליכים פליליים באמצעים טכנולוגיים בבתי הדין הצבאיים), התש"ף-2020³⁷.

תוקף 31. (א) חוק זה יעמוד בתוקף מיום פרסומו עד תום 12 חודשים מהמועד האמור.
(ב) על אף הוראות סעיף קטן (א) -

(1) סעיפים 2 עד 4, 11, 12 ו-21 עד 23 יעמדו בתוקף החל מתום תקופת תוקפן של תקנות שעת החירום עד תום התקופה האמורה בסעיף קטן (א);

³⁴ ק"ת התש"ף, עמ' 748; התש"ף, עמ' 1420.

³⁵ ק"ת התש"ף, עמ' 790; התש"ף, עמ' 1420.

³⁶ ק"ת התש"ף, עמ' 862; התש"ף, עמ' 1420.

³⁷ ק"ת התש"ף, עמ' 930; התש"ף, עמ' 1420.

(2) סעיף 13(ב) לחוק המעצרים, כנוסחו בסעיף 14(1) לחוק זה, וסעיף 240(א) לחוק השיפוט הצבאי כנוסחו בסעיף 25(1)(א) לחוק זה, יעמדו בתוקף מתום התקופה האמורה בסעיף 1 רישא לחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה – מעצרים)(הוראת שעה – נגיף הקורונה החדש)(מעצר חשוד בעת מניעה לקדם חקירה), התש"ף-2020³⁸, ועד תום התקופה האמורה בסעיף קטן (א).

ד ב ר י ה ס ב ר

כללי

העולם, וישראל בתוכו, מתמודד מאז חודש ינואר 2020 עם פנדמיה (כפי שהוגדרה בידי ארגון הבריאות העולמי) כתוצאה מהתפרצות והתפשטות של המחלה הנגרמת מנגיף הקורונה (Novel Coronavirus nCov-) (להלן – נגיף הקורונה). מדובר בנגיף אשר עובר מאדם לאדם על ידי הפרשות מדרכי הנשימה (כגון: עיטוש או שיעול). מדובר בנגיף חדש שעלול לגרום לתחלואה ותמותה המונית משמעותית, גם בקרב אנשים בריאים, אך בפרט בקבוצות סיכון. מאחר שמדובר בנגיף חדש, אין באוכלוסייה חסינות נגדו, אין חיסון שבאמצעותו אפשר למנוע את התפשטות המחלה ונכון להיום, אין טיפול ידוע בה.

נכון ליום כ"ו באייר התש"ף (20 במאי 2020), דווח על קרוב ל-5,500,000 מקרים של הידבקות מוכחת בנגיף ברחבי העולם וכן על למעלה מ-344,000 מקרי מוות מהמחלה הנגרמת ממנו. היקף הנדבקים בנגיף בעולם עדיין עולה מיום ליום, כמו גם מספר מקרי המוות מהמחלה שהוא גורם. מדינות רבות בעולם, ובהן ישראל, נקטו צעדים מרחיקי לכת כדי לצמצם את ההדבקה בנגיף ואת התפשטות המחלה, כגון הטלת מגבלות תנועה חמורות על כלל אוכלוסיית המדינה או על חלקים נרחבים ממנה, הגבלת כניסת אנשים ממדינות אחרות למדינה, הטלת חובת בידוד וחובות דיווח על מי שזוהו כחולים במחלה, ועוד. ביום ט"ו באדר התש"ף (11 במרס 2020) הכריז ארגון הבריאות העולמי על המחלה כעל מגפה עולמית, צעד חריג בעל משמעויות מרחיקות לכת.

נכון למועד פרסומו של החוק המוצע, נתוני משרד הבריאות מעידים על למעלה מ-16,700 אנשים שנדבקו בנגיף בישראל ולמעלה מ-280 אנשים שנפטרו מהמחלה הנגרמת ממנה. ביום א' בשבט התש"ף (27 בינואר 2020) הכריז שר הבריאות, בהתאם לסמכותו לפי סעיף 20 לפקודת העם, 1940, כי המחלה הנגרמת על ידי נגיף הקורונה היא מחלה מידבקת מסוכנת וכי קיימת בעטיה סכנה חמורה לבריאות הציבור. בהמשך לכך, בהתאם לצו בריאות העם (נגיף הקורונה החדש) (בידוד בית והוראות שונות) (הוראת שעה), התש"ף-2020 (ק"ת התש"ף, עמ' 516) (להלן – צו בידוד בית), בנוסחו נכון ליום פרסומו של החוק המוצע, מי שהגיע לישראל מכל יעד שמחוצה לה, מחויב לשהות בבידוד בית למשך 14 ימים. הוראות אלה בדבר בידוד חלות לפי הצו האמור גם על מי שהיה במגע הדוק עם חולה במחלה הנגרמת מנגיף הקורונה, או מי שרופא קבע לגביו כי היה במגע עם הדוק עם חולה כאמור ב-14 הימים שקדמו לקביעת הרופא.

³⁸ ס"ח התש"ף, עמ' 30.

כחלק ממכלול המאמצים למניעת התפשטות נגיף הקורונה והמחלה הנגרמת ממנו במדינה, ונוכח דרכי הפצתו של הנגיף והעלייה המתמדת בהיקף הנדבקים בו, התקינה הממשלה החל בחודש מרס 2020, נוסף על הצווים שנועדו לבידודם של השבים מחוץ לארץ או מי שבאו במגע עם חולים מאומתים, מגוון של תקנות שעת חירום שמטרתן לצמצם את השהייה של אזרחים במרחב הציבורי ולמנוע התקהלויות (ראו למשל: תקנות שעת חירום (נגיף הקורונה החדש – הגבלת פעילות), התש"ף-2020 (ק"ת התש"ף, עמ' 812), ותקנות שעת חירום (הגבלת מספר העובדים במקום עבודה לשם צמצום התפשטות נגיף הקורונה החדש), התש"ף-2020 (ק"ת התש"ף, עמ' 820)). תקנות אלה מתעדכנות מעת לעת, לעיתים על דרך החמרת ההגבלות המוטלות בהן ולעיתים על דרך ההקלה בהן, הכול בהתאם לקצב ההתפשטות המגפה והיקף התפשטותה. בתוך כך, נקבעו הוראות שנועדו למנוע הדבקה של השוהים במקומות מעצר ובתי סוהר, כלומר עצורים ואסירים, על ידי צמצום המגע שלהם עם שאר האוכלוסייה. זאת, כדי לתת מענה לחשש המוגבר מהדבקה במקומות אלה שבהם מוחזקים אנשים בשטח מחיה סגור ותחום אשר עלול להוות כר פורה להתפשטות הנגיף (ראו: תקנות שעת חירום (מניעת כניסת מבקרים ועורכי דין למקומות מעצר ובתי הסוהר), התש"ף-2020 (ק"ת התש"ף, עמ' 752)).

כאמור, ההגבלות המוטלות במסגרת ההתמודדות עם הסכנות הטמונות בהתפשטות המגפה, משתנות באופן תדיר בהתאם לקצב התפשטות הנגיף והיקף התפשטותו. מאז הותקנו תקנות שעת החירום הנזכרות לעיל, הואט קצב התפשטות הנגיף במדינה ובהתאם גם הוסרו וצומצמו בהדרגה חלק מההגבלות שהוטלו על הציבור. עם זאת, מספר החולים ממשיך לעלות וחלק מההוראות המגבילות שנועדו להקטין את סיכון ההדבקה בנגיף עדיין חלות (למשל הוראות הנוגעות להגבלת התקהלות ולחובה לעטות מסכה במקומות מסוימים בהתאם לתנאים שנקבעו).

דיונים בהליכים פליליים מחייבים נוכחות של עצורים או אסירים בבתי משפט ובבתי דין. דיונים אלה נוגעים לחירותו של אדם ומכאן הדחיפות לקיימם. בשגרה, מידי יום משונעים עצורים ואסירים ממתקני הכליאה, כקבוצה, בליווי יחידת נחשון של שירות בתי הסוהר, אל בית המשפט, שוהים שם עד תום כלל הדיונים, ומוחזרים יחד למיתקן הכליאה. במיתקנים אלה מוחזקים אנשים בשטח מחיה סגור ותחום, מצומצם יחסית. השהות יחד, בתנאים שאינם מאפשרים שמירה על תנאי בידוד או ריחוק מספק בין אסיר לאסיר ובין עצור לעצור, עלולה להוות כר פורה להתפשטות הנגיף בצורה מואצת בקרב אוכלוסיית מקומות המעצר ובתי הסוהר ולגרום להדבקה ולתחלואה המונית של אסירים, עצורים ואנשי שירות בתי הסוהר, וכל הבאים איתם במגע. החשש להתפשטות קיים גם בנוגע להדבקה באי בתי המשפט שאינם עצורים או אסירים.

לנוכח החובה הקבועה בדין לעניין נוכחות של עצורים (חשודים ונאשמים) בדיוני מעצר, והחובה הכללית הקבועה בדין לעניין נוכחות נאשמים בדיונים בהליכים פליליים, ולנוכח החשיבות שיש להשתתפותם של אלה בהליכים אלה שבהם נידונה חירותם – מזה, ולנוכח החשש המוגבר מהתפשטות הנגיף במתקני הכליאה עקב סיכויי ההדבקה הגבוהים במהלך שינוע יומי של קבוצות עצורים ואסירים לדיונים בבתי משפט, שהייתם במקום והחזרתם למתקני הכליאה – מזה, מתעורר צורך, בתקופה שבה קיימת התפשטות רחבת היקף ומהירה של הנגיף במדינה, לאפשר קיום דיונים שלא בנוכחות העצורים או האסירים, אלא בהשתתפותם באמצעות מכשירים טכנולוגיים.

על רקע זה, הותקנו החל מיום י"ט באדר התש"ף (15 במרס 2020) שורה של תקנות שעת חירום

המאפשרות קיום דיונים בהליכים משפטיים בבתי המשפט ובבתי הדין שלא בנוכחות העצורים או האסירים, אלא בהשתתפותם באמצעות מכשירים טכנולוגיים (ראו תקנות שעת חירום (דיוני מעצרים), התש"ף-2020 (ק"ת התש"ף, עמ' 748) (להלן – תקש"ח דיוני מעצרים), תקנות שעת חירום (דיוני מעצר בבתי הדין הצבאיים), התש"ף-2020 (ק"ת התש"ף, עמ' 790) (להלן – תקש"ח דיוני מעצר בבתי הדין הצבאיים), תקנות שעת חירום (נגיף קורונה החדש)(קיום דיונים פליליים באמצעים טכנולוגיים), התש"ף-2020 (להלן – תקש"ח דיונים פליליים באמצעים טכנולוגיים), ותקנות שעת חירום (נגיף הקורונה החדש)(קיום דיונים פליליים באמצעים טכנולוגיים בבתי הדין הצבאיים), התש"ף-2020 (להלן – תקש"ח קיום דיונים פליליים באמצעים טכנולוגיים בבתי הדין הצבאיים)).

גם בימים אלה, שבהם ניכרת האטה בתחלואה ובקצב התפשטות הנגיף במדינה, וכתוצאה ממנה יש הקלה בהגבלות המוטלות על הציבור, וכאשר בתי המשפט ובתי הדין חוזרים לפעול במתכונת רגילה, סיכון ההדבקה בנגיף לא חלף, ובפרט הסיכון המיוחד והמוגבר בכל הנוגע לאוכלוסייה השוהה במיתקני כליאה, בשל הנסיבות הייחודיות המאפיינות את מיתקני הכליאה, כמתואר לעיל. על כן, לצד חזרה הדרגתית של החיים לשגרה וחזרה של בתי המשפט לפעילות בהיקף משמעותי יותר, ועל אף שיש לפעול ככל הניתן לקיום דיונים בנוכחות העצורים והאסירים, הרי שעל פי חוות דעת מטעם משרד הבריאות מיום ט"ו באייר התש"ף (9 במאי 2020) ומיום כ"ז באייר התש"ף (21 במאי 2020), עדיין לא ניתן להביא את כל העצורים והאסירים לבתי המשפט ובתי הדין לדיונים המתקיימים בעניינם, ונותר צורך לאפשר קיום דיונים בהשתתפותם באמצעים טכנולוגיים. בחוות הדעת האמורות נקבעו כללים שיש לשמור עליהם בהבאת העצור או האסיר לבית המשפט או בית הדין והשהייה בהם. עמידה בהוראות הדין, לרבות תקנות שעת החירום השונות שהותקנו כאמור מאז אמצע מרס 2020, ובכללים אלה שנקבעו בחוות הדעת, מביאה להגבלת מספר העצורים והאסירים שניתן להביא לבתי המשפט ובתי הדין בכל יום.

מהאמור לעיל עולה כי על אף ההפחתה בתחלואה וחזרת המשק לשגרה באופן יחסי, עדיין לא ניתן לאפשר נוכחות מלאה של עצורים ואסירים בכל הדיונים המתקיימים בעניינם בבתי המשפט ובבתי הדין. עם זאת, לנוכח השיפור הניכר במצב התחלואה ובהתפשטות הנגיף, יש צורך במנגנון אשר יאפשר לעצורים ולאסירים לצאת מבתי הכלא באופן הדרגתי לצורך נוכחות בדיונים בהליכים משפטיים, ובפרט בדיונים שהעדר אפשרות לנכוח בהם מביא לפגיעה ממשית בזכויותיהם.

מאחר שיציאת עצורים ואסירים לדיונים בעניינם צפויה להיעשות באופן הדרגתי כאמור, בשים לב להוראות משרד הבריאות, וכל עוד קיימת מניעה מטעמים בריאותיים לכך שכל העצורים והאסירים יהיו נוכחים בכל הדיונים בעניינם, עדיין יש צורך בהסדרים שעוגנו בתקש"ח דיוני מעצרים, בתקש"ח דיוני מעצר בבתי הדין הצבאיים, בתקש"ח קיום דיונים פליליים באמצעים טכנולוגיים בבתי הדין הצבאיים, שלפיהם עצורים ואסירים ישתתפו בדיונים בעניינם באמצעים טכנולוגיים. זאת, רק בדיונים שבהם עדיין לא ניתן לאפשר את נוכחותם, על בסיס חוות הדעת של משרד הבריאות המגבילה את הבאתם לבתי המשפט ובתי הדין.

האפשרות להשתתף בדיונים משפטיים באמצעים טכנולוגיים, נדרשת כפועל יוצא מהמלצות משרד הבריאות, וכל עוד אלה אינן מאפשרות את הבאת העצורים והאסירים לכל הדיונים בעניינם בבתי המשפט ובבתי הדין. על רקע זה, הותקנו ביום כ"ג באייר התש"ף (17 במאי 2020), תקנות שעת חירום (נגיף הקורונה החדש)(נוכחות עצורים ואסירים בדיונים בבתי המשפט ובתי הדין), התש"ף-2020 (ק"ת התש"ף, עמ' 1420)

(להלן – תקש"ח נוכחות עצורים ואסירים בדיונים). התקנות האמורות נועדו להעמיד תשתית נורמטיבית המאפשרת נוכחות פיזית של עצורים ואסירים בדיונים בהליכים משפטיים, ככל האפשר תוך עמידה בתנאים שעליהם המליץ משרד הבריאות במטרה למנוע את התפשטות נגיף הקורונה בבתי הכלא ומחוצה להם, ובמקביל לקבוע כי ההסדרים המאפשרים לעצורים ולאסירים להשתתף בדיונים משפטיים בעניינם באמצעים טכנולוגיים ימשיכו לחול על כל הדיונים שבהם לא ניתן עדיין לאפשר את נוכחותם הפיזית של העצורים והאסירים, בשל החשש מהתפשטות הנגיף.

אף אם תימשך מגמת הירידה בתחלואה במדינה ומספר המחלימים מהמחלה ימשיך לעלות, כל עוד לא נמצא חיסון מפני נגיף הקורונה או תרופה למחלה הנגרמת ממנו, עדיין קיימת סכנה להתפשטות רחבת היקף ומהירה של הנגיף במדינה, ובתוך כך עדיין קיים חשש מוגבר להדבקה המונית של השוהים במקומות המעצר ובבתי הסוהר. ברי, כי אין בסכנה או בחשש האמורים לבדם כדי להביא להגבלה מלאה או חלקית על הבאת עצורים ואסירים לבתי המשפט ולבתי הדין עד למציאת חיסון מפני הנגיף. הגבלה כאמור צריכה לחול רק כאשר היא מתחייבת על פי הוראות משרד הבריאות ובהתאם להן. עם זאת, כל עוד הסכנה המתוארת לעיל קיימת, על שירות בתי הסוהר, המשטרה הצבאית ומערכת המשפט להיות ערוכים לאפשרות של הגבלה מלאה או חלקית כאמור, שמשמעותה היא שלא יהיה אפשר להביא עצורים ואסירים לדיונים בבתי המשפט או בבתי הדין, כולם או חלקם.

ההסדר המוצע בחוק זה, אשר מוצע כהוראת שעה למשך שנה, נועד לתת מענה לשני מצבים שבהם בשל התפשטות נגיף הקורונה, לא יהיה אפשר להביא את כל העצורים והאסירים לבתי המשפט ולבתי הדין לדיונים בעניינם, בשל הוראות משרד הבריאות לעניין מניעת התפשטות הנגיף שיחולו בתקופת תוקפו של ההסדר המוצע. זאת, בין שניתן להביא את חלקם, ובין שלא ניתן להביאם כלל, והכל בהתאם למצב התחלואה במדינה וקצב התפשטות הנגיף.

המצב הראשון הוא מצב שבו חלה ירידה בקצב התפשטות נגיף הקורונה אך בשל מצב התחלואה במדינה עדיין מוטלות הגבלות שונות, ובכלל זה הגבלות על הבאת עצורים ואסירים לבתי המשפט או לבתי הדין לדיונים בעניינם.

המצב השני הוא מצב שבו מתרחשת התפרצות מחודשת, רחבת היקף, של הנגיף במדינה כולה או באזורים מסוימים, או בבתי הכלא, וקצב ההדבקה עולה במהירות (בדומה למצב שהיה ערב התקנת תקש"ח דיוני מעצרים). הערכות משרד הבריאות בדבר האפשרות להתפרצות מחודשת של נגיף הקורונה בחודשי החורף מחייבות הסדרה מראש של סוגיית נוכחות העצורים והאסירים בדיונים בבתי משפט או בבתי דין וקביעת הוראות הנוגעות למצב זה.

ההסדר המוצע בחוק זה נועד לאפשר לעצורים ואסירים שאינם מובאים לבית המשפט ולבית הדין, בכל אחד משני המצבים האלה, להשתתף בדיונים בעניינם באמצעים טכנולוגיים, חלף נוכחות פיזית ותוך צמצום הסכנה להידבקותם ולהדבקת אוכלוסיית השוהים במתקני הכליאה בנגיף הקורונה.

כצעד משלים להתמודדות עם החשש להדבקת עצורים ואסירים ולהתפשטות הנגיף בתוך בתי הכלא ומקומות המעצר, מוצע, לצד הקביעה כי דיונים שנדרשת בהם לפי דין נוכחותו של עצור או אסיר, ובהם דיוני מעצר, יתקיימו שלא בנוכחות העצור אלא בהשתתפותו באמצעים טכנולוגיים, ולנוכח הפגיעה הנובעת מקיום הדיון באופן זה, לערוך כמה תיקונים בחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה – מעצרים), התשנ"ו-1996 (להלן – חוק המעצרים), ובחוק השיפוט הצבאי, התשט"ו-1955 (להלן – חוק השיפוט

הצבאי). תיקונים אלה נועדו לצמצם את היקף המעצרים, בתקופה שבה קיים חשש ממשי להתפשטות רחבת היקף של נגיף הקורונה במדינה, למעצרים החיוניים בלבד, גם זאת כהוראת שעה מוגבלת בזמן. כאמור, על רקע החשש שעצורים יידבקו בנגיף בעת יציאתם לדיונים בבית המשפט, שהייתם שם וחזרתם למקומות המעצר ובתי הסוהר כאמור, התקינה הממשלה ביום י"ט באדר התש"ף (15 במרץ 2020) את תקש"ח דיוני מעצרים. בתקנות אלה נקבע הסדר לעניין השתתפות העצור בדיון המעצר בעניינו באמצעים טכנולוגיים חלף נוכחותו הפיזית באולם בית המשפט, וכן לעניין אופן קיום הדיון בכלל דיוני המעצרים לרבות דיוני עררים ובקשות לעיון חוזר על החלטות מעצר. הסדר דומה לעניין עצורים שנעצרו מכוח חוק השיפוט הצבאי נקבע בתקש"ח דיוני מעצר בבתי הדין הצבאיים, שהותקנו ביום כ"ב באדר התש"ף (18 במרס 2020). כן התקינה הממשלה כאמור, ביום כ"ג באייר התש"ף (17 במאי 2020), את תקש"ח נוכחות עצורים ואסירים בדיונים, אשר עומדות בתוקף עד יום ב' בתמוז התש"ף (24 ביוני 2020). החוק המוצע נועד לעגן בחוק, כהוראת שעה לתקופה מוגבלת בזמן שתיתן מענה למצב החירום הנובע מהחשש להתפשטות נגיף הקורונה, את עיקרי ההסדר שנקבע כאמור בתקנות שעת החירום הנוכחות וכן בתקש"ח דיוני מעצרים, תקש"ח קיום דיונים פליליים באמצעים טכנולוגיים ותקנות שעת החירום שנקבעו במקביל לעניין מערכת השיפוט הצבאית, ולהעמיד תשתית נורמטיבית אשר תאפשר השתתפות של עצור או אסיר בדיונים בעניינו באמצעים טכנולוגיים. עוד נועד החוק המוצע לעגן את עיקרי ההסדר שנקבע בתקש"ח נוכחות עצורים ואסירים בדיונים ולאפשר קיום של חלק מהדיונים בבית המשפט או בבית הדין, שבהם נדרשת על פי דין נוכחות עצורים ואסירים, בנוכחותם, וזאת כפי שיורה נשיא בית המשפט או בית הדין בהתאם לסמכותו לפי סעיף 3(א)(1) לחוק המוצע, או כפי שיורה נשיא בית הדין הצבאי בהתאם לסמכותו לפי סעיף 22(א) לחוק המוצע, לפי העניין, והכל בהתאם לסדר העדיפויות המפורט באותם סעיפים.

על פי המוצע, ההסדר ייכנס לתוקף רק אם השרים הנוגעים בדבר – שר המשפטים והשר לביטחון הפנים, בכל הנוגע לקיום דיונים בבתי משפט או בבתי דין בנוכחות עצורים או אסירים, ושר הביטחון, בכל הנוגע לקיום דיונים אלה בבית הדין הצבאי בנוכחות כלואים – יכריזו אחת משתי הכרזות כמפורט להלן, וכל עוד ההכרזה בתוקף. ההכרזה הראשונה שמוצע להסמיך את השרים לתת היא הכרזה על הגבלת מספר הדיונים שיתקיימו בנוכחות עצורים או אסירים. הכרזה כאמור תינתן לאחר שהשרים שוכנעו כי קיים חשש ממשי להתפשטות נגיף הקורונה במקומות מעצר ובתי סוהר בשל הבאתם של עצורים ואסירים לבתי משפט, שהייתם בהם וחזרתם למקומות המעצר ובתי הסוהר (להלן – הכרזה על הגבלה חלקית). ההכרזה השנייה שמוצע להסמיך את השרים לתת היא הכרזה על אי קיום דיונים בנוכחות עצורים או אסירים. הכרזה כאמור תינתן אם השרים שוכנעו כי קיימת התפשטות רחבת היקף של נגיף הקורונה במדינה או במקומות מעצר ובתי סוהר, וכי בשל כך קיים סיכון גבוה להתפשטות הנגיף במקומות מעצר ובתי סוהר (להלן – הכרזה על הגבלה מלאה). מתן ההכרזות כאמור ייעשה לאחר שהשרים קיבלו את חוות דעת משרד הבריאות, ולעניין ההכרזות שייתן שר הביטחון – את עמדת חיל הרפואה.

את הסמכות להכריז כאמור מוצע לקבוע כהוראת שעה למשך שנה (להלן – תקופת הוראת השעה). ההסדרים המוצעים בחוק זה יחולו על פי המוצע עד לפקיעתן של תקש"ח נוכחות עצורים ואסירים בדיונים וכן בתקופת תוקפן של כל אחת מההכרזות, הכל כמפורט להלן.

מוצע להגדיר מונחים מרכזיים שבהם נעשה שימוש בפרק א' לחוק המוצע, ובתוך כך להבהיר כי ההסדר המוצע בו חל הן על עצורים ואסירים המוחזקים בבית סוהר כמשמעותו בפקודת בתי הסוהר [נוסח חדש], התשל"ב-1971 (להלן – פקודת בתי הסוהר), והן על עצורים המוחזקים במקום מעצר כמשמעותו בסעיף 17(1) לחוק המעצרים. כן מוצע להבהיר כי הסדר זה חל על עצור בכל שלבי ההליך הפלילי – הן על עצור שהוא חשוד והן על עצור שהוא נאשם, אך אינו חל על עצור הנתון במעצר בפיקוח אלקטרוני כמשמעותו בסעיף 22ב לחוק המעצרים, שכן עצור זה אינו מוחזק במקום מעצר או בבית סוהר. כמו כן, ההסדר המוצע לא יחול על עצור המוחזק בתחנת משטרה, שכן ככל שעצורים אלה לא יובא על ידי המשטרה למקום מעצר או בית סוהר טרם דיון בהארכת מעצרו, קיימת אפשרות שיובאו לדיון הראשון בבקשה להארכת מעצרו ישירות מתחנת המשטרה לבית המשפט בליווי המשטרה, ועל כן אין מניעה כי הדיון יתקיים בנוכחותם. לפיכך, הכרזת השרים, על שני סוגיה (ראו סעיפים 2 ו-4 להצעת החוק) לא תחול על עצורים אלה.

עוד מוצע להגדיר מהו דיון מעצר, תוך פירוט הסעיפים בחוק המעצרים שעניינם דיון כאמור. על פי המוצע, יחולו ההכרזות שיינתנו מכוח סעיפים 2 או 4 לחוק המוצע לעניין כל הדיונים שבהם נדרשת נוכחות של עצור או אסיר. אולם, לעניין ההסדר שיחול בתקופת תוקפן של ההכרזות מוצע להבחין בין דיונים כאמור שהם דיוני מעצר ולגביהם יחולו הוראות סימן ד' בפרק א' לחוק המוצע, לבין שאר הדיונים כאמור שלגביהם יחולו הוראות סימן ג' בפרק א' לחוק המוצע.

סעיף 2

מוצע להסמיך את שר המשפטים ואת השר לביטחון הפנים להכריז במשותף, לאחר קבלת חוות דעת ממשרד הבריאות, ולאחר שנועצו בגורמים המקצועיים הרלבנטיים במשרדם, כמו נציב בתי הסוהר ומנהל בתי המשפט, כי רק חלק מהדיונים בבית משפט שבהם נדרשת על פי דין נוכחות עצורים או אסירים יתקיימו בנוכחותם, וזאת כפי שיוורה נשיא בית המשפט (או סגנו) בהתאם לסמכותו לפי סעיף 3(א)(1) לחוק המוצע (להלן – הכרזה על הגבלה חלקית). השרים יתנו הכרזה זו לאחר ששוכנעו כי קיים חשש ממשי להתפשטות נגיף הקורונה במקומות מעצר ובתי סוהר בשל הבאתם של עצורים ואסירים לבתי משפט, שהייתם בהם וחזרתם למקומות המעצר ובתי הסוהר, וכי אין דרך להבאתם של עצורים או אסירים לבתי משפט ולשהייתם בהם בלא חשש כאמור.

על פי המוצע, תכלול חוות הדעת של משרד הבריאות נתונים על מצב התחלואה בשל נגיף הקורונה באותה עת במדינה, מאפייניה ומגמותיה, וכן הערכה בדבר רמת הסיכון שנובעת מהאמור להתפשטות הנגיף במיתקני הכליאה והנחיות לפעולות ולאמצעים מומלצים, בהתחשב ברמת הסיכון ומהותו, לצורך הקטנת הסיכון להתפשטות הנגיף.

על פי המוצע, משניתנה הכרזה על הגבלה חלקית, יחולו הוראות סעיף 3 לחוק המוצע וכן ההסדר החלופי לנוכחות העצור או האסיר בדיון, הקבוע בסימן ג' לפרק א' לחוק המוצע בכל הנוגע לדיונים שאינם דיוני מעצר, וההסדר החלופי כאמור בכל הנוגע לדיוני מעצר, הקבוע בסימן ד' לפרק א' לחוק המוצע, וזאת תוך סטייה מסדרי הדין הרגילים הקבועים בעניין זה. על כן, מוצע כי הסמכות להכריז כאמור תינתן לשר המשפטים, שהוא השר האחראי על החוקים הנוגעים לסדרי הדין בדיונים ועל מערכת בתי המשפט, וזאת יחד עם השר לביטחון הפנים שהוא השר האחראי על שירות בתי הסוהר, ובתוך כך על שלומם ובריאותם של העצורים, האסירים והסוהרים.

הכרזה על הגבלה חלקית לפי סעיף קטן (א) המוצע תאפשר היערכות משתנה מעת לעת, בהתחשב

בשיעור העצורים והאסירים, בהוראות משרד הבריאות באותה עת ובאפשרות של המערכות השונות לקיים את ההוראות, תוך הבטחה כי הפגיעה בזכויות הדיוניות של העצורים והאסירים תהיה מצומצמת. ההכרזה תוגבל על פי המוצע לתקופה של עד חודש ימים, והשרים יוכלו להאריך יחד את תקופת תוקפה של ההכרזה לתקופות נוספות שלא יעלו על חודש ימים כל אחת, אם שוכנעו כי ממשיכות להתקיים הנסיבות המצדיקות את ההכרזה. גם הארכה זו תיעשה לאחר קבלת חוות דעת מטעם משרד הבריאות.

בנוסף, מוצע להסמיך את השרים לבטל יחד את ההכרזה אם שוכנעו, לאחר קבלת חוות דעת משרד הבריאות, שחדלו להתקיים הנסיבות המצדיקות את ההכרזה, וזאת בלא דיחוי. ההסדר המוצע לעניין זה נועד לאפשר גמישות בהתאם לשינוי הנסיבות. כך, אם לאחר שתבוטל ההכרזה, וכל עוד לא הסתיימה תקופת הוראת השעה, תהיה התפרצות נוספת של הנגיף ויתקיימו הנסיבות המפורטות בסעיף קטן (א) המוצע, יוכלו השרים לשוב ולהכריז כאמור.

מוצע כי מעבר לפרסומה ברשומות, הודעה על הכרזת השרים או על ביטולה תימסר, עם נתינתה, לגופים הנוגעים בדבר – הנהלת בתי המשפט, משטרת ישראל, שירות בתי הסוהר, פרקליטות המדינה, הסניגוריה הציבורית, לשכת עורכי הדין והאגף לסיוע משפטי במשרד המשפטים.

סעיף 3

מוצע לקבוע כי משניתנה הכרזה על הגבלה חלקית לפי סעיף 2 לחוק המוצע, יחולו הוראות סעיף 3 לחוק המוצע לעניין אופן קביעת הדיונים שיתקיימו מידי יום בנוכחות עצור או אסיר.

לסעיף קטן (א)

לפסקה (1) מוצע לתת לנשיא בית משפט או בית דין (להלן – בית משפט), לרבות סגן הנשיא (להלן בדברי ההסבר לפרק א' המוצע – נשיא בית משפט או הנשיא) סמכות להורות אילו דיונים יתקיימו בכל יום בנוכחות עצור או אסיר בבית המשפט שבמחוזו, באופן שיאפשר להביא בכל יום את מירב העצורים והאסירים שניתן להביא תוך עמידה בהוראות הדין ובהוראות משרד הבריאות.

עוד מוצע להבנות את שיקול דעתו של הנשיא בבואו לקבוע אילו דיונים יתקיימו בכל יום, על ידי קביעת סדר קדימויות בין סוגי הדיונים השונים, שבהם קיימת על פי דין חובת נוכחות של העצור או האסיר, וזאת כמפורט להלן.

מוצע כי ראשית יובאו עצורים עד תום ההליכים (דהיינו, נאשמים), שבעניינם מתקיים דיון שבו מובאות ראיות לבירור האשמה לפי סימן ה' לפרק ה' לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], התשמ"ב-1982 (להלן – חוק סדר הדין הפלילי). לעניין זה מוצע לתת עדיפות לקיום דיון מהסוג האמור בעניינו של נאשם השוהה במעצר זמן רב יותר. קיים קושי מעשי ומהותי לקיים דיוני שמיעת ראיות, הכוללים שמיעת עדויות לרבות עדות הנאשם עצמו, כאשר הנאשם אינו נוכח בדיון אלא רק משתתף בו באמצעות מכשיר טכנולוגי. לפיכך, ככל שלא ניתן להביא עצורים אלה לבית המשפט, בשל ההכרזה על הגבלה חלקית או מלאה, המשמעות היא כי במשך כל תקופת ההכרזה לא מתקיימים דיוני שמיעת ראיות בהליך בעניינם. יש אפוא חשיבות ראשונה במעלה לתת קדימות למשפטם של עצורי תום ההליכים, היושבים במעצר זמן רב, לפני קיום דיונים אחרים.

בהקשר זה יצוין כי לפי סעיף 61 לחוק המעצרים, נאשם שלאחר הגשת כתב אישום נגדו, היה נתון במעצר בשל אותו כתב אישום תקופה המצטרפת כדי תשעה חודשים, ומשפטו בערכאה ראשונה לא נגמר בהכרעת דין, ישוחרר מן המעצר. זאת, אלא אם כן בית המשפט העליון האריך את מעצרו בהתאם

לסמכותו לפי סעיף 62 לחוק האמור. דהיינו, אי קיום דיוני הבאת ראיות בעניינו של נאשם שהוא עצור עלול להביא לשחרורו, אף אם קיימת עילת מעצר לפי סעיף 21 לחוק המעצרים. על רקע כל אלה, מוצע כאמור לקיים בראש ובראשונה דיונים אלה.

לאחר העצורים הנזכרים לעיל, מוצע כי יובאו עצורים (חשודים ונאשמים), לדיוני המעצר בעניינם, שכן מדובר בהליך שבמסגרתו מתקבלת החלטה בדבר שלילת חירותו של אדם טרם שהורשע בדיון, ועל כן ישנה חשיבות לאפשר, ככל האפשר, את נוכחותם בדיון. לעניין זה מוצע לתת עדיפות קודם כל לדיון ראשון של מעצר המתקיים לפי סעיף 15 לחוק המעצרים, דהיינו, דיון בבקשה להארכת מעצר של חשוד, זאת מאחר שמדובר בדיון מהותי ובו יש חשיבות לאפשר לבית המשפט, ככל האפשר, להתרשם ישירות מהחשוד. לצדו, מוצע לתת עדיפות דיון בעניינו של עצור עד תום ההליכים (דהיינו נאשם), שבא כוחו הודיע מבעוד מועד כי בכוונתו לטעון לעניין דיות הראיות, עילת המעצר וחלופת מעצר. דהיינו, לאו דווקא הדיון הראשון בעניינו. המטרה היא לתת עדיפות לדיוני המעצרים המהותיים שבהם נטענות טענות לגופה של בקשת המעצר. מאותו טעם מוצע לכלול בקבוצה זו גם דיון מעצר ראשון בעניינו של עצור מינהלי לפי סעיף 4 לחוק סמכויות שעת חירום (מעצרים), התשל"ט-1979 (להלן – חוק סמכויות שעת חירום (מעצרים)), דיון ראשון לפי סעיף 5 לחוק כליאתם של לוחמים בלתי חוקיים, התשס"ב-2002 (להלן – חוק כליאתם של לוחמים בלתי חוקיים), ודיון ראשון לפי סעיף 7 לחוק ההסגרה, התשי"ד-1954 (להלן – חוק ההסגרה).

בקבוצה השלישית בסדר העדיפויות מוצע לכלול את שאר דיוני המעצרים לפי חוק המעצרים, וכן דיון לפי סעיפים 5 ו-7 לחוק סמכויות שעת חירום (מעצרים) ודיון לפי סעיפים 14ג(ד) ו-14ד(ב) לחוק לנשיאת עונש מאסר במדינת אזרחותו של האסיר, התשנ"ז-1996 (להלן – חוק לנשיאת עונש מאסר במדינת האזרחות).

בקבוצה הרביעית בסדר העדיפויות מוצע לכלול דיון בהליך פלילי שאינו מנוי בפסקאות משנה (א) עד (ג) המוצעות (כגון דיון הקראה, מתן הכרעת דין וגזר דין).

בקבוצה החמישית בסדר העדיפויות מוצע לכלול דיון בעתירת אסיר לפי סעיף 62א לפקודת בתי הסוהר (להלן – עתירת אסיר), דיון לפי חוק שחרור על-תנאי ממאסר, התשס"א-2001 (להלן – חוק שחרור על תנאי ממאסר), או דיון בעניין החזקת אסיר בהפרדה לפי סעיפים 19ה עד 19ז לפקודת בתי הסוהר. הקבוצה השישית בסדר העדיפויות היא קבוצה שיוטית והיא כוללת את כל שאר הדיונים שאינם מנויים בפסקאות משנה (א) עד (ה) המוצעות, שעצור או אסיר צד לו.

לפסקה (2) לצד סדר העדיפויות המוצע לעיל, מוצע לקבוע כלל שלפיו תינתן עדיפות לדיונים מסוימים בתוך כל קבוצה מהקבוצות שבפסקה (1) כנוסחה המוצע. כך מוצע לקבוע כי בכל דיון לפי אותה פסקה תינתן עדיפות לדיון בעניינם של עצור, אסיר או נפגע עבירה שהוא קטין, או בעניינם של עצור או אסיר עם מוגבלות שמקשה באופן ממשי על השתתפותו בדיון.

לפסקה (3) עוד מוצע לקבוע כי זהות העצורים והאסירים שיובאו לדיון בעניינם בבית המשפט מידי יום בהתאם להוראות פסקאות (1) ו-(2) המוצעות, תיקבע בתיאום בין שירות בתי הסוהר לבין הנהלת בתי המשפט. זאת כדי שמלאכת קביעת הדיונים שיתקיימו מידי יום בנוכחות עצור או אסיר, וגיבוש רשימת העצורים והאסירים שמתוכם יוכל שירות בתי הסוהר להביא עצורים ואסירים לבית המשפט תחת המגבלות הנובעות מהוראות משרד הבריאות והוראות הדין, לרבות תקנות שעת החירום השונות שהותקנו כאמור מאז אמצע מרס 2020, ובכללים אלה שנקבעו בחוות הדעת, יתבצעו תחת בקרה והנחיה של גורם

מטה מתכלל, הן בשירות בתי הסוהר והן בהנהלת בתי המשפט, ובשיתוף פעולה בין שני הגופים.

לפסקה (4) לצד הוראת פסקאות (1) או (2) המוצעות, לעניין סדר העדיפויות הקבוע בהן, מוצע לתת לנשיא בית משפט סמכות להורות, מטעמים שיירשמו, כי הליך מסוים יתקיים בנוכחות העצור או האסיר, גם אם יש בכך משום סטייה מסדר העדיפויות הקבוע באותן פסקאות, אך זאת רק אם אין בכך כדי להביא לחריגה מהמספר המרבי של עצורים ואסירים שאפשר להביא באותו יום לפי אותן פסקאות. חריג זה מאפשר לנשיא בית המשפט לשקול שיקולים נוספים, בלי לשנות את מכסת העצורים והאסירים שנקבעה לדיון באותו יום.

לסעיף קטן (ב) מכיוון שבאולמות הסמוכים לבתי הסוהר מתקיימים בימי שגרה דיונים לפני ועדות שחרורים לפי חוק שחרור על תנאי ממאסר (להלן – דיוני ועדות שחרורים) או דיונים הנוגעים לעתירות אסירים, והם מותאמים לכך, מוצע לקבוע לגבי דיונים בעתירות אסירים ולגבי דיוני ועדות שחרורים, כי אם אלה מתקיימים באולמות הסמוכים לבתי הסוהר, וכל עוד נמצא כי לא ניתן לקיים דיונים פליליים אחרים (שעל פי המוצע לעיל, קודמים בסדר העדיפות לנוכחות פיזית של העצור או האסיר על פני דיוני עתירות אסירים ודיוני ועדות שחרורים), יתקיימו הדיונים בעתירות אסירים ודיוני ועדות השחרורים באולמות אלה בנוכחות העצורים או האסירים, וזאת גם אם יש בכך חריגה מסדר העדיפויות המוצע בפסקה (1) של סעיף קטן (א) כנוסחו המוצע. מוצע כי לדיונים אלה יובאו בכל יום מירב העצורים והאסירים שניתן להביא תוך עמידה בהוראות הדין ובהוראות משרד הבריאות.

לסעיף קטן (ג) הוראות משרד הבריאות, שלפיהן תיקבע מכסת העצורים והאסירים שניתן יהיה להביא לבית המשפט מידי יום, כוללות על פי המוצע הנחיות ונהלים של משרד הבריאות הנוגעים למניעת התפשטות נגיף הקורונה, שפורסמו באתר האינטרנט של משרד הבריאות. כן כוללות הוראות אלה הנחיות לנקיטת פעולות ולשימוש באמצעים להקטנת הסיכון להדבקה בנגיף במהלך הבאתם של עצורים ואסירים לבתי משפט, שהייתם בהם וחזרתם למקומות המעצר ובתי הסוהר שנכללו בחוות הדעת מטעם משרד הבריאות, שקיבלו השרים לפי מתן ההכרזה.

סעיף 4

מוצע להסמיך את שר המשפטים והשר לביטחון הפנים (להלן – השרים) להכריז יחד כי לא ניתן לקיים דיונים בבית משפט בנוכחות עצורים ואסירים, במדינה כולה או בחלק ממנה (להלן – הכרזה על הגבלה מלאה). זאת, לאחר קבלת חוות דעת מטעם משרד הבריאות, ולאחר שנועצו בגורמים המקצועיים הרלבנטיים במשרד, כמו נציב בתי הסוהר ומנהל בתי המשפט, ושוכנעו כי בשל התפשטות רחבת היקף של נגיף הקורונה במדינה או במקומות מעצר ובתי סוהר, קיים סיכון מוגבר להתפשטות נגיף הקורונה באותם מקומות. משמעות ההכרזה היא כי כל הדיונים בעניינם של עצורים ואסירים בבית המשפט יתקיימו שלא בנוכחותם.

מוצע לקבוע כי השרים יהיו מוסמכים להכריז יחד כאמור לגבי המדינה כולה או לגבי חלק ממנה, כלומר, לגבי חלק ממקומות המעצר ובתי הסוהר במדינה, הכול בהתאם לנסיבות. עוד מוצע לקבוע, בדומה למוצע לעניין הכרזה על הגבלה חלקית לפי סעיף 2 לחוק המוצע, כי ההכרזה תיכנס לתוקף עם נתינתה ותפורסם ברשומות בהקדם האפשרי.

מוצע לקבוע כי הכרזה על הגבלה מלאה תהיה לתקופה שלא תעלה על 14 ימים, וכי השרים יוכלו להאריך יחד את תקופת תוקפה של ההכרזה לתקופות נוספות שלא יעלו על 14 ימים כל אחת, אם שוכנעו,

לאחר קבלת עמדת משרד הבריאות, כי ממשיכות להתקיים הנסיבות שבשלהן ניתנה ההכרזה מלכתחילה. דהיינו, כי עדיין קיים סיכון מוגבר להתפשטות נגיף הקורונה במקומות מעצר ובתי סוהר. מאחר שמשמעות ההכרזה על הגבלה מלאה היא פגיעה בזכותם של כלל העצורים והאסירים לנוכחות בדיונים, מוצע להגביל את תקופת תוקפה ל-14 ימים כאמור, בעוד שאת תקופת תוקפה של ההכרזה על הגבלה חלקית מוצע להגביל לחודש ימים. כמו כן מוצע להחיל לעניין הכרזה על הגבלה מלאה את הוראות סעיף 2(ב) לחוק המוצע שעניינו במועד כניסתה לתוקף וחובת פרסומה ברשומות, סעיף 2(ד) לחוק המוצע שעניינו בסמכות השרים לבטל את ההכרזה, וסעיף 2(ה) לחוק המוצע, שעניינו בחובת מתן הודעה על ההכרזה לגופים הנוגעים בדבר.

סעיף 5

מוצע לקבוע כי עד תום תקופת תוקפן של תקש"ח נוכחות עצורים ואסירים בדיונים וכן בתקופת תוקפן של הכרזה על הגבלה חלקית או הכרזה על הגבלה מלאה (ביחס למקומות מעצר ובתי סוהר שלגביהן חלה ההכרזה), יחול ההסדר המוצע בסימן ג' לפרק א' לחוק המוצע יחול על כל הדיונים שאינם דיוני מעצר ושלא ניתן לקיים בנוכחות עצורים ואסירים בהתאם למנגנון שנקבע בסימן ב' לפרק א' לחוק המוצע. הווה אומר: אם מדובר בתקופה שבה חלה הכרזה על הגבלה חלקית, יחולו הוראות סימן ג' לפרק א' לחוק המוצע על כל הדיונים, שאינם דיוני מעצר, אשר נשיא בית המשפט או נשיא בית הדין לא קבע כי יתקיימו בנוכחות העצור או האסיר, בהתאם לסדר העדיפויות שבסעיף 3 לחוק המוצע; ואם מדובר בתקופה שבה עומדת בתוקף הכרזה על הגבלה מלאה, יחולו הוראות סימן ג' לפרק א' לחוק המוצע על כל הדיונים (בעניינם של עצורים או אסירים השהים בבית סוהר או במקום מעצר שחלה לגביו ההכרזה), שמתקיימים בבתי המשפט ובתי הדין, ואינם דיוני מעצר. כמפורט להלן בדברי ההסבר לסעיף 14 להצעת החוק, יחולו לעניין נוכחותם של עצורים ואסירים בדיוני מעצר, הוראות סימן ד' לפרק א' לחוק המוצע.

סעיף 6

לסעיף קטן (א) מוצע כי בדיון בהליך פלילי או אזרחי שבו נדרשת נוכחותו של עצור או אסיר לפי דין, השתתפותו בדיון תתבצע באמצעות מכשיר טכנולוגי שיקצה שירות בתי הסוהר המאפשר העברת קול ותמונה בזמן אמת (היוועדות חזותית). בהעדר מכשיר טכנולוגי כאמור, ישתתף העצור או האסיר בדיון באמצעות מכשיר טכנולוגי שמאפשר העברת קול בלבד (שיחת טלפון). על פי המוצע, אם ההליך הוא הליך פלילי ניתן להורות על השתתפותו של העצור או האסיר באמצעות הטלפון רק בתנאי שהוא נתן את הסכמתו לכך. מאחר שמדובר בדיון שאינו בנוכחותו של העצור או האסיר וכמוצע בסעיף 7 להצעת החוק, במקרה זה, בדיון פלילי, קיימת חובת מינוי סניגור וכן מתן שיחת היוועדות לעצור או לאסיר, ברי כי הסכמת העצור או האסיר תינתן לאחר שנועץ בסניגורו.

לסעיף קטן (ב) מוצע לקבוע חריג להסדר האמור, שיחול במקרה שחלה הכרזה על הגבלה מלאה. זאת, משום שכאשר מדובר בהכרזה על הגבלה חלקית, חל סעיף 3(א)(4) לחוק המוצע שלפיו נשיא בית המשפט או בית הדין מוסמך להורות על קיום הליך בנוכחות עצור או אסיר, מטעמים שיירשמו. כאשר חלה הכרזה על הגבלה מלאה, המשמעות היא כי ישנה סכנה כה משמעותית בקיום דיונים בנוכחות עצורים ואסירים, עד כדי כך שהכלל שמוצע לקבוע הוא שלא ניתן לקיים דיונים בנוכחותם כלל. לכן, מוצע חריג מצומצם יותר ולפיו בדיון בהליך פלילי, בדיון בענייני משפחה (למשל – הליכי גירושין, מזונות, אימוץ וכדומה) אשר מתנהל בבית משפט לענייני משפחה או בבית דין דתי, ובכלל זה דיון כאמור בעניין ילדו של עצור או אסיר,

או בדיון בהליך לפי חוק נוער (טיפול והשגחה), התש"ך-1960, בעניין ילדו של אותו אסיר או עצור, יוכל נשיא בית המשפט להורות כי הדיון יתקיים בנוכחותו הפיזית של העצור או האסיר, זאת בהתקיים כמה תנאים מצטברים כמפורט להלן. התנאי הראשון הוא שנשיא בית המשפט או נשיא בית הדין מצא כי חרף הסיכון המוגבר להתפשטות הנגיף שבשלו ניתנה הכרזה על הגבלה מלאה, קיים צורך חיוני ודחוף לקיים את הדיון בנוכחות פיזית של העצור או האסיר. התנאי השני הוא שדיון בהשתתפותו של העצור או האסיר באמצעות מכשירים טכנולוגיים או דחיית הדיון יגרמו לפגיעה ממשית ובלתי מידתית בו. התנאי השלישי הוא שבית המשפט או בית הדין סבור כי עליו להתרשם מהעצור או מהאסיר פנים אל פנים. מוצע כי תנאי זה יכלול גם מקרה שבו העצור או האסיר הוא אדם עם מוגבלות ולא ניתן לאפשר את השתתפותו בדיון באמצעות מכשיר טכנולוגי תוך עריכת התאמות הנגישות הנדרשות באולם בית המשפט בהתאם לקבוע בסעיף 13 לחוק המוצע (כפי שיוסבר להלן).

נשיא בית המשפט יורה על קיום הדיון בנוכחותו של העצור או האסיר לפי הוראות סעיף קטן (ב) כנוסחו המוצע, רק לאחר שקיבל את עמדת הצדדים ושירות בתי הסוהר (בין השאר בהתחשב בקושי ובסיכון הטמון בהבאת העצור או האסיר לבית המשפט לנוכח מצב החירום). מאחר ששירות בתי הסוהר אינו צד להליך, עמדתו תינתן בכתב. מוצע להקנות את הסמכות המתוארת לעיל לנשיא בית המשפט, נשיא בית דין או נשיא בית משפט לנוער, כדי שההחלטה החריגה תתקיים תוך בחינה מערכתית, המתחייבת מכך שהוראות משרד הבריאות חלות על אוכלוסיית העצורים והאסירים כמכלול.

לסעיף קטן (ג) מוצע לקבוע כי הוראות החריג המוצע בסעיף קטן (ב) לא יחולו לגבי עצור או אסיר אשר נמצאים בבידוד לפי הוראות צווי משרד הבריאות – צו בידוד בית או צו בריאות העם (נגיף הקורונה החדש 2019) (בידוד בבית חולים)(הוראות שעה), התש"ף-2020 (להלן – צו בידוד בבית חולים) – ולכן לא ניתן לקבוע כי יתייצבו פיזית בבית המשפט.

לסעיף קטן (ד) מוצע לקבוע הוראה מיוחדת ביחס להשתתפותו בדיון של עצור או אסיר שחלה לגביו חובת בידוד מכוח צו בידוד בית או צו בידוד בבית חולים. בשל הוראות צווי הבידוד האמורים, לא ניתן להוציא עצור או אסיר כאמור מתאו ולהביאו למקום במיתקן הכליאה שבו מצויים המכשירים הטכנולוגיים שבאמצעותם משתתפים העצורים או האסירים בדיונים, בלי לסכן את הסוהרים ואת העצורים והאסירים האחרים.

לנוכח המגבלות הנגזרות מהוראות צווי הבידוד האמורים וסכנת ההדבקה בנגיף הקורונה, שמחייבות גם חיטוי עיתי של מכשיר הטלפון בין עצור לעצור, הגנה מפני הדבקה הדדית של עצורים ומיגון של אנשי שירות בתי הסוהר הבאים במגע עם העצורים חבי הבידוד, ובהתחשב בהיקף המוגבל של הסוהרים שנחשפים לאגף המבודד, הוראות הבידוד מקשות על השתתפותו של העצור או האסיר בדיון באמצעות היוועדות חזותית. לכן, מוצע לאפשר במקרים חריגים אלה גם את קיום הדיון באמצעות מכשיר טכנולוגי המאפשר העברת קול בלבד (מכשיר טלפון).

לצד זאת, מכיוון שבדיונים שאינם דיוני מעצר במקרים רבים ניתן לדחות את מועד הדיון בלי לפגוע בפגיעה בלתי מידתית בעצור, באסיר או באינטרס הציבורי, מוצע לקבוע כי השתתפות העצור או האסיר בדיון באמצעות הטלפון בלבד תוגבל במקרים שבהם הוא לא יכול להשתתף בדיון בהיוועדות חזותית בגלל שהוא בבידוד, ובית המשפט שוכנע כי דחיית הדיון תביא לפגיעה בלתי מידתית בעצור או באסיר או באינטרס הציבורי וכי השתתפותו בדיון בדרך זו לא תביא לפגיעה בלתי מידתית בו.

סעיף 7

מוצע לקבוע תנאים נוספים הנוגעים לאופן ניהול כל הדיונים שבהם משתתפים עצורים או אסירים באמצעים טכנולוגיים כמפורט בסעיף 6 להצעת החוק. מוצע לקבוע כי על הדיון להתקיים בדרך שתבטיח כי כל המשתתפים – עצור או אסיר, סניגור, שוטר או תובע, נפגע עבירה בהליך פלילי, השופט וכל אדם אחר שנוכחותו בדיון נדרשת – רואים זה את זה או לכל הפחות שומעים זה את זה במהלך הדיון, זאת בהתאם למכשיר הטכנולוגי שבאמצעותו יתקיים הדיון. לעניין נפגע עבירה, מוצע להבהיר כי אין בהסדר המוצע כדי לגבור על הוראות הדין שמסדירות את האפשרות לנוכחותו בדיון, והמגבלות עליה.

עוד מוצע לקבוע כי יש לקיים את הדיון באופן שימזער ככל האפשר את הפגיעה הנובעת מכך שהעצור או האסיר אינם נוכחים בדיון, אלא משתתפים בו מרחוק.

כאשר הדיון הוא דיון בהליך פלילי, מוצעים בפסקה (3) כנוסחה המוצע תנאים נוספים באשר לאופן ניהול הדיון. בתוך כך, מוצע לקבוע כי הדיון יתקיים בנוכחות הסניגור, ואם העצור או האסיר אינו מיוצג, ימנה לו בית המשפט סניגור (אף במקרים שבהם לא קבועה כיום בדין חובת מינוי סניגור). עוד מוצע כי תתאפשר שיחה חסויה בין העצור או האסיר לסנגורו בסמוך לפני הדיון, במהלכו ומיד לאחריו, לשם ייעוץ משפטי בלבד. שיחה זו באה חלף מפגש בין העצור או האסיר לסנגורו באולם בית המשפט. שיחה זו היא שיחה חסויה על פי חוק, ומוצע לקבוע במפורש כי לא יהיה ניתן לעשות שימוש בתוצריה גם אם מתקיימים תנאי החריג שבסעיף 13(א)(2) לחוק האזנת סתר, התשל"ט-1979 (להלן – חוק האזנת סתר), המתיר זאת. כן מובהר כי השיחה תתקיים באופן שיבטיח את סודיותה.

סעיף 8

לסעיף קטן (א) שמיעת עדות כאשר העצור או האסיר משתתפים בדיון באמצעי טכנולוגי אינה דבר של מה בכך, ומוצע לקבוע כי ברירת המחדל היא שהשתתפות העצור או האסיר באמצעי טכנולוגי בדיון שבו נשמעת עדות תהיה נתונה לשיקול דעתו של בית המשפט ומותנית בהסכמת הצדדים לכך.

לסעיף קטן (ב) מוצע לקבוע חריג לצורך בהסכמת הצדדים להשתתפות העצור או האסיר בדיון שבו נשמעת עדות, וזאת רק לדיונים דחופים שלא ניתן לדחותם ושקיומם בדרך זו אינה מביאה לפגיעה בעצור או באסיר. עוד מוצע לקבוע כי מי שיוכלו לבקש לקיים דיון שבו נשמעת עדות בדרך זו, מבלי שניתנה הסכמת כל הצדדים, הם פרקליט מחוז או ראש יחידת תביעות או בא כוחו של העצור או האסיר. הקביעה כי בקשה מטעם המדינה במקרה כזה צריכה להיות מוגשת בידי גורם מדרג גבוה נועדה לוודא שמדובר במקרים חריגים ביותר כאשר אין אפשרות לדחות את הדיון ואין פגיעה בעצור או באסיר.

סעיף 9

מוצע לקבוע כי הסכמתו של עצור או אסיר להשתתף בדיון באמצעי טכנולוגי גוברת על המנגנון הקבוע בסעיף 3 לחוק המוצע, שלפיו נשיא בית המשפט או בית הדין נותן עדיפות לדיונים המתקיימים בנוכחות העצור או האסיר על פי סדר העדיפויות שנקבע בסעיף האמור. כלומר, גם במקרה שבו על פי סדר העדיפויות הקבוע בסעיף 3 האמור נקבע כי העצור או האסיר יהיה נוכח פיזית בדיון בעניינו, אם העצור או האסיר נתן הסכמתו להשתתפות בדיון באמצעי טכנולוגי, יתקיים הדיון בדרך זו, בהתאם להוראות סעיפים 6 ו-7 לחוק המוצע.

סעיף 10

לא ניתן לשמוע את עדותו של העצור או האסיר באמצעות מכשיר טכנולוגי בלי שיהיה בכך כדי לפגוע באופן

בלתי מידתי בזכויותיו או באינטרס הציבורי. לכן, מוצע שההוראות המאפשרות השתתפות עצור או אסיר בדיון באמצעות מכשיר טכנולוגי לא יחולו על דיון שבו נשמעת עדותו של העצור או האסיר.

סעיף 11

הליך של עתירת אסיר לפי סעיף 62א לפקודת בתי הסוהר הוא האמצעי העיקרי הנתון בידי אסיר או עצור להביא לביקורת שיפוטית על עניינים הנוגעים לכליאתו, ובכלל זאת בסוגיות שיש להן השפעה מכרעת על תנאי כליאתו, דוגמת החזקה בהפרדה, טענות לעניין הטיפול הרפואי שלו הוא זוכה, טענות בדבר פגיעה בזכויות שונות, וכיוצא באלה. לפיכך, מוצע להסדיר את אופן קיומו של הדיון בעתירת אסיר, בתקופה שעד תום תקופת תוקפן של תקש"ח נוכחות עצורים ואסירים בדיונים וכן בתקופת תוקפה של הכרזה על הגבלה חלקית או הכרזה על הגבלה מלאה, הכל כמפורט להלן.

לנוכח ההכרח להגן ככל האפשר על מתקני הכליאה מפני חדירה של נגיף הקורונה והתפשטותו המהירה במתקנים, בין השאר באמצעות צמצום הכניסות והיציאות מבתי הכלא, מוצע לקבוע כי באותם דיונים בעתירות אסירים, אשר מתקיימים בהתאם להוראת סעיף 5 לחוק המוצע, אם לא ניתן לקיים את הדיון בנוכחות האסיר, ואם חלה הכרזה על הגבלה חלקית, לרבות בשל כך שלא ניתן להביא את האסיר לדיון בעתירת האסיר שיתקיים בנוכחותו, אם נדרשה נוכחותו של האסיר בדיון, בין מכוח הדין, בין מכוח החלטת בית המשפט, תיעשה השתתפותו של האסיר בדיון באמצעות מכשיר טכנולוגי המאפשר היוועדות חזותית, או אם לא ניתן לקיים היוועדות כאמור במועד הדיון – באמצעות תקשורת טלפונית, אך זאת בתנאי שהאסיר הסכים לכך שהשתתפותו בדיון תהיה באמצעות הטלפון. על דיון המתקיים באופן זה מוצע להחיל את הוראות סעיף 7 לחוק המוצע, לרבות ההיתכנות לצפייה ולשמיעה הדדיות – בהתאם לאמצעי הטכנולוגי שבאמצעותו יתקיים הדיון, קיום הדיון באופן שימזער ככל הניתן את הפגיעה באסיר בשל כך שהדיון מתקיים שלא בנוכחותו, קיום הדיון בנוכחות סגורו של העצור או האסיר, ואם אינו מיוצג – החובה למנות לו סניגור, והאפשרות לשיחה חסויה בין האסיר לבא כוחו לשם מתן ייעוץ משפטי. יובהר כי אם ניתן לקיים את הדיון בעתירת אסיר באולמות שליד בתי הסוהר, והאסיר נוכח בדיון, הרי שאפשרות זו עדיפה. במצב זה, יחולו סדרי הדין הרגילים והדיון לא יתקיים באופן המוסדר בסעיף 11 לחוק המוצע. כן מוצע להחיל על דיון כאמור, בשינויים המחויבים, את הוראות סעיף 6(ד) לחוק המוצע בעניינם של עצור או אסיר שהם חבי בידוד.

כאשר אסיר מבקש לעתור נגד החלטה על החזקתו בהפרדה או על עניינים הקשורים בהחזקתו כאמור, המסגרת הדיונית שבה עליו לעשות כן היא עתירת אסיר. ואולם, הליכים בעניין החזקת אסיר בהפרדה יכול שיינקטו גם בידי שירות בתי הסוהר. לפיכך מוצע, בסעיף 11(ב) להצעת החוק, להחיל את ההסדר המוצע גם לעניין דיון בעניין החזקה בהפרדה של אסיר לפי סעיפים 19ה עד 19ז לפקודת בתי הסוהר.

סעיף 12

מוצע להסדיר את אופן קיומו של הדיון בעתירה נגד החלטת היחידה לשחרור ממאסרים קצרים או ועדת השחרורים, לפי סעיף 25 לחוק שחרור על תנאי ממאסר, בתקופה שמיום התחילה עד תום תקופת תוקפן של תקנות שעת חירום (נוכחות עצורים ואסירים) וכן בתקופת תוקפה של הכרזה על הגבלה חלקית או הכרזה על הגבלה מלאה, הכל כמפורט להלן.

לנוכח ההכרח להגן ככל האפשר על מתקני הכליאה מפני חדירה של נגיף הקורונה והתפשטותו המהירה במתקנים, בין השאר באמצעות צמצום הכניסות והיציאות מבתי הכלא, כפי שפורט לעיל, מוצע לקבוע כי

באותם דיונים בעתירות כאמור שבהם ישתתף האסיר, ייעשה הדבר באמצעות אמצעי טכנולוגי המאפשר היוועדות חזותית, או אם לא ניתן לקיים היוועדות כאמור במועד הדיון – באמצעות תקשורת טלפונית, אך זאת רק אם האסיר הסכים לכך שהשתתפותו בדיון תהיה באמצעות הטלפון.

מוצע לקבוע כי על דיון המתקיים שלא בנוכחות האסיר, אלא בהשתתפותו באמצעי טכנולוגי כאמור, יחולו הוראות סעיף 7 לחוק המוצע, המסדיר את אופן קיום הדיון באמצעים טכנולוגיים, לרבות האפשרות לצפייה ושמיעה הדדיות – בהתאם לאמצעי הטכנולוגי שבאמצעותו יתקיים הדיון, קיום הדיון באופן שימזער ככל האפשר את הפגיעה באסיר בשל כך שהדיון מתקיים שלא בנוכחותו, החובה למנות סניגור לאסיר שאינו מיוצג והאפשרות לשיחה חסויה בין האסיר לבא כוחו לשם מתן ייעוץ משפטי. בהקשר זה יצוין כי בהתאם לתקנה 3(ב)(1) לתקנות שעת חירום (דיוני ועדות שחרורים), התש"ף-2020, בדיון בוועדת השחרורים שמתקיים שלא בנוכחות האסיר אלא בהשתתפותו באמצעים טכנולוגיים הוחלה גם כן חובת מינוי סניגור, ועל כן יש להניח כי על פי רוב בשלב הדיון בעתירה נגד החלטת ועדת השחרורים לא יידרש מינוי סניגור, שכן האסיר כבר יהיה מיוצג עוד בשלב הדיון לפני ועדת השחרורים.

כן מוצע להחיל על דיון כאמור, בשינויים המחויבים, את הוראות סעיף 6(ד) לחוק המוצע לעניין אסיר שהוא חב בידוד.

סעיף 13

מוצע להבהיר כי אם העצור או האסיר שנדרשת השתתפותו בדיון באמצעות מכשיר טכנולוגי הוא אדם עם מוגבלות, על בית המשפט להורות על השתתפותו בדיון כאמור, ככל הניתן תוך ביצוע התאמות הנגישות הנדרשות לפי חוק הליכי חקירה והעדה (התאמה לאנשים עם מוגבלות שכלית או נפשית), התשס"ו-2005 (להלן – חוק הליכי חקירה והעדה), או תקנות שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות (התאמות נגישות לשירות), התשע"ג-2013 (להלן – תקנות הנגישות לשירות), באולם בית המשפט. התאמה זו תעשה כנדרש בהתאם לסוג המוגבלות, כך שקיום הדיון באמצעי טכנולוגי לא יפגע בזכויותיו הדיוניות של ציבור זה. כך למשל, אם העצור או האסיר הוא כבד שמיעה, יובא לאולם בית המשפט מתורגמן לשפת הסימנים, ובהתאם לסעיף 7 לחוק המוצע והתנאים שנקבעו בו, העצור או האסיר יוכל לראות את המתורגמן במהלך הדיון.

סעיף 14

כללי מוצע לקבוע כי עד תום תקופת תוקפן של תקש"ח נוכחות עצורים ואסירים בדיונים, וכן בתקופת תוקפה של הכרזה על הגבלה חלקית או הכרזה על הגבלה מלאה (ביחס למקומות מעצר ובתי סוהר שלגביהם חלה ההכרזה), יחולו הוראות חוק המעצרים בתיקונים המוצעים בסעיף 14 להצעת החוק, כמפורט להלן. התיקונים לחוק המעצרים המוצעים בסעיף זה קבועים היום בעיקרם בתקש"ח דיוני מעצרים, בשינויים מסוימים.

בתקופת תוקפן של תקש"ח נוכחות עצורים ואסירים בדיונים ובתקופת תוקפה של ההכרזה המלאה, יחולו, ככלל, הוראות חוק המעצרים כתיקון או כנוסחן בסעיף 14 להצעת החוק על דיוני מעצר. ואולם, על פי המוצע, בתקופת תוקפה של ההכרזה החלקית, יחולו רק חלק מהוראות חוק המעצרים כתיקון או כנוסחן כאמור על כלל דיוני המעצר שיתקיימו, ואילו שאר ההוראות כאמור יחולו רק לגבי דיונים שאינם נמנים עם הדיונים שנשיא בית המשפט הורה שיתקיימו בנוכחות העצור או האסיר בהתאם לסמכותו לפי סעיף 3(א)(1) לחוק המוצע. כך, סעיפים 13(ב) ו-15(א) לחוק המעצרים כנוסחם המוצע בפקקות (1) ו-

(2), יחולו על כלל דיוני המעצר שיתקיימו בתקופת תוקפה של הכרזה חלקית (או בתקופת תוקפן של תקש"ח נוכחות עצורים ואסירים בדיונים), בין שניתן לקיימם בנוכחות העצור, לפי הוראת נשיא בית המשפט כאמור, ובין שלא. כמו כן, ההוראות האמורות יחולו גם על עצור המוחזק בתחנת המשטרה, על אף שהדיון בעניינו מתקיים בנוכחותו.

שאר התיקונים המוצעים לחוק המעצרים בסעיף 14 להצעת החוק – הוראות סעיף 16א לחוק המעצרים כנוסחו המוצע בפסקה (3)(להלן – סעיף 16א המוצע), והוראות סעיפים 17, 49, 52 ו-53 לחוק המעצרים כתיקונם המוצע – שעניינן בקיום דיון בהשתתפות העצור באמצעות מכשיר טכנולוגי, יחולו על פי המוצע בתקופת תוקפה של ההכרזה על הגבלה חלקית (וקודם לכן – בתקופת תוקפן של תקש"ח נוכחות עצורים ואסירים בדיונים), רק אם מדובר בדיון שהעצור לא יכול להיות נוכח בו. דהיינו, אם דיון המעצר של אותו עצור אינו נמנה עם הדיונים שנשיא בית המשפט הורה באותו יום שיתקיימו בנוכחות עצורים או אסירים, יחולו הוראות הסעיפים האמורים לעניין השתתפותו של העצור בדיון באמצעות מכשיר טכנולוגי. הוראות אלה לא יחולו לעניין דיון שיתקיים, לפי הוראות נשיא בית המשפט, בנוכחות העצור.

לפסקה (1) מוצע להבנות את שיקול דעת השופטים הדנים בהארכות מעצר לצורכי חקירה, כך שאלה ישקלו גם את חיוניות המעצר בשים לב למצב החירום שבו מצויה מדינת ישראל. כך, בנוסף לבחינת התקיימות עילות המעצר הקבועות בסעיף 13(א) לחוק המעצרים, מוצע לקבוע בסעיף 13(ב) לחוק המעצרים כנוסחו המוצע, כי בבואו לצוות על מעצרו של חשוד על השופט לשקול גם את חיוניות המעצר, בין השאר בהתחשב בסיכון להידבקות העצור בנגיף הקורונה בעת שהותו במעצר, במצב הכליאה באותה עת בהיבט זה, ואם חלות הוראות סעיף 16א המוצע על הדיון בעניינו של עצור (דהיינו, אם הדיון מתקיים שלא בנוכחותו) – על בית המשפט לשקול אף את הפגיעה בעצור הנובעת מקיומו של הדיון שלא בנוכחותו, בהתאם להסדר המוצע לפי הוראות סעיף 16א האמור. מטרת הוראה זו היא לצמצם את היקף המעצרים בתקופת תוקפן של תקש"ח נוכחות עצורים ואסירים בדיונים, ובתקופת תוקפן של ההכרזות, לאלה החיוניים בלבד, כדי לצמצם את הסיכון להדבקה במקומות המעצר ובבתי הכלא.

לפסקה (2) מוצע לקבוע בסעיף 15(א) לחוק המעצרים כנוסחו המוצע, כי בקשה להארכת מעצר חשוד לפי סעיף קטן (א) של הסעיף האמור, תוגש לאחר שאושרה בידי קצין משטרה בדרגת רב פקד ומעלה ממערך החקירות של משטרת ישראל, בהחלטה מנומקת שתתועד בכתב בידי הקצין, ואם הדבר אינו מתאפשר – בידי שוטר. תיעוד ההחלטה בדבר אישור הבקשה יצורף לבקשה. מדובר בקצין משטרה בדרג גבוה יותר מהדרג שמקבל בדרך כלל את ההחלטה לבקש את הארכת מעצרו של חשוד. לקצין בדרגה זו יש ראיית רוחב של כלל המעצרים בתחנה בה הוא משרת. אישור הקצין האמור להגשת הבקשה להארכת מעצר יינתן מראש, טרם הגשת הבקשה, והוא יתעד את האישור, אך אם הדבר אינו מתאפשר, כגון בשל כך שהקצין האמור אינו נמצא בתחנה בעת מתן האישור, יוכל שוטר לתעד את ההחלטה בכתב ולצרפה לבקשה. ההנמקה של החלטת הקצין תתייחס הן לעילת המעצר והן להתקיימותו של שיקול חיוניות המעצר לפי סעיף 13(ב) לחוק המעצרים כנוסחו המוצע בפסקה (1), מבלי לפרט את תוכנו של התיק ופעולות החקירה.

הוראה זו נועדה לצמצם את היקף המעצרים, בתקופת תוקפן של תקש"ח נוכחות עצורים ואסירים בדיונים ובתקופת תוקפן של הכרזות השרים, רק לאלה החיוניים, ולהבטיח כבר בשלב הגשת בקשות המעצר, כי המשטרה תפנה לבית המשפט רק בבקשות מעצר העומדות בתנאי החיוניות הקבוע בסעיף

13(ב) לחוק המעצרים כנוסחו המוצע, ולפיו יש לשקול את חיוניות המעצר בין השאר בסיכון להידבקות העצור בנגיף הקורונה בעת שהותו במעצר, במצב הכליאה באותה עת מהיבט זה וככל שהדיון מתקיים שלא בנוכחות העצור, אלא בהתאם להוראות סעיף 16א המוצע, אף בהתחשב בפגיעה בעצור הנובעת מקיומו של הדיון שלא בנוכחותו.

לפסקה (3) סעיף 16 לחוק המעצרים קובע הוראות לעניין הארכת מעצר של חשוד או נאשם. בתוך כך נקבע בפסקה (2) רישה של הסעיף האמור כלל שלפיו הדיון יתקיים בפני העצור. כלל דומה לעניין נוכחות עצור קבוע בסעיף 57 לחוק המעצרים. בשל הנסיבות העומדות ברקע ההכרזה על הגבלה מלאה, שלפיה לא ניתן לקיים את דיוני המעצר בנוכחות העצורים, והנסיבות העומדות ברקע ההכרזה החלקית, שלפיה אפשר לקיים רק חלק מדיוני המעצר בנוכחות העצורים, מוצע לקבוע הסדר חלופי להסדר הקבוע בסעיף 16(2) לחוק המעצרים, אשר מאפשר השתתפות של העצור בדיון בעניין מעצרו באמצעות מכשיר טכנולוגי, חלף נוכחותו הפיזית באולם בית המשפט. כמוסבר לעיל, הסדר זה יעמוד בתוקף גם בתקופה שמיום התחילה עד תום תקופת תוקפן של תקש"ח נוכחות עצורים ואסירים בדיונים, לעניין דיונים שלא ניתן לקיימם בנוכחות העצורים בהתאם לאותן תקנות.

לסעיף 16א המוצע

לסעיף קטן (א)

על פי המוצע בפסקה (1), הדיון בבקשה להארכת מעצר יתקיים בהשתתפותו של העצור באמצעות מכשיר טכנולוגי שיקצה שירות בתי הסוהר ושמאפשר העברת קול ותמונה בזמן אמת והכול באופן שימזער ככל האפשר את הפגיעה בעצור בשל כך שהדיון מתקיים שלא בנוכחותו. לצד זאת, בשל ריבוי דיוני המעצרים ובשל כך שדיונים בעניינם של עצורים שונים המוחזקים באותו בית סוהר, עשויים להתקיים בבתי משפט שונים, בו זמנית, כאשר כל העצורים משתתפים בהם באמצעות מלאי מוגבל של מכשירים מהסוג האמור, קיימת אפשרות שבעת קיום הדיון בעניינו של עצור מסוים לא יהיה מכשיר טכנולוגי זמין מסוג זה. במקרה זה, ומאחר שכלל לא ניתן לדחות דיון מעצר, מוצע שלאפשר לקיים את הדיון באמצעות מכשיר טכנולוגי שמאפשר העברת קול בלבד, אך זאת רק אם העצור הסכים לכך. בעניין זה יובהר כי מאחר שמוצע (בסעיף קטן (ב) המוצע), ביחס לדיון כאמור, כי ימונה לעצור סניגור וכי יתאפשר לו לקיים עמו שיחת היוועצות, ברי כי הסכמת העצור כאמור תינתן לאחר שנועץ עם סניגורו.

הקצאת האמצעים הטכנולוגיים המאפשרים גם העברת תמונה בזמן אמת תעשה על פי הנחיות שייתן מנהל בתי המשפט לשופטים, שלפיהן תינתן עדיפות, ככל האפשר, לדיוני מעצר מהותיים, שבהם נשמעות טענות לגופה של הבקשה.

מוצע להבהיר, כי ההסדר המוצע בדבר קיום דיון בהשתתפות העצור באמצעות מכשיר טכנולוגי אינו גורע מסמכותו של בית המשפט לפי סעיף 16(2) לחוק המעצרים לקיים דיון שלא בנוכחותו של עצור. השופט יוכל לפעול בדרך זו אם נוכח, על יסוד חוות דעת של רופא, שהעצור אינו מסוגל להשתתף בדיון מפאת מצב בריאותו. במקרה זה יתקיים הדיון בנוכחות סניגורו, ואם העצור אינו מיוצג, ימנה לו השופט סניגור.

בפסקה (2)(א) מוצע לקבוע חריג המאפשר, בנסיבות מיוחדות, לקיים דיון מעצר לפי סעיף 15 לחוק המעצרים בעניינו של חשוד, באמצעות מכשיר המעביר קול בלבד, שלא בהסכמת בא כוח העצור. לנוכח הפגיעה היתרה הכרוכה בקיומו של דיון באמצעות מכשיר טלפון שאינו מאפשר לחשוד לראות את הנעשה באולם המשפט, וכן אינו מאפשר לבית המשפט להתרשם ממראה החשוד, מוצע להגביל את החריג

לנסיבות שבהן בשל מניעה טכנית, בלתי צפויה, לא ניתן לקיים את דיון המעצר של חשוד, טרם פקיעת מעצרו, באמצעות מכשיר טכנולוגי המאפשר העברת תמונה וקול בזמן אמת. מוצע כי בנסיבות כאמור, יוכל בית המשפט באישור נשיא בית המשפט, להורות על קיום הדיון באמצעות מכשיר טכנולוגי המאפשר העברת קול בלבד, וזאת באופן חריג ומטעמים מיוחדים שירשמו.

הכוונה היא לתקלה חריגה, כגון תקלה רוחבית במערכת המחשוב שבאמצעותה מתבצעת התקשורת בין בית המשפט לבית הסוהר, שלא ניתן היה לצפותה מראש ושאינה ניתנת לתיקון מיידי. הוראה זו נועדה לתת מענה למקרי קצה שבהם עקב תקלה טכנית, לא ניתן לאפשר לעצור להשתתף בדיון באמצעות מכשיר המעביר תמונה וקול בזמן אמת, ותקופת מעצרו, שנספרת בשעות, עומדת להסתיים, כך שיש דחיפות לקיים את הדיון בעניינו במועד ולא ניתן להמתין עד לתיקון התקלה.

במקרים חריגים אלה, ככל שבא כוח העצור לא נתן את הסכמתו לקיים את הדיון באמצעות טלפון בלבד, אם לא תינתן לבית המשפט סמכות לקיים את הדיון בעניינו של העצור כשהוא משתתף בו באמצעות טלפון, טרם פקיעת מעצרו, המשמעות היא שהעצור ישוחרר, בלי שבית המשפט קיבל החלטה לגופה של הבקשה להארכת מעצר. לצד זאת, ולנוכח הפגיעה הנזכרת לעיל, מוצע לקבוע כי אם חדלו להתקיים הנסיבות שבשלן לא ניתן לקיים את הדיון באמצעות מכשיר המאפשר העברת תמונה וקול בזמן אמת, וטרם הסתיימה תקופת המעצר, העצור יוכל לדרוש דיון חוזר שיתקיים באמצעות מכשיר טכנולוגי המאפשר העברת קול ותמונה, כאמור בפסקה (1) המוצעת.

בפסקה (2)(ב) מוצע לקבוע חריג צר ותחום אשר מותר לנשיא בית המשפט שיקול דעת להורות כי הדיון יתקיים בנוכחות פיזית של העצור. על פי המוצע, נשיא בית המשפט יורה כך אם מצא כי על אף הנסיבות שבשלן ניתנה ההכרזה על הגבלה המלאה, קרי, הסיכון המוגבר להתפשטות נגיף הקורונה במקומות מעצר ובבתי סוהר, קיים צורך חיוני ודחוף לקיים את הדיון בנוכחות פיזית של העצור, וכן אם מצא כי קיומו של הדיון באמצעים טכנולוגיים יבוא לפגיעה ממשית ובלתי מידתית בעצור וכי עליו להתרשם מהעצור או מהאסיר פנים אל פנים, וזאת לרבות במקרה שבו העצור הוא אדם עם מוגבלות המקשה באופן ממשי על השתתפותו ולא ניתן לבצע התאמות שיאפשרו לו להשתתף בדיון בדרך זו.

מדובר בתנאים מצטברים. בית המשפט יוכל להורות על קיום דיון בנוכחות העצור כאמור לאחר שקיבל את עמדת הצדדים ועמדה בכתב מטעם שירות בתי הסוהר לעניין הבאת העצור, בשים לב לסכנת ההידבקות בנגיף הקורונה.

על פי המוצע, חריג זה יחול רק בתקופת תוקפה של ההכרזה על הגבלה מלאה, שכן באותה תקופה, התפשטות הנגיף במדינה והסיכון המוגבר להתפשטותו במקומות מעצר ובבתי סוהר לא מאפשרים ככלל קיום דיונים בנוכחות העצורים, ולכן חריגה מכך צריכה להישמר למקרים חריגים ביותר כמוצע בסעיף קטן זה.

עוד מוצע לקבוע, כי חריג זה לא יחול על עצור שחלה לגביו חובת בידוד מכוח צו בידוד בית או מכוח צו בידוד בבית חולים, שכן עצור כאמור ממילא אינו יכול להתייצב בבית המשפט, בשל היותו בבידוד וסכנת ההדבקה הטמונה בכך.

בפסקה (א)(2)(ג), מוצע לקבוע הוראה מיוחדת לעניין עצור שחלה לגביו חובת בידוד מכוח צו בידוד בית, ושוהה בבידוד במקום מעצר או בבית סוהר, ולעניין עצור שחלה לגביו חובת בידוד מכוח צו בידוד בבית חולים ושוהה בבידוד במקום מעצר או בבית סוהר, בהתאם להוראת רופא לפי סעיף 2(ג) לצו האמור.

לנוכח הוראות צווי הבידוד, לא ניתן להוציא עצור כאמור מתאו ולהביאו למקום במתקן הכליאה שבו מצויים המכשירים הטכנולוגיים באמצעותם משתתפים העצורים בדיוני מעצר, מבלי לסכן את הסוהרים ואת העצורים והאסירים האחרים. על כן, מוצע לאפשר את קיום הדיון באמצעות מכשיר המאפשר את קיום הדיון תוך עמידה בהוראות הצווים האמורים, ולכל הפחות מאפשר העברת קול (מכשיר טלפון). הוראות סעיף קטן (ב) המוצע יחולו לעניין אופן קיום הדיון באמצעות מכשיר כאמור. יובהר כי הוראות אלה אינן חלות על עצורים החולים במחלה הנגרמת מנגיף הקורונה ומאושפזים בבית חולים, מאחר שעצורים אלה אינם נמצאים במתקני הכליאה.

בסעיף קטן (ב) מוצעים תנאים נוספים הנוגעים לאופן ניהול הדיון כמוצע בסעיף קטן (א)(1) או (א)(2) (א) אן (ג), באמצעות מכשיר טכנולוגי, שמטרתם למזער את הפגיעה הנובעת מכך שהעצור או האסיר אינם נוכחים בדיון אלא משתתפים בו באמצעות מכשיר כאמור.

בתוך כך מוצע לקבוע כי הדיון יתקיים בנוכחות סניגורו של העצור, ואם העצור אינו מיוצג ימנה לו בית המשפט סניגור (אף במקרים שבהם לא חלה חובת מינוי סניגור). כן מוצע כי תתאפשר שיחה חסויה בין העצור לסניגורו בסמוך לפני הדיון, במהלכו ומיד לאחריו, לשם ייעוץ משפטי בלבד. שיחה זו באה חלף מפגש בין העצור לסניגורו באולם בית המשפט. עוד מוצע לקבוע כי השיחה תתקיים באופן שיבטיח את סודיותה. שיחה זו היא שיחה חסויה על פי חוק, ומוצע להבהיר במפורש כי לא ניתן לעשות שימוש בתוצריה של שיחה כאמור כראיה קבילה גם אם מתקיימים תנאי החריג הצר הקבוע בסעיף 13(א)(2) לחוק האזנת סתר אשר מתיר זאת.

עוד מוצע לקבוע כי על הדיון להתקיים בדרך שתבטיח כי כל המשתתפים בו – העצור, השופט, הסניגור והשוטר או התובע, לפי העניין, או כל אדם אחר שנוכחותו נדרשת בדיון (כגון מתורגמן) – רואים ושומעים זה את זה במהלך הדיון, הכול בהתאם למכשיר הטכנולוגי שבאמצעותו מתקיים הדיון. דהיינו, אם הדיון מתקיים באמצעות מכשיר המעביר הן תמונה והן קול בזמן אמת, יש לוודא כי כל הצדדים רואים ושומעים זה את זה, ואם הדיון מתקיים באמצעות מכשיר המעביר קול בלבד, יש לוודא כי כל הצדדים ישמעו זה את זה. כן מוצע להחיל על דיון מעצר כאמור את הוראות סעיף 13 לחוק המוצע, שלפיו אם העצור הוא אדם עם מוגבלות, על בית המשפט להורות על השתתפותו בדיון כאמור, ככל הניתן תוך ביצוע התאמות הנגישות הנדרשות לפי חוק הליכי חקירה והעדה ותקנות הנגישות לשירות (ראו דברי ההסבר לסעיף 13 המוצע).

לבסוף, מוצע להבהיר כי אין בהוראות המוצעות בסעיף קטן (ב) כדי לגרוע מהוראות סעיפים 34 ו-35 לחוק המעצרים הקובעות סייגים לזכותו של עצור להיפגש עם סגורו. מכאן שאם מדובר בעצור שפגישתו עם סגורו נדחתה בהתאם להוראות סעיפים אלה, הדיון בעניין מעצרו יתקיים עמו ועם סגורו בנפרד, באופן שיימנע הקשר ביניהם. בתוך כך, לא תתאפשר שיחה חסויה ביניהם כקבוע בפסקה (2) המוצעת והם לא ישמעו או יראו זה את זה במהלך הדיון כקבוע בפסקה (3) המוצעת.

בסעיף קטן (ד) מוצע להבהיר כי ההסדר המוצע בסעיף 16א המוצע חל הן על חשוד שנעצר לצורכי החקירה, טרם הגשת כתב אישום, והן על נאשם שעצור עד תום ההליכים, וזאת בהתאמה לסעיף 16 רישה לחוק המעצרים, שקובע הוראות לעניין דיון בהארכת מעצר של חשוד או נאשם. כן מוצע להבהיר כי ההסדר המוצע כאמור אינו חל לעניין עצור הנתון במעצר בפקוח אלקטרוני כמשמעותו בסעיף 22 לחוק המעצרים, שכן עצור כזה אינו מוחזק במקום מעצר, כך שאין מניעה כי יגיע לדיון בבית המשפט. בדומה

לכך, ההסדר המוצע כאמור לא יחול על עצור המוחזק בתחנת משטרה, שכן ככל שהוא לא יובא על ידי המשטרה למקום מעצר או בית סוהר באחריות שב"ס טרם דיון בהארכת מעצרו, קיימת אפשרות שעצור זה יובא לדיון מעצרו בבית המשפט על ידי המשטרה, הישר מתחנת המשטרה. על כן, ביחס לעצורים אלה שיובאו ישירות לבית המשפט, ההסדר שלפיו על שירות בתי הסוהר לספק לעצור אמצעים טכנולוגיים אינו רלבנטי, וכך גם ההגבלות המיוחדות שחלות על בתי הכלא ומקומות המעצר בתקופת תוקפן של תקש"ח נוכחות עצורים ואסירים בדיונים או בתקופת תוקפן של ההכרזות.

יובהר, כי אין בהוראות סעיף 16א המוצע כדי לגרוע מחקיקה המסדירה קיום דיון שלא בנוכחות העצור, כגון סעיף 48 לחוק המאבק בטרור, התשע"ו-2016.

לפסקה (4) סעיף 17(א) לחוק המעצרים קובע את תקופות המעצר המרביות ששופט רשאי להורות עליהן לגבי חשוד שהדיון מתקיים בנוכחותו. מוצע להבהיר כי חשוד שהדיון בעניינו מתקיים לפי הוראות סעיף 16א(א)(1) רישה או (2)(א) או (ג) כנוסחו המוצע, ייחשב לעניין הוראות סעיף 17(א) האמור למי שהדיון מתקיים בנוכחותו.

עוד מוצע לתקן את סעיף 17(ד) לחוק המעצרים שעניינו בהארכת מעצר של חשוד לפי הצהרת תובע, כך שהוראות סעיף 21(ד2) לחוק המעצרים כנוסחו המוצע בפסקה (5), שלפיהן נדרש אישור לבקשת מעצר מאת דרג בכיר בתביעה (כפי שיפורט להלן), יחולו גם לעניין בקשה להארכת מעצר כאמור.

לפסקה (5) כהשלמה להוראת סעיף 13(ב1) לחוק המעצרים הקובע את תנאי חיוניות המעצר (ראו פסקה (1)), מוצע להוסיף תנאי זה גם לתנאים למעצרו של נאשם עד תום ההליכים, הקבועים בסעיף 21 לחוק המעצרים. כאמור, תנאי זה מבנה את שיקול דעת השופט בבואו לצוות על מעצרו של אדם בתקופה זו, ומנחה אותו לשיקול את חיוניות המעצר, בין השאר בהתחשב בסיכון להידבקות העצור בנגיף הקורונה בעת שהותו במעצר, במצב הכליאה באותה עת מהיבט זה, ואם הדיון מתקיים שלא בנוכחות העצור אלא בהתאם להוראות סעיף 16א המוצע – אף בהתחשב בפגיעה בעצור הנובעת מקיומו של הדיון שלא בנוכחותו. כאמור, הוראה זו נועדה לצמצם את היקף המעצרים בתקופת תוקפן של תקש"ח נוכחות עצורים ואסירים בדיונים או בתקופת תוקפן של הכרזה על הגבלה מלאה או חלקית, רק לאלה החיוניים.

כן מוצע, בדומה לתיקון המוצע בסעיף 15(א1) לחוק המעצרים (ראו פסקה (2)), ובמטרה לצמצם כאמור את היקף המעצרים בתקופה זו, לקבוע גם לעניין מעצרים עד תום ההליכים, כי בקשות למעצר כאמור יוגשו באישור של דרג בכיר בתביעה. כך, מוצע לקבוע כי בתיקים שבהם התובע הוא פרקליט מפרקליטות המדינה כפי שקבע שר המשפטים בצו לפי סעיף 12(א)(1)(א) לחוק סדר הדין הפלילי, בקשות למעצר עד תום ההליכים יוגשו באישור פרקליט כאמור בדרגת מנהל מחלקה ומעלה, ואם אישר זאת המשנה לפרקליט המדינה – באישור פרקליט בדרגת ממונה. בתיקים המנוהלים בידי התביעה המשטרתית, יאושרו המעצרים בידי תובע שהוא קצין משטרה בדרגת רב פקד ומעלה.

לפסקה (6) סעיף 49 לחוק המעצרים קובע את דרך החתימה על כתב ערובה לצורך שחרור ממעצר. במסגרת זו, על העצור לחתום על כתב ערובה לפני שופט, רשם או מזכיר בית המשפט, או בפני שוטר או סוהר שהוסמכו לכך. אם יכריזו השרים על הגבלה חלקית או מלאה כך שלא ניתן יהיה לקיים דיונים בנוכחות עצורים ואסירים, כולם או חלקם (וכן בתקופת תוקפן של תקש"ח נוכחות עצורים ואסירים בדיונים), לא יוכל עצור שהדיון בעניינו מתקיים שלא בנוכחותו לחתום על כתב ערובה בדרך זו. על כן, מוצע לקבוע כי אם אי אפשר לחתום על כתב ערובה בדרך זו, בשל כך שהדיון מתקיים לפי הוראות סעיף 16א המוצע,

יפורטו תנאי השחרור בדיון ויירשמו בפרוטוקול הדיון.

לפסקאות (7) ו-(8) מוצע להחיל את ההסדר שלפיו העצור ישתתף בדיון בעניינו באמצעות מכשיר טכנולוגי, חלף נוכחותו הפיזית, כאמור בסעיף 16א המוצע, גם על דיון בבקשה לעיון חוזר בעניינו של עצור, לפי סעיף 52 לחוק המעצרים, וכן על דיון בערר על החלטת בית משפט בעניינו של עצור, או להחלטה בבקשה לעיון חוזר בעניינו של עצור, לפי סעיף 53 לחוק המעצרים, וזאת כאשר לא ניתן לקיים דיונים אלה בנוכחותו של העצור בשל תקש"ח נוכחות עצורים ואסירים בדיונים, בשל הכרזה על הגבלה חלקית או בשל הכרזה על הגבלה מלאה. המשמעות היא שגם דיונים אלה יתקיימו שלא בנוכחות העצור אלא בהשתתפותו באמצעות מכשיר טכנולוגי כאמור בסעיף 16א המוצע. על פי המוצע, יחולו הוראות סעיף 16א האמור רק על דיונים בהליכים כאמור שעצור הוא צד להם, שכן רק בקשר להליכים אלה מתעורר החשש להדבקת אוכלוסיית מקומות המעצר ובתי הסוהר, העומד ביסוד ההסדר המוצע באותו סעיף. מכאן, שהסדר זה לא יחול על דיונים בבקשות לעיון חוזר ועררים הנוגעים לשחרור או להפרת תנאי ערובה, שמשוחרר בערובה או בתנאים הוא צד להם.

סעיפים 15 עד 18

כל עוד תקש"ח נוכחות עצורים ואסירים בדיונים עומדות בתוקף או משניתנה הכרזת השרים לפי סעיפים 2(א) או 4(א) להצעת החוק, וכל עוד ההכרזה בתוקף, מוצע כי ההסדר שבסעיף 16א המוצע יחול, בשינויים המחויבים, גם על דיוני מעצר המוסדרים בחוקים אחרים, אשר נקבעה בהם חובת נוכחות של העצור, העציר או הכלוא, לפי העניין, בדיון המעצר בעניינו.

בתוך כך מוצע, בסעיף 15 להצעת החוק, להחיל את ההסדר האמור, בשינויים המחויבים, על דיון מעצר לפי חוק סמכויות שעת חירום (מעצרים), וזאת לעניין נוכחות עציר שביקש להיות נוכח בדיון בעניינו לפי סעיפים 4, 5 ו-7 לחוק האמור. מכוח סעיפים אלה מתקיימים דיונים שעניינם אישור צו המעצר המינהלי בידי נשיא בית המשפט המחוזי (ראו סעיף 4 לחוק האמור), עיון תקופתי מחדש במעצר לפי צו מינהלי שאושר לפי סעיף 4 לאותו חוק (ראו סעיף 5 לחוק האמור) וערעור על החלטת נשיא בית המשפט המחוזי לפי אותם סעיפים (ראו סעיף 7 לחוק האמור). על פי המוצע, ההסדר שבסעיף 16א המוצע יחול רק לעניין דיון כאמור שלא ניתן לקיימו בנוכחות העציר בשל תקנות שעת החירום הנזכרות או בשל הכרזה על הגבלה חלקית, ואם חלה הכרזה על הגבלה מלאה – בדיון כאמור בעניינו של עציר השוהה במקום מעצר או בבית סוהר שחלה לגביו ההכרזה.

כן מוצע, בסעיף 16 להצעת החוק, כי ההסדר האמור יחול, בשינויים המחויבים, בתקופה האמורה בסעיף 5 רישא להצעת החוק, גם לעניין נוכחות עציר בדיון לפי סעיף 5 לחוק כליאתם של לוחמים בלתי חוקיים, המורה על הבאתו של הכלוא לפני שופט, כך שגם דיונים אלה יתקיימו שלא בנוכחות הכלוא אלא בהשתתפותו באמצעות מכשיר טכנולוגי כמוצע בסעיף 16א המוצע. זאת, לעניין דיון שלא ניתן לקיימו בנוכחות הכלוא בשל תקנות שעת החירום הנזכרות או בשל הכרזה על הגבלה חלקית, ואם חלה הכרזה על הגבלה מלאה – בדיון כאמור בעניינו של כלוא השוהה במקום מעצר או בבית סוהר שחלה לגביו ההכרזה. עוד מוצע, בסעיף 17 להצעת החוק, כי ההסדר שבסעיף 16א המוצע יחול, בשינויים המחויבים, בתקופה האמורה בסעיף 5 רישא להצעת החוק, אף לעניין דיון לפי סעיף 7 לחוק ההסגרה (דיון מעצר של אדם שמבוקשת הסגרתו המתקיים טרם הוגשה עתירה להסגרה, או לאחר הגשתה עד להחלטה בה), אשר לא ניתן לקיימו בנוכחות העצור בשל תקנות שעת החירום הנזכרות או בשל הכרזה על הגבלה חלקית, ואם

חלה ההכרזה על הגבלה מלאה – בדיון כאמור בעניינו של עצור השוהה במקום מעצר או בית סוהר שחלה לגביו ההכרזה.

בדומה לכך מוצע, בסעיף 18 להצעת החוק, כי ההסדר האמור יחול, בשינויים המחויבים, בתקופה האמורה בסעיף 5 רישת המוצע, אף לעניין דיון לפי סעיפים 14ג(ד) או 14ד(ב) לחוק לנשיאת עונש מאסר במדינת אזרחותו של האסיר (דיון בבקשת מעצר של נידון בטרם הוגשה בקשה בדבר ביצוע בישראל של עונש שהוטל בפסק חוץ, ודיון בבקשת מעצר של נידון לאחר שהוגשה בקשה כאמור, בהתאמה). זאת, לעניין דיון שלא ניתן לקיימו בנוכחות הנידון בשל תקנות שעת החירום הנזכרות או בשל הכרזה על הגבלה חלקית, ואם חלה הכרזה על הגבלה מלאה – בדיון כאמור בעניינו של נידון השוהה במקום מעצר או בבית סוהר שחלה לגביו ההכרזה.

סעיף 19

מוצע כי ההסדרים המוצעים בסימן ד' לפרק ד' לחוק המוצע לעניין השתתפות עצורים בדיונים באמצעות מכשירים טכנולוגיים, לא יחולו במקרים שבהם הדיון מתקיים באולם בית משפט או באולם בית דין, הסמוך למקום מעצר או בית סוהר, וזאת משום שהטעמים המפורטים לעיל הנוגעים לקושי ולסיכון הטמונים בניוד העצורים לא מתקיימים בדיון המתקיים במקום כאמור.

סעיפים 20 עד 25

כללי

מערכת המשפט הצבאית היא מערכת מקבילה למערכת המשפט האזרחית, אשר פועלת מכוח חוק השיפוט הצבאי. במערכת זו עומדים לדין חיילים החשודים בביצוע עבירות פליליות. בדומה למערכת המשפט האזרחית, גם במערכת המשפט הצבאית נדרשת, ככלל, נוכחותו של חשוד בדיון בהליך פלילי שמתקיים בעניינו לפני שופט בהתאם להוראות לפי חוק השיפוט הצבאי.

החשש מפני הדבקה בנגיף הקורונה והתפשטותו בבתי הסוהר ובכלל, קיים גם ביחס לבתי הסוהר הצבאיים ולמערכת המשפט הצבאית בכללה. כמפורט בחלק הכללי של דברי ההסבר, במקביל להסדר שנקבע בתקש"ח דיוני מעצרים ובתקש"ח קיום דיונים בהליכים פליליים באמצעים טכנולוגיים, לגבי מערכת המשפט האזרחית, לעניין השתתפות עצורים ואסירים בדיונים בעניינם – דיוני מעצר ודיונים בהליכים פליליים שאינם דיוני מעצר – באמצעים טכנולוגיים, חלף נוכחותם הפיזית באולם בית המשפט, ולעניין אופן קיום הדיונים, נקבע הסדר דומה בעיקרו לגבי מערכת המשפט הצבאית. הסדר זה נקבע בתקש"ח דיוני מעצר בבתי הדין הצבאיים ותקש"ח קיום דיונים פליליים באמצעים טכנולוגיים בבתי הדין הצבאיים, והוא מאפשר קיום דיונים בלא נוכחות העצורים אלא בהשתתפותם, בתנאים שפורטו בהן.

בדומה להסדר המוצע בסעיפים 2 עד 10 ו-13 להצעת החוק לעניין נוכחותם של עצורים או אסירים בדיונים שאינם דיוני מעצרים במערכת המשפט האזרחית, וכן בדומה להסדר המוצע בסעיפים 14 עד 19 להצעת החוק לעניין נוכחותם של עצורים בדיוני מעצרים במערכת המשפט האזרחית, מוצע בסעיפים 20 עד 25 להצעת החוק לעגן בחוק את ההסדר שנקבע בתקנות שעת החירום הנזכרות לעיל.

ההסדר המוצע יאפשר קיום חלק מהדיונים בבית הדין הצבאי שבהם נדרשת על פי דין נוכחותם של עצורים ואסירים (במערכת הצבאית – כלואים), בנוכחותם, וזאת כפי שיורה נשיא בית הדין הצבאי בהתאם לסמכותו לפי סעיף 22 לחוק המוצע, והכל בהתאם לסדר העדיפויות המפורט באותו סעיף. כמפורט בחלק הכללי של דברי ההסבר, ההסדר המוצע בסעיפים 20 עד 25 האמורים, ובכלל זה

התיקונים המוצעים בחוק השיפוט הצבאי, בסעיף 25 להצעת החוק, יעמדו בתוקף בתקופת תוקפן של תקש"ח נוכחות עצורים ואסירים בדיונים, או בתקופת תוקפה של הכרזה על הגבלה חלקית או הכרזה על הגבלה מלאה שנתן שר הביטחון, לאחר התייעצות עם שר המשפטים, לפי סעיפים 21 או 23 לחוק המוצע, בהתאמה. כאמור, סמכות הכרזה זו תהיה נתונה לו על פי המוצע כהוראת שעה למשך שנים עשר חודשים מיום התחילה.

ההסדר המוצע לעניין דיוני המעצרים במערכת המשפט הצבאית דומה בעיקרו להסדר המוצע לעניין אותם דיונים במערכת המשפט האזרחית, בשינויים המחויבים ובשינויים הנובעים מהבדלים בהסדר הקיים לעניין דיונים בהליכים פליליים, ובהם דיוני מעצרים, בחוק השיפוט הצבאי לעומת ההסדר הקיים לעניין דיונים כאמור במערכת הדינים האזרחית, הכל כמפורט להלן.

סעיף 20

מוצע להגדיר את המונח "כלוא" כפי שהוא מוגדר בתקנות השיפוט הצבאי (בתי סוהר צבאיים), התשמ"ז-1987 (להלן – תקנות בתי סוהר צבאיים), ככולל אסיר, חבוש או עצור. "עצור", בדומה להגדרתו המוצעת בסעיף 1 להצעת החוק, כולל הן עצור שהוא חשוד והן עצור שהוא נאשם. על פי המוצע, מאחר שהחשש שבבסיס ההסדר המוצע נוגע להדבקת האוכלוסייה השוהה בחדרי המשמר ובתי הסוהר הצבאיים, ונובע בין השאר מהצורך לנייד את הכלואים מאותם מקומות לבתי הדין, מוצע להבהיר כי ההסדר המוצע לא יחול לעניין עצור המוחזק בבסיס חקירות של המשטרה הצבאית. עצורים אלה מגיעים לדיון הראשון בבקשה להארכת מעצרם ישירות מתחנת המשטרה, בליווי המשטרה, ועל כן אין מניעה כי הדיון יתקיים בנוכחותם. לפיכך, הכרזת שר הביטחון, על שני סוגיה (ראו סעיפים 21 ו-23 לחוק המוצע) לא תחול על עצורים אלה.

עוד מוצע להגדיר מהו דיון מעצר, תוך פירוט הסעיפים בחוק השיפוט הצבאי שעניינם דיון כאמור. זאת, מאחר שבהסדר שיחול בתקופת תוקפן של הכרזות שר הביטחון מוצע להבחין בין דיונים כאמור שהם דיוני מעצר, ולגביהם יחולו הוראות סימן ד' בפרק ב' לחוק המוצע, לבין שאר הדיונים כאמור שלגביהם יחולו הוראות סימן ג' בפרק ב' לחוק המוצע.

סעיף 21

בהתאמה להסדרים הקבועים בפרק א' לחוק המוצע לעניין מערכת המשפט האזרחית, מוצע להסמיך את שר הביטחון, לאחר שהתייעץ עם שר המשפטים להכריז, לאחר קבלת חוות דעת חיל הרפואה, כי רק חלק מהדיונים בבית משפט שבהם נדרשת על פי דין נוכחות כלואים יתקיימו בנוכחותם, וזאת כפי שיורה נשיא בית בית הדין הצבאי בהתאם לסמכותו לפי סעיף 22(א) לחוק המוצע (להלן – הכרזה על הגבלה חלקית). שר הביטחון יכריז כאמור אם שוכנע כי קיים חשש ממשי להתפשטות נגיף הקורונה בחדרי משמר ובבתי סוהר צבאיים בשל הבאתם של כלואים לבתי הדין הצבאיים, שהייתם בהם וחזרתם לחדרי המשמר ובתי הסוהר, וכן אם שוכנע כי אין דרך להבאתם של כלואים לבתי דין צבאיים ולשהייתם בהם בלא חשש כאמור.

מוצע כי חוות דעת חיל הרפואה תכלול נתונים והנחיות בדומה למוצע לעניין חוות דעת משרד הבריאות, בסעיף 2(א) לחוק המוצע.

משמעות ההכרזה היא שיחולו הוראות סעיף 22 לחוק המוצע לעניין סדר העדיפויות בקביעת דיונים שיתקיימו בנוכחות כלואים, וכן ההסדר החלופי לנוכחות העצור בדיון, המוצע בסימן ג' לפרק ב' לחוק

המוצע, וזאת תוך סטייה מסדרי הדין הרגילים הקבועים בעניין זה בחוק השיפוט הצבאי. על כן מוצע כי הסמכות להכריז כאמור תינתן לשר הביטחון, שהוא השר האחראי על חוק השיפוט הצבאי, לרבות על ההוראות בדבר סדרי הדין בדיוני מעצר, ועל מערכת בתי הדין הצבאיים.

הכרזה על הגבלה חלקית לפי סעיף קטן (א) המוצע תוגבל לתקופה של עד חודש ימים, ושר הביטחון, לאחר שנועץ בשר המשפטים, יוכל להאריך את תקופת תוקפה של ההכרזה לתקופות נוספות שלא יעלו על חודש ימים כל אחת, אם שוכנע כי ממשיכות להתקיים הנסיבות המצדיקות את ההכרזה. בנוסף, מוצע כי מששוכנע שר הביטחון שחדלו להתקיים הנסיבות המצדיקות את ההכרזה, הוא יבטל אותה ללא דיחוי, גם זאת לאחר התייעצות עם שר המשפטים. ההסדר המוצע לעניין זה נועד לאפשר גמישות בהתאם לשינוי הנסיבות. כך, אם לאחר שתבוטל ההכרזה, וכל עוד לא הסתיימה תקופת הוראת השעה, תהיה התפרצות נוספת של הנגיף ויתקיימו הנסיבות המפורטות בסעיף קטן (א) המוצע, יוכל השר לשוב ולהכריז כאמור. מוצע כי מעבר לפרסומה ברשומות, הודעה על הכרזת השרים או על ביטולה תימסר, עם נתינתה, לגופים הנוגעים בדבר – נשיא בית הדין הצבאי לערעורים, המשטרה הצבאית, הפרקליטות הצבאית, הסניגוריה הצבאית ולשכת עורכי הדין.

לבסוף מוצע להחריג במפורש מתחולת ההכרזה חייל שמוחזק במעצר פתוח לפי סעיף 244 לחוק השיפוט הצבאי. חייל כאמור אינו מוחזק בחדר משמר או בבית סוהר, ואין מניעה לקיים את הדיון בעניינו כשהוא נוכח בבית המשפט. לפיכך, אין מקום להחיל בעניינו את ההסדר לעניין השתתפות באמצעות מכשיר טכנולוגי, המוצע בסימנים ג' וד' לפרק ב' לחוק המוצע.

סעיף 22

בסעיף זה מוצעות הוראות לעניין אופן קביעת הדיונים שיתקיימו מידי יום בנוכחות כלוא, שיחולו משניתנה הכרזה על הגבלה חלקית לפי סעיף קטן (א) המוצע, וכל עוד הכרזה זו עומדת בתוקף.

מוצע לתת לנשיא בית דין צבאי סמכות להורות אילו דיונים יתקיימו בכל יום בנוכחות כלוא בבית הדין שבמחוזו, באופן שיאפשר להביא בכל יום את מירב הכלואים שניתן להביא תוך עמידה בהוראות חיל הרפואה כהגדרתן המוצעת בסעיף קטן (ה). עוד מוצע להבנות את שיקול דעתו של נשיא בית הדין הצבאי בבואו לקבוע אילו דיונים יתקיימו בכל יום, על ידי קביעת סדר קדימויות בין סוגי הדיונים השונים, בהם קיימת על פי דין חובת נוכחות של הכלוא, וזאת בהתאמה לסדר העדיפויות הקבוע בפרק א' לחוק המוצע לעניין הדיונים במערכת המשפט האזרחית, בשינויים מתחייבים.

לסעיף קטן (ב) לצד סדר העדיפויות המוצע לעיל, מוצע לקבוע, גם זאת בדומה למוצע בפרק א' האמור, כלל שלפיו, בתוך כל קטגוריה מבין הקטגוריות שבסעיף קטן (א), תינתן עדיפות לדיון בעניינם של כלוא או נפגע עבירה שהוא קטין, או בעניינם של עצור או אסיר עם מוגבלות שמקשה באופן ממשי על השתתפותו בדיון.

לסעיף קטן (ג) עוד מוצע לקבוע כי זהות הכלואים שיובאו לדיון בעניינם בבית המשפט מידי יום בהתאם להוראות סעיף קטן (א) המוצע, תיקבע בתיאום בין יחידת בתי הדין הצבאיים למשטרה הצבאית, גם זאת בהתאמה למוצע בהסדר החל על מערכת המשפט האזרחית, בסעיף 3(א)(3) לחוק המוצע, לעניין תיאום בין שירות בתי הסוהר להנהלת בתי המשפט.

לסעיף קטן (ד) לצד הוראות סעיפים קטנים (א) ו-(ב), לעניין סדר העדיפויות הקבוע בהם, מוצע לתת לנשיא בית דין צבאי להורות מטעמים שיירשמו כי הליך מסוים יתקיים בנוכחות הכלוא, גם אם יש בכך

משום סטייה מסדר העדיפויות הקבוע באותם סעיפים קטנים, ובלבד שאין בכך כדי להביא לחריגה ממספר הכלואים המרבי שאפשר להביא באותו יום לפי אותם סעיפים קטנים. חריג זה מאפשר לנשיא הדין הצבאי לשקול שיקולים נוספים.

לסעיף קטן (ה) מוצע להגדיר מהן "הוראות חיל הרפואה" שיש ליישם, לצד הוראות אחרות שנקבעו בחוק, בהבאת כלואים לבתי הדין הצבאיים. על פי המוצע, ובדומה למוצע לעניין הוראות משרד הבריאות, בסעיף 3(ג) להצעת החוק, מדובר בהנחיות שנתן חיל הרפואה ונהלים שקבע, הנוגעים למניעת התפשטות נגיף הקורונה, שפורסמו באתר האינטרנט של צבא ההגנה לישראל, וכן הנחיות לנקיטת פעולות ולשימוש באמצעים לצורך הקטנת הסיכון להדבקה בנגיף, אשר נכללו בחוות דעת חיל הרפואה.

סעיף 23

בהתאמה להסדר המוצע בפרק א' לחוק המוצע לעניין מערכת המשפט האזרחית, מוצע להסמיך את שר הביטחון לאחר שנועץ בשר המשפטים להכריז כי לא ניתן לקיים דיונים בבית דין צבאי בנוכחות כלואים, במדינה כולה או בחלק ממנה (להלן – הכרזה על הגבלה מלאה). זאת, לאחר קבלת חוות דעת חיל הרפואה, ולאחר ששוכנע כי בשל התפשטות רחבת היקף של נגיף הקורונה במדינה או בחדרי משמר ובתי סוהר צבאיים, קיים סיכון מוגבר להתפשטות נגיף הקורונה בחדרי משמר ובבתי סוהר כאמור. משמעות ההכרזה היא כי כל הדיונים בעניינם של כלואים בבית הדין הצבאי יתקיימו שלא בנוכחותם.

מוצע לקבוע כי שר הביטחון יהיה מוסמך להכריז כאמור לגבי המדינה כולה או לגבי חלק ממנה, כלומר אפשר שההכרזה תחול רק לגבי חלק מחדרי המשמר ובתי הסוהר הצבאיים במדינה, בהתאם לנסיבות. עוד מוצע לקבוע כי הכרזה האמורה תיכנס לתוקף עם נתינתה ותפורסם ברשומות בהקדם האפשרי. כמו כן, מוצע לקבוע כי הכרזה על הגבלה מלאה תהיה בתוקף לתקופה שלא תעלה על 14 ימים, וכי שר הביטחון יוכל להאריך את תקופת תוקפה של ההכרזה לתקופות נוספות שלא יעלו על 14 ימים כל אחת, אם שוכנע, לאחר קבלת חוות דעת חיל הרפואה, כי ממשיכות להתקיים הנסיבות המפורטות בסעיף קטן (א), דהיינו, כי עדיין קיימת התפשטות רחבת היקף של נגיף הקורונה במדינה או בחדרי משמר ובתי סוהר צבאיים, ועדיין קיים בשל כך סיכון מוגבר להתפשטות נגיף הקורונה בחדרי משמר ובתי סוהר.

מאחר שמשמעות ההכרזה על הגבלה מלאה היא פגיעה בזכות הנוכחות של כלל הכלואים, מוצע להגביל את תקופת תוקפה ל-14 ימים כאמור, בעוד שאת תקופת תוקפה של ההכרזה על הגבלה חלקית מוצע כאמור להגביל לחודש ימים, גם זאת בדומה להסדר המוצע בהקשר זה לגבי מערכת המשפט האזרחית, בסימן ב' לפרק א' להצעת החוק.

כמו כן מוצע כי על הכרזה על הגבלה מלאה יחולו הוראות סעיף 21(ב) לחוק המוצע שעניינו במועד כניסתה של ההכרזה לתוקף וחובת פרסומה ברשומות, סעיף 21(ד) לחוק המוצע, שעניינו סמכות שר הביטחון לבטל את ההכרזה, וסעיף 21(ה) לחוק המוצע, שעניינו בחובת מתן הודעה על ההכרזה לגופים הנוגעים בדבר וכן סעיף 21(ו) לחוק המוצע, אשר מחריג מגדר ההכרזה חייל המוחזק במעצר פתוח לפי סעיף 244 לחוק השיפוט הצבאי, שכן חייל כאמור אינו מוחזק בחדר משמר או בבית סוהר.

סעיף 24

מוצע כי בתקופת תוקפן של תקש"ח נוכחות עצורים ואסירים בדיונים וכן בתקופת תוקפה של הכרזה על הגבלה מלאה או הכרזה על הגבלה חלקית, יחולו בכל הנוגע לדיונים בעניינם של כלואים שלא ניתן לקיימם בנוכחות הכלואים – בשל קביעת נשיא בית הדין הצבאי בהתאם לסדר העדיפויות שנקבע בתקנות

האמורות, ולאחר פקיעתן של התקנות האמורות – בסעיף 22 לחוק המוצע, או בשל הכרזה על הגבלה מלאה – הוראות סעיפים 6 עד 10 ו-13 לחוק המוצע, הנוגעים להשתתפותם של כלואים בדיונים בעניינם שאינם דיוני מעצר. כך, הכלואים ישתתפו בדיונים אלה באמצעות מכשיר טכנולוגי בהתאם להסדרים שנקבעו בסעיפים האמורים, בשינויים המתחייבים.

סעיף 25

כללי מוצע לקבוע כי עד תום תקופת תוקפן של תקש"ח נוכחות עצורים ואסירים בדיונים, וכן בתקופת תוקפה של הכרזה על הגבלה חלקית או הכרזה על הגבלה מלאה (ביחס לחדרי משמר ובתי סוהר שלגביהם חלה ההכרזה), יחולו הוראות חוק השיפוט הצבאי בתיקונים המוצעים בסעיף 25 להצעת החוק, כמפורט להלן. התיקונים לחוק המעצרים המוצעים בסעיף זה קבועים היום בעיקרם בתקש"ח דיוני מעצר בבתי הדין הצבאיים, בשינויים מסוימים.

לפסקה (1)(א) מוצע, בדומה להוראת סעיף 13(ב1) לחוק המעצרים כנוסחו המוצע בסעיף 5 להצעת החוק, להנחות את שופטי בית הדין הצבאי הדנים בהארכת מעצר לשקול גם את חיוניות המעצר בשים לב לסיכון ההידבקות בנגיף הקורונה, וראו דברי ההסבר לסעיף 5 האמור. על פי המוצע, יחול הסעיף כתיקונו המוצע לגבי כלל דיוני המעצר שיתקיימו בתקופת תוקפן של תקש"ח נוכחות עצורים ואסירים בדיונים או בתקופת תוקפן של ההכרזות הנזכרות לעיל.

לפסקה (1)(ב) סעיף 240(ב) לחוק השיפוט הצבאי קובע כי על אף שכלל, דיון בבקשה להארכת מעצר ייערך בנוכחות העצור, בית הדין רשאי לדון בבקשת מעצר שלא בנוכחות העצור, אם שוכנע על סמך חוות דעת של רופא פסיכיאטרי, שלא ניתן לקיים את הדיון בנוכחות העצור או שנוכחותו תזיק לבריאות נפשו. מוצע כי בתקופת תוקפה של הכרזת שר הביטחון יהיה ניתן להסתמך לעניין זה על חוות דעת רופא (שאינו פסיכיאטר דווקא) ושחוות דעת זו תתייחס לבריאותו של העצור באופן כללי, ולא דווקא לבריאותו הנפשית. זאת בדומה להסדר הקבוע היום בסעיף 16(2) לחוק המעצרים. כך, יהיה אפשר לעשות שימוש בהוראה זו גם לגבי עצורים שחלו במחלה הנגרמת מנגיף הקורונה. גם תיקון זה יחול על פי המוצע לעניין כלל דיוני המעצרים בתקופה האמורה בסעיף 25 רישא לחוק המוצע.

לפסקאות (1)(ג) ו-(2) לפי סעיף 240(ב) לחוק השיפוט הצבאי, דיון בבית דין צבאי בבקשה להארכת מעצר שהוגשה לפי סעיף 237ב לחוק האמור, כלומר, בקשה להארכת מעצרו של חייל, ייערך ככלל בנוכחותו של העצור. כך גם לעניין הדיון בערעור על החלטה בדבר הארכת מעצר (סעיף 240(ד) לחוק האמור). מוצע לקבוע, בסעיף 240א לחוק השיפוט הצבאי כנוסחו המוצע, הסדר שמאפשר את השתתפותו של העצור בדיון בעניין מעצרו לפי סעיף 240(ב) או (ד), באמצעות מכשיר טכנולוגי, חלף נוכחותו הפיזית באולם בית הדין הצבאי.

כאמור, ההסדר המוצע דומה להסדר שמוצע לקבוע בסעיף 16א לחוק המעצרים, כנוסחו המוצע בסעיף 14(3) להצעת החוק, לעניין דיוני הארכת מעצר במערכת המשפט האזרחית, בשינויים המתחייבים. כך למשל, מי שתספק את המכשירים הטכנולוגיים שבאמצעותם יתקיימו הדיונים תהיה המשטרה הצבאית, אשר סמכותה בעניין זה מקבילה לסמכות שירות בתי הסוהר, ומי שיהיה מוסמך להורות כי הדיון יתקיים בנוכחות העצור בנסיבות חריגות המפורטות בסעיף 240א(2)(ב) המוצע הוא נשיא בית הדין הצבאי, וכך גם לעניין בעל הסמכות לאשר את החלטת בית המשפט על קיום בהשתתפות העצור באמצעות טלפון בלבד, אם מתקיימות הנסיבות המפורטות בסעיף 240א(2)(א).

כמו כן, מוצע להבהיר כי הוראות ההסדר המוצע לא יחולו לעניין מי שמוחזקים במעצר פתוח לפי סעיף 244 לחוק השיפוט הצבאי, שכן אלה אינם מוחזקים במיתקני הכליאה הצבאיים ומכאן שלא מתקיים לגביהם החשש להדבקה בנגיף הקורונה שבבסיס ההסדר המוצע ואין מניעה להגעתם לדיון בעניינם.

ההסדר המוצע בסעיף 240א לחוק השיפוט הצבאי, כנוסחו המוצע בפסקה (2), שעניינו בקיום דיון בהשתתפות הכלוא באמצעות מכשיר טכנולוגי, חלף נוכחותו בדיון, כמו גם התיקון המוצע לסעיף 240ד(ד) לחוק השיפוט הצבאי, בפסקה (1)(ג), יחול על פי המוצע בתקופת תוקפה של ההכרזה על הגבלה חלקית (וקודם לכך – בתקופת תוקפן של תקש"ח נוכחות עצורים ואסירים בדיונים), רק אם מדובר בדיון שהכלוא לא יכול להיות נוכח בו. דהיינו, אם דיון המעצר של אותו כלוא אינו נמנה עם הדיונים שנשיא בית הדין הצבאי הורה באותו יום שיתקיימו בנוכחות כלואים (מכוח סמכותו לפי סעיף 23א(א) לחוק המוצע), יחולו הוראות הסעיפים האמורים לעניין השתתפותו של הכלוא בדיון באמצעות מכשיר טכנולוגי. הוראות אלה לא יחולו לעניין דיון שיתקיים בתקופה הנזכרת לעיל, לפי הוראות נשיא בית הדין הצבאי, בנוכחות הכלוא.

לפסקה (3) מוצע כי ההוראה המוצעת בסעיף 240א(1) כנוסחו המוצע בפסקה (1), לעניין שקילת חיוניות המעצר, וההסדר המוצע בסעיף 240א לחוק השיפוט הצבאי כנוסחו המוצע בפסקה (2) יחולו, ככלל גם על דיון במתן פקודת מעצר בידי שופט חוקר לפי סעיף 242 לחוק השיפוט הצבאי ודיון במתן פקודת מעצר בידי שופט של בית דין צבאי לפי סעיף 243 לחוק האמור, שעניינו במעצר נאשם עד תום ההליכים. כאמור, הסדר זה יחולו על דיונים כאמור שלא ניתן לקיים בנוכחות הכלוא, בנסיבות הנזכרות לעיל.

סעיפים 26 עד 29

כאמור, הכרזת השרים והכרזת שר הביטחון על הגבלה חלקית או מלאה משמעותה היא פגיעה בזכות הנוכחות של עצורים בדיונים בעניינם, כולם או חלקם (בהתאם לסוג ההכרזה), והסתפקות בהשתתפותם בדיונים אלה באמצעות מכשירים טכנולוגיים.

כדי לאפשר פיקוח ובקרה של הכנסת על החלטת השרים והחלטת שר הביטחון ובחינת משמעותה מההיבט של פגיעה בעצורים, וכדי לאפשר לכנסת לבחון האם ההוראות שנועדו לצמצם את היקף המעצרים, ושנקבעו בגדר איזון לפגיעה האמורה, אכן הביאו לצמצום היקף המעצרים בתקופת תוקפה של ההכרזה (לסוגיה), מוצע כי הגופים הרלבנטיים ימסרו לוועדת החוקה, חוק ומשפט של הכנסת (להלן – ועדת החוקה), במסגרת דיווח עיתי, אחת לשלושה חודשים נתונים בדבר מספר בקשות המעצר שהוגשו לבית המשפט ולבתי הדין הצבאיים בעניינם של חשודים ונאשמים בתקופת הדיווח (דיווח זה ייעשה בידי הנהלת בתי המשפט ובידי יחידת בתי הדין הצבאיים, בהתאמה), ומספר העצורים שנקלטו במקומות המעצר ובבתי הסוהר שבאחריות בתי הסוהר ובמתקני הכליאה הצבאיים, בהתאמה (דיווח זה ייעשה בידי שירות בתי הסוהר ובידי המשטרה הצבאית, בהתאמה), והכל תוך השוואה לנתונים מאותה תקופה בשנה הקודמת. הדיווח נועד לאפשר לבחון האם ההוראות שנקבעו בדבר אישור בקשות המעצר על ידי דרג בכיר במשטרה או בתביעה, לפי העניין, וההוראות הקובעות כי על השופט לשקול בתקופת ההכרזה אף את חיוניות המעצר, אכן הביאו לירידה במספר העצורים והכלואים.

עוד במסגרת חובת הדיווח, מוצע כי שירות בתי הסוהר ימסור לוועדת החוקה, אחת ל-3 חודשים, ולשרים וליועץ המשפטי לממשלה, אחת לשבועיים, דיווח על מספר הדיונים שהתקיימו באמצעות מכשיר טכנולוגי בתקופת הדיווח בהתאם להוראת סימנים ג' ו-ד' לפרק א' לחוק המוצע, ומספר הדיונים מתוכם שהתקיימו באמצעות מכשיר טכנולוגי המעביר תמונה וקול בזמן אמת. נתונים דומים, ביחס להוראות

סימנים ג' ו-ד' לפרק ב' לחוק המוצע, תמסור המשטרה הצבאית לוועדת החוקה, אחת ל-3 חודשים, ולשר הביטחון ולפרקליט הצבאי הראשי, אחת לשבועיים.

עוד מוצע כי שירות בתי הסוהר ידווח לוועדת החוקה, אחת לשלושה חודשים, וליועץ המשפטי לממשלה ולשרים, אחת לשבועיים, על המספר הכולל של העצורים והאסירים שהובאו לדיונים בבתי המשפט ובבתי הדין לפי הוראות סעיף 3 לחוק המוצע. דהיינו, בתקופת ההכרזה החלקית. זאת כדי לבחון אם אכן נעשו כל המאמצים להביא את מירב העצורים והאסירים לבית המשפט בתקופת ההכרזה החלקית, בכפוף להוראות הדין והוראות משרד הבריאות. בדומה לכך, מוצע כי המשטרה הצבאית תדווח כאמור לוועדת החוקה, אחת לשלושה חודשים, ולשר הביטחון ולפרקליט הצבאי הראשי, אחת לשבועיים, על מספר הכלואים שהובאו לדיונים בבתי הדין הצבאיים בתקופת תוקפה של ההכרזה החלקית. הדיווח הדו שבועי לשרים נועד להעמיד תשתית עובדתית בפני השרים לצורך החלטה בדבר נחיצות הארכת תוקף ההכרזה או ביטולה.

סעיף 30

כאמור, ההסדרים המוצעים בסעיפים 6 עד 12, 14 עד 16, 24 ו-25 להצעת החוק נקבעו תחילה בתקש"ח דיוני מעצרים, בתקש"ח דיוני מעצרים בבתי הדין הצבאיים, בתקש"ח קיום דיונים בהליכים פליליים באמצעים טכנולוגיים ובתקש"ח קיום דיונים בהליכים פליליים באמצעים טכנולוגיים בבתי הדין הצבאיים, ומוצע כעת לבטל את התקנות האמורות.

סעיף 31

כאמור, מוצע לקבוע את החוק המוצע, קרי את סמכות ההכרזה שמוצע לתת לשר המשפטים ולשר לביטחון הפנים במשותף, ולשר הביטחון בהתייעצות עם שר המשפטים, בסעיפים 2, 4, 21 ו-23 לחוק המוצע, בהתאמה, ואת ההסדרים שיחולו בתקופת תוקפן של ההכרזות, ובכלל זה התיקונים המוצעים בחוק המעצרים, חוק סמכויות שעת חירום (מעצרים), חוק כליאתם של לוחמים בלתי חוקיים, חוק ההסגרה, חוק לנשיאת מאסר במדינת אזרחותו של האסיר וחוק השיפוט הצבאי, כהוראת שעה מוגבלת בזמן.

על פי המוצע, יעמוד החוק המוצע בתוקף למשך 12 חודשים מיום פרסומו. משמעות הדבר היא שסמכותם של השרים הנזכרים לעיל להכריז על כך שלא ניתן לקיים דיונים בהארכות מעצר בנוכחות עצורים תהיה נתונה להם רק עד תום התקופה האמורה. בהתאם, יוגבל גם תוקף הכרזה שנתנו השרים מכוח סמכותם כאמור, ובהתאם – תוקפם של התיקונים הנזכרים לעיל – לתום אותה תקופה.

ככלל, מוצע כאמור לקבוע את תחילתו של החוק המוצע ליום פרסומו. עם זאת, מאחר שהסדר דומה לעניין סדר העדיפויות לקיום דיונים בנוכחות עצורים, אסירים או כלואים, המוצע בסעיפים 3 ו-23 להצעת החוק, קבוע היום בתקש"ח נוכחות עצורים ואסירים בדיונים, מוצע לקבוע כי סעיפים אלה של החוק המוצע ייכנסו לתוקף רק עם פקיעת תוקפן של התקנות האמורות. מאותו טעם, מוצע לדחות גם את כניסתם לתוקף של סעיפים 11 ו-12 להצעת החוק, שהסדרים הדומים בעיקרם לאלה הקבועים בהם, מעוגנים אף הם בתקש"ח נוכחות עצורים ואסירים בדיונים (ראו סעיפים 6 ו-7 לאותן תקנות).

כמו כן, מוצעת הוראת תחילה מיוחדת לעניין סעיף 13(ב1) לחוק המעצרים וסעיף 240(א1) לחוק השיפוט הצבאי, כנוסחם המוצע בסעיפים 14(1) ו-25(1)(א) להצעת החוק. סעיפים אלה, אשר לפיהם בית המשפט, בבואו לצוות על מעצרו של חשוד, נדרש לשקול גם את חיוניות המעצר, עוגנו בחוק המעצרים ובחוק השיפוט הצבאי במסגרת חוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה – מעצרים)(הוראת שעה – נגיף

הקורונה החדש)(מעצר חשוד בעת מניעה לקדם חקירה), התש"ף-2020 (ראו ס"ח התש"ף, עמ' 30)(להלן – הוראת השעה בעניין מעצר חשוד בעת מניעה לקדם חקירה). החוק האמור נכנס לתוקף ביום ל' בניסן התש"ף (24 באפריל 2020) ונקבע כי יעמוד בתוקף עד תום 45 ימים מהמועד האמור.

הטעם ביסוד שיקול חיוניות המעצר מתקיים כל עוד קיים חשש ממשי להדבקת עצורים או אסירים בנגיף הקורונה, דהיינו, כל עוד ההכרזה שנתנו השרים לפי סעיפים 2, 4, 21 או 23 לחוק המוצע עומדת בתוקפה. על כן, מוצע לעגן את ההוראות המוצעות כאמור בסעיפים 14(1) ו-25(1)(א) להצעת החוק, לצד שאר התיקונים המוצעים בהצעת חוק זו בחוק המעצרים ובחוק השיפוט הצבאי, אשר יחולו בתקופת תוקפה של הכרזה כאמור.

אולם, מאחר שהוראות אלה מעוגנות היום בחוקים האמורים מכוח הוראת השעה בעניין מעצר חשוד בעת מניעה לקדם חקירה, מוצע לקבוע כי הן ייכנסו לתוקף החל מתום תקופת תוקפה של אותה הוראת שעה, כאמור בסעיף 1 רישא לאותה הוראה.